

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ
OKUNABİLİRLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Özlem SEMİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR – 2022

©2022-Özlem SEMİZ

T.C.

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ
OKUNABİLİRLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**THE ANALYSIS OF GULTEN DAYIOGLU'S NOVELS IN
TERMS OF READABILITY**

Hazırlayan

Özlem SEMİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Özlem SEMİZ tarafından hazırlanan “*Gülten Dayıoğlu’nun Romanlarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*” adlı tez çalışması ..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman ..... (imza)

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Abdulkerim KARADENİZ

Üye.....(İmza)

Dr. Murat YİĞİT

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2022

Özlem SEMİZ

İmza

ÖZET

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ OKUNABİLİRLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Özlem SEMİZ

Danışman: Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

2022 - (XV+93 Sayfa)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Doç. Dr. Abdulkerim KARADENİZ

Dr. Öğretim Üyesi Murat YİĞİT

Bireylerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak adlandırılan dört temel dil becerilerinin gelişimleri önem arz etmektedir. Bu hususta akademik çalışmalar son zamanlarda artış göstermektedir. Bu araştırmada dört temel beceriden “okuma” becerisinin alt başlığı sayılan “okunabilirlik” araştırması yapılmıştır. Kitaplardaki tümce, sözcük ve hece sayılarının elde edilmesiyle bu verilerin geliştirilmiş okunabilirlik formüllerine uygulanması sonucunda metnin kolaylığı ya da zorluğu yani bir başka deyişle okunabilirliği elde edilmektedir. Eski okunabilirlik formüllerinde metnin güçlüğü elde edilirken günümüze daha yakın tarihte geliştirilmiş okunabilirlik formüllerinde metnin güçlüğü yanı sıra metnin hitap ettiği sınıf (yaş) aralığı da elde edilebilmektedir. Bu araştırmada Gülten Dayıoğlu'nun resmî sitesindeki sınıflamadan yararlanılarak 9-12 yaş aralığını kapsayan çocuk kitapları bölümündeki on dört roman ele alınarak doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırmanın bulgularında elde edilen tümce, sözcük ve hece sayısı verileri tablo ve grafikler hâlinde incelenerek bulgular kısmında açıklanmıştır. Bu sayısal verilerin ilgili formüllere uygulanması da bu kısımda gösterilmiş olup elde edilen veriler sonuç kısmında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre romanlardan üç tanesi *engelli düzey* seviyesinde çıkarken geriye kalan on bir roman *eğitsel okuma* düzeyinde çıkmıştır. Ateşman okunabilirlik formülüne göre ise üç romanın güçlük seviyesi *kolay* olarak belirlenirken geriye kalan on bir roman *orta güçlükte* olarak belirlenmiştir. Bu durumda romanların genel olarak Gülten Dayıoğlu'nun resmî sitesinde yer alan yaş aralığının okunabilirlik tanımlamasına uygun olduğu saptanmıştır. 9-14 yaş aralığı denilmesi hâlinde ilgili 14 romanın tamamını kapsayıcı bir sınıflama olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Gülden Dayıoğlu, okunabilirlik, okuma, roman

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF GÜLTEN DAYOĞLU'S NOVELS IN TERMS OF READABILITY

MASTER THESIS

Preparer: Özlem SEMİZ

Advisor: Assoc. Prof. Mustafa TÜRKYILMAZ

2021 - (XV+93 Pages)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Social Sciences and Turkish Education Department

Turkish Education Science

Jury

Assoc. Prof. Dr. Mustafa TURKYILMAZ

Assoc. Prof. Dr. Abdülkerim KARADENİZ

Assistant Prof. Murat YIGIT

In a rapidly developing and changing world, the development of the four basic skills of individuals called listening, speaking, reading and writing is important. Academic studies on this issue have been increasing recently. In this study, a “readability” study was conducted, which is considered to be the subtitle of the “reading” skill out of four basic skills. As a result of applying these data to improved readability formulas by obtaining the number of sentences, words and syllables in books, the ease or difficulty of the text, that is, in other words, its readability, is achieved. While the difficulty of the text is obtained in the old readability formulas, the difficulty of the text can be obtained in the more recently developed readability formulas as well as the class (age) december that the text addresses can be obtained. In this research, fourteen novels in the children's books section covering the age range of 9-12 december examined by document analysis method by using the classification on Gülten Dayıoğlu's official website.

The data on the number of sentences, words and syllables obtained in the results of the research were analyzed in the form of tables and graphs and explained in the findings section. The application of these numerical data to the relevant formulas is also shown in this section, and the obtained data are examined in detail in the results section.

As a result of the research, according to the Cetinkaya-Uzun readability formula, three of the novels were published at the disability level, while the remaining eleven novels were published at the educational reading level. According to Ateşman readability formula, the difficulty level of three novels was determined as easy, while the remaining eleven novels were determined as medium difficulty. In this case, it was determined that the novels generally fit the definition of readability of the age december on Gülten Dayıoğlu's official website. it should also be taken into account that if the age december of 9-14 is called, there may be a classification that covers all 14 related novels.

Key Words: Gulten Dayıoglu, readability, reading, novel

ÖN SÖZ

Çağımızın en büyük gerekliliklerinden biri doğru bilgiye ulaşmaktır. Çocukları ve yetişkinleri derinden etkileyen “internet” çağı, birçok faydasının yanı sıra tüm bireylerin düşüncelerini ve bilgilerini özgürce ifade edebilmesi sebebiyle bilgi kirliliğine sahip olabilmektedir. Bu durumda çocuklara ve onları yetiştiren ebeveynlere bazı görevler düşmektedir. Doğru bilgiye ulaşma ve yanlış olanları fark ederek ayıklayabilme konusunda ebeveyn ve çocukların dikkat etmesi gerekenlerden biri çağımızda eğitimi verilen dört temel beceridir. Bireyde sırasına göre dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak adlandırılan dil becerilerinin gelişmesiyle çocuklar ve yetişkinler hayatın her alanında daha mutlu bireyler olabilmektedirler. Bu araştırmada bu becerilerden “okuma” genel başlığının içerisinde bir alt başlık olarak görülen “okunabilirlik” kavramı üzerine çalışılmıştır. Bu çalışma ve bunun gibi yukarıda sayılan beceriler üzerine odaklanan çalışmaların artmasıyla tüm bireylerin değişen dünya düzeninin şartlarına daha rahat uyum sağlayabilmeleri amaçlanmaktadır.

Gülten Dayıoğlu’nun romanlarının okunabilirliği üzerine yapılmış bu araştırmada temel amaç Dayıoğlu’nun romanlarının okunabilirlik olarak hangi düzeyde olduğunu ve hangi yaş aralığına hitap ettiğini saptamak olmuştur. Giriş, kavramsal/kuramsal çerçeve ve ilgili literatür, yöntem, bulgular ve sonuç olmak üzere beş ana bölümden oluşan bu tezde bölümlerin genel olarak ele aldığı konular ve özellikleri şu şekildedir: Giriş bölümünde araştırmanın ana problemi ve alt problemi, araştırmanın sınırlılıkları, amacı ve önemi belirtilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümü olan kavramsal/kuramsal çerçeve ve ilgili literatür kısmında öncelikle okuma ve okunabilirlik kavramlarının tanımları verilmiştir. Ardından okunabilirlik alanında yapılmış çalışmalar özetler hâlinde sunulmuştur. Yapılan bu alanyazın taramasına ek olarak Gülten Dayıoğlu özelinde yaşamı, sanatı ve eserleri anlatılmıştır. Araştırmanın üçüncü bölümü olan yöntem kısmında araştırmanın deseni, örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analizi sunularak araştırmanın bilimsel boyutu sunulmuştur. Dördüncü bölüm araştırmadan elde edilen bulguların sunulduğu bölümdür. Araştırmacının Gülten Dayıoğlu’nun romanları hakkında elde ettiği sayısal verileri Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formüllerine uygulayarak her roman özelinde elde ettiği sonuç ve bu sonucu elde ederken uyguladığı tüm işlemler araştırmanın dördüncü ana bölümü olan bulgular bölümünde sunulmuştur. Elde edilen verileri daha anlaşılır hâle getirmek isteyen araştırmacı sayısal verileri tablo ve grafiklere dönüştürmüş ve bulgular bölümünde sunmuştur. Araştırmanın son bölümünü ise sonuç kısmı

oluşturmaktadır ve bu bölümde araştırmacı bulgular bölümünde elde ettiği sonucu toparlayarak özetlemiştir. Ayrıca araştırmadan elde edilen sonuç ile alanyazın taraması sonucu elde edilen diğer okunabilirlik çalışmaları bu araştırmayla benzerlikler ve farklılıklar yönünden ele alınarak, sonuçlar tartışılarak sunulmuştur. Sonuç kısmını bitirirken araştırmacı tarafından diğer araştırmacılara, ebeveyn ve öğretmenlere öneriler sunularak araştırma tamamlanmıştır.

Hem lisans hem yüksek lisans eğitimimde bana ışık olan, tezimi bitirmem süresince sabırla tüm sorularımı cevaplayarak yanımda olduğunu ve bana destek olduğunu hissettiren değerli danışmanım Doç. Dr. Mustafa Türkyılmaz hocama gönül verdiğim okuma becerisini ilerletmem yolunda bana rehber olduğu için teşekkür ederim.

Hayatım boyunca bana hep inanmış, maddi manevi her konuda bana destek olmuş ve her fırsatta benimle gurur duymuş olan babam ve anneme bana olan bu güveni ve desteğinden ötürü teşekkür ederim. Bana hayatımın zorluklarını aşmamda destek olup mutlu günlerimizi paylaşarak oğalttığımız canım kardeşime, tez süresince ve hayatım boyunca bana olduğu destekten dolayı minnettarım. Uzun yıllardır kendisini tanıyıp aynı sıraları paylaştığım dostum Beyza Bolat'a hem akademik kariyerimdeki başarılarıma kuşkusuz inanması hem de hayat yolculuğunda aldığım kararlarda yanımda olması sebebiyle teşekkürü borç bilirim.

Son olarak teze başladığımı görüp pandemi sebebiyle bitirdiğimi görmeye ömrü vefa etmemiş, hayatım boyunca kendisinden çok şey öğrendiğim, vefatıyla beni derinden zen büyük babama sonsuz teşekkür ederim.

Kırşehir 2022

Özlem SEMİZ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	4
1.4. TANIMLAR	4
BÖLÜM II.....	5
2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	5
2.1. OKUMA NEDİR?	5
2.1.2. Okunabilirlik Nedir?	7
2.1.3. Gülten Dayıoğlu'nun Yaşamı, Sanatı ve Eserleri.....	18
2.1.3.1. Gülten Dayıoğlu'nun Yaşamı.....	18
2.1.3.2. Gülten Dayıoğlu'nun Sanatı.....	19
2.1.3.3. Gülten Dayıoğlu'nun Eserleri	24

2.2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR	25
2.2.1. Okunabilirlik Alanında Yazılmış Tezler	25
2.2.2. Okunabilirlik Alanında Yazılmış Makaleler	29
2.3. GÜLTEN DAYIOĞLU HAKKINDA YAPILMIŞ BİLİMSEL ÇALIŞMALAR	31
BÖLÜM III	35
3. YÖNTEM	35
3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ	35
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	35
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	36
3.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	37
BÖLÜM IV	45
4. BULGULAR	45
4.1. “GANGA” ROMANI	45
4.2. “FADİŞ” ROMANI	46
4.3. “AKILLI PİRELER” ROMANI	47
4.4. “DÜNYA ÇOCUKLARIN OLSA” ROMANI	49
4.5. “DÖRT KARDEŞTİLER” ROMANI.....	50
4.6. “MİDOS KARTALI’NIN GÖZLERİ” ROMANI	52
4.7. “ÖLÜMSÜZ ECE” ROMANI	53
4.8. “SUNA’NIN SERÇELERİ” ROMANI.....	55
4.9. “BEN BÜYÜYÜNCE” ROMANI	56
4.10. ”TUNA’DAN UÇAN KUŞ” ROMANI	57
4.11. “GÖKYÜZÜNDEKİ MOR BULUTLAR” ROMANI	58
4.12. “IŞIN ÇAĞI ÇOCUKLARI” ROMANI.....	60
4.13. “PARBAT DAĞI’NIN ESRARI” ROMANI.....	61

4.14. “YURDUMU ÖZLEDİM” ROMANI.....	62
4.15. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ROMANLARININ TÛMCE, SÖZCÛK VE HECE SAYISI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI	63
4.16. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ROMANLARININ ORTALAMA SÖZCÛK UZUNLUKLARININ (OSU) VE ORTALAMA TÛMCE UZUNLUKLARININ (OTU) KARŞILAŞTIRILMASI.....	66
4.17. GÜLTEN DAYIOĞLU’NUN ROMANLARININ ÇETİNKAYA-UZUN (2010) OKUNABİLİRLİK FORMÛLÛNE GÖRE VE ATEŞMAN (1997) OKUNABİLİRLİK FORMÛLÛNE GÖRE OKUNABİLİRLİK PUANLARI	67
4.18. ROMANLARIN SAYFA SAYILARI İLE OKUNABİLİRLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	71
4.19. ROMANLARIN ORTALAMA TÛMCE UZUNLUKLARI (OTU) VE ORTALAMA SÖZCÛK UZUNLUKLARI (OSU) VERİLERİNİN OKUNABİLİRLİĞE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	73
BÖLÛM V	75
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	75
5.1. SONUÇ	75
5.2. TARTIŞMA.....	77
5.3. ÖNERİLER	80
6. KAYNAKÇA.....	83

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Flesch Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri	11
Tablo 2.2. Dale – Chall Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri	12
Tablo 2.3. SMOG (The Simple Measure of Gobbledygook) Okunabilirlik Dönüşüm Tablosu	13
Tablo 2.4. Fry Okunabilirlik Verilerinin Yazılacağı Tablo	15
Tablo 2.6. Ateşman (1997) Okunabilirlik Tablosu	16
Tablo 2.7. Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması	17
Tablo 2.8. Gülten Dayıoğlu'nun Eserlerinin Sınıflandırıldığı Tablo	24
Tablo 4.1.1. Ganga Adlı Romanının Sayısal Verileri	45
Tablo 4.2.1. Fadış Romanının Sayısal Verileri	46
Tablo 4.3.1. Akıllı Pireler Romanının Sayısal Verileri	47
Tablo 4.4.1. Dünya Çocukların Olsa Romanının Sayısal Verileri	49
Tablo 4.5.1. Dört Kardeşiler Romanının Sayısal Verileri	50
Tablo 4.6.1. Midos Kartalı'nın Gözleri Romanının Sayısal Verileri	52
Tablo 4.7.1. Ölümsüz Ece Romanının Sayısal Verileri	53
Tablo 4.8.1. Suna'nın Serçeleri Romanının Sayısal Verileri	55
Tablo 4.9.1. Ben Büyüyünce Romanının Sayısal Verileri	56
Tablo 4.10.1. Tuna'dan Uçan Kuş Romanının Sayısal Verileri	57
Tablo 4.11.1. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanının Sayısal Verileri	59
Tablo 4.12.1. Işın Çağı Çocukları Romanının Sayısal Verileri	60
Tablo 4.13.1. Parbat Dağı'nın Esrarı Romanının Sayısal Verileri	61
Tablo 4.14.1. Yurdumu Özledim Romanının Sayısal Verileri	62
Tablo 4.17.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Ateşman (1997) Formülüne Göre Okunabilirlik Puanları ve Güçlük Düzeyleri	67

Tablo 4.17.3. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının etinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanları	69
Tablo 4.18.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Sayfa Sayılarının ve Güçlük Düzeylerinin Tablo Şeklinde Gösterimi	71
Tablo 4.19.1. Ateşman (1997) Tablosuna Göre Güçlük Düzeyi “kolay” Olarak Belirlenen Romanların OTU ve OSU Verileri Tablosu	73
Tablo 4.19.2. Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülünde “Engelli Düzey”de Olduğu Belirlenen 3 Romanın OTU ve OSU Verilerinin Tablo Şeklinde İncelenmesi.....	74

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2.5. Fry Okunabilirlik Grafiği	15
Grafik 4.15.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Tümce Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi	64
Grafik 4.15.2. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Sözcük Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi	64
Grafik 4.15.3. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Hece Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi	65
Grafik 4.16.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Ortalama Sözcük Uzunluklarının (OSU) Grafik Hâlinde Karşılaştırılması	66
Grafik 4.16.2. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Ortalama Tümce Uzunluklarının (OTU) Grafik Hâlinde Karşılaştırılması	66
Grafik 4.17.2. Romanların Tamamının Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanlarının Grafik ile Gösterimi	69
Grafik 4.17.4. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanlarının Grafik ile Gösterimi	70

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kisaltmalar

Açıklamalar

Akt.

Aktaran

MEB

Millî Eğitim Bakanlığı

OP

Okunabilirlik Puanı

OS

Okunabilirlik Sayısı

OSU

Ortalama Sözcük Uzunluğu

OTU

Ortalama Tümce Uzunluğu

TDK

Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Okuma becerisi, diğer dil becerileri olan dinleme, konuşma, yazma becerileriyle bir bütün oluşturan önemli bir yeterliliklerdir. Okuma, bireyde ediniliş sırasına göre üçüncü önemli beceri olmakla birlikte okuma becerisinin zihinsel gelişimde fazlasıyla etkisi olduğu görülür. Bireylerin edindiği okuma becerisi yıllardan beri süregelen “okuma bayramı” etkinlikleriyle kutlanmaktadır.

Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek için karşılaştıkları tüm materyaller düşünüldüğünde bunların içinde okuma-yazma kitapları, ders kitapları, gazete ve dergiler, roman, hikâye ve gezi yazıları göze çarpmaktadır. Öğrencilerin okudukları bu materyallerin geçerliği, güvenilirliği, içeriğinin çocuğa göre olması, okunabilirlik açısından çocuğun yaş aralığına uygunluk göstermesi oldukça önem arz etmektedir. Her bir özelliğin ayrı ayrı olarak çocuğa uygun olması, çocukların okuma becerisini edinmesinde ve okuma alışkanlığı kazanarak kitapları sevmesinde büyük rol oynamaktadır.

Ders kitaplarında kapaktan görünümüne, içerisinde kullanılan görsellerden baskısına, kullanılan yazı karakterinden puntosuna kadar bütün özellikleri ile birlikte dikkat edilmesi gereken diğer bir nitelik de okunabilirliktir. Bu kavram aslında bizim vermek istediğimizin hedef kitlemiz olan öğrenciye ne kadar ulaşacağını belirleyen en temel özelliktir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2021).

Materyallerin okunabilirliğinin hesaplanması için yerli ve yabancı literatürde birçok okunabilirlik formülü geliştirilmiştir. Çocuğun okuyacağı eserin içeriğinin çocuğa uygun olması kadar, tümceler ve sözcüklerin uzunluğu, dizilişi de önemli olmaktadır. Bu hususta devreye giren okunabilirlik formülleri aracılığıyla yapılan hesaplamada eserin okunabilirlik açısından da çocuğa uygun olup olmadığı kontrol edilmektedir.

Okuma becerisi yaşam boyu öğrenmenin gerçekleştirildiği bir beceri olup edinimi hâlinde bayramlarla kutlanan önemli bir beceridir. Üstelik araştırmalar da göstermiştir ki okuma becerisi zihinsel gelişim, psikolojik iyi oluş (bibliyoterapi), sosyoekonomik gelişim ve bireylerin toplum içerisinde layık olduğu statüyü edinmesi için önemlidir. Böylesine hayatî olan bir dil becerisinin edinimi ve geliştirilmesi için kesinlikle okuma materyallerine önemli görev düşmektedir. Nitelik bakımından güçlü bir çocuk ve gençlik edebiyatı ürünüyle karşılaşan bir öğrencinin okuma becerisinin gelişimi ile elbette çocuk ya da gence

göre olmayan metinlerle karşılaşan öğrencinin okuma becerisindeki gelişim asla aynı olmayacaktır.

Ulusoy (2009) öğrencilerin seviyelerinin birbirinden farklı olduğunu; bu bağlamda metinlerin güçlük düzeyleri ile öğrencilerin okuma yetenekleri arasında bir paralellik bulunması gerektiğini belirtmiştir. Bu uyum sayesinde metnin öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılacağını ifade etmiştir.

Bu bağlamda Ateşman (1997) da okunabilirliği; okuyucu tarafından metnin ne kadar kolay veya zor anlaşıldığı olarak tanımlamıştır. Belirli değerler üzerinden okunabilirliğin belirlenmeye çalışıldığını ve bu ölçüte karşılık okunabilirliğin açıklanmaya çalışıldığını ifade etmiştir.

Her dilin kelime ve cümle yapıları kendine has özellikler göstermektedir. Herhangi bir yabancı dil için geliştirilen formül, hiçbir değişiklik yapılmadan bir başka dilde kullanıldığı takdirde elde edilen sonuçların güvenilirliği hakkında belirsizlikler söz konusu olacaktır (Zorbaz, 2007: 91). Bu sebeple bu çalışmada da öncelik Ateşman (1997) ve Çetinkaya- Uzun'un (2010) formüllerinin uygulanmasına verilmiştir.

Okunabilirlik terimi günümüzde teknolojik ortamların (internet siteleri vs.) okunabilirliğinden romanların veya ders kitaplarının, merkezî sınavların okunabilirliğine kadar birçok alanda önemli hâle gelmiştir. Bu çalışma çok okunan yazar Gülten Dayıoğlu'nun seçilen romanlarının okunabilirliklerinin belirlenmesi üzerine oluşturulmuştur.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Ana Problem

Gülten Dayıoğlu'nun romanları okunabilirlik açısından hangi kitleye uygundur?

Alt Problemler

1. Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının toplam tümce, sözcük ve hece (seslem) sayısı kaçtır?
2. Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama tümce uzunluğu hangi düzeydedir?
3. Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre düzeyi nedir?
4. Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre sınıf düzeyi nedir?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Okunabilirlik kavramı günümüzde birçok farklı disiplinde kullanılmaya başlanmış bir kavramdır. Modern çağda kitap çeşidinin fazlalığı okunabilirlik açısından doğru tercihler yapılması hususunu önemli hâle getirmiştir. Bu konuda özellikle de ilkökul ve lise dönemi çocuklarının ne okudukları onların okuma becerisi edinmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra çocuk ve genç okurların sıklıkla okudukları metinlerin yazarı Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının okunabilirlik açısından alanyazında yapılmış çalışmalarda incelenmediği görülmüştür. Örneğin Kaya ve Ekiçi'nin (2015) çalışmasının Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazılarının sosyal bilgiler öğretiminde yararlanılması üzerine olması, Etoğlu Kıbrıs'ın (2019) yüksek lisans tezinin Gülten Dayıoğlu'nun beş öyküsünün duyarlık eğitimi bakımından incelenmesi üzerine olması gibi. Çok okunan yazarın kitaplarının okunabilirlik açısından “kolay, orta düzey, zor” olarak yahut “eğitsel düzey, engelli düzey, bağımsız düzey” olarak isimlendirilmiş çeşitli sınıf düzeylerini kapsayan düzeylerden hangisine dâhil olduğunu belirlemek gerekmektedir. Bu yönüyle çalışmanın alanyazındaki önemli bir boşluğu dolduracağı ve çocukların daha doğru tercihlerle kitap okumasına yardımcı olarak bilişsel/duyuşsal gelişimini destekleyeceği söylenebilir.

Çalışmada kullanılan Ateşman'ın (1997) formülü Türkçe metinlere uyarlanmış bir formüldür. Ateşman formülünü Flesch'ten Türkçeye uyarlamıştır. Formül sonucunda ortaya çıkan sayısal veriler Ateşman'ın sonuç tablosuna bakarak yorumlandığında ilgili metnin “kolay”, “orta düzeyde” veya “zor” bir metin olduğunu belirlemektedir. Okuyucu kitlenin özellikleri göz önüne alınır ve metnin hangi yaş aralığına uygun olduğu bu sayede belirlenebilir.

Çalışmada kullanılan bir diğer formül ise Çetinkaya-Uzun'un (2010) okunabilirlik formülüdür. Bu formül sonucunda da metnin hangi sınıf düzeyine uygun olduğu “engelli düzey”, “eğitsel okuma” ve “bağımsız okuma” şeklinde genel başlıklarla verilmiştir. Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülü ile metnin güçlük düzeyi belirlenecek ve ardından Çetinkaya-Uzun'un (2010) formülüyle sınıf düzeyi açısından da ele alınan eserlerin uygun olduğu yaş aralığı belirlenecektir. İki formülün sonucunda elde edilen veriler sonuç kısmında değerlendirilecek ve öğretmenler, ebeveynler, veliler çocuklara kitap seçerken bu sonuçlara göre davranabilecektir.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Araştırma Gülten Dayıoğlu'nun farklı sınıf düzeylerine hitap eden ve 14 kitabıyla sınırlandırılmıŐtır.
2. Söz konusu romanların incelenmesi okunabilirlik yönüyle sınırlı tutulmuŐtur.

1.4. TANIMLAR

Okunabilirlik ile okuyan tarafından metinlerin ne kadar kolay ya da g anlaşılır olduğu anlatılmak istenir (Ateşman, 1997: 71).

Okunabilirlik formülleri; metnin gözlenebilen dilsel özelliklerinden yola çıkarak metinleri okuma zorluklarına veya kolaylıklarına göre aşamalı olarak sınıflandırmayı amaçlayan kestirim araçlarıdır (etinkaya, 2010: 4).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde öncelikle okuma kavramı, okunabilirlik kavramları açıklanacak ve sonrasında okunabilirlik ile ilgili yapılmış çalışmalardan ortaya çıkan formüller sunulacaktır. Ardından okunabilirlik özelinde yapılmış makale ve tezler temel hatlarıyla özetlenecek ve Gülten Dayıoğlu'nun hayatı, eserleri tanıtılacaktır. Bu sayede bu bölümde okunabilirlik özelinde yapılmış çalışmalar hakkında genel bir çerçeve çizilirken aynı zamanda araştırmanın konusunu oluşturan yazar olan Gülten Dayıoğlu hakkında temel bilgiler sunulmuş olacaktır.

2.1. OKUMA NEDİR?

Okuma(k);

1. Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek
2. Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek
3. Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek
4. Şarkı, türkü, şiir ve benzerlerini sesli olarak veya ezgi ile söylemek
5. Bir şeyin anlamını çözmek
6. Hastalığı iyi edeceğini ileri sürerek okuyup üflemek, üfürükçülük etmek
7. Bazı belirtilerle bir anlamı, gizli bir duyguyu anlamak, kavramak
8. Sövmek, küfretmek
9. Bir yere çağırarak, davet etmek, okuntu göndermek olarak tanımlanır (TDK, 2005: 1494).

Okuma, anlamayı gerçekleştirmek adına kullanılan becerilerden biridir. Diğer dil becerilerini de içinde barındırmasından ötürü, okuma becerisi çok önemsenmekte ve bu alanda yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Okuma eğitiminin nasıl yapılması gerektiği ve bu eğitim süreci içerisinde uygulanacak yöntemlerin belirlenmesi işimizi kolaylaştırmış olsa bile bu yöntemlerin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Okuma, alışkanlıktan çok, zamanla gelişen ve eğitim sonucu kazandırılan bir davranıştır. Ancak bu eğitimin yapılaş şekli ve uygulaması ile ilgili birbirinden farklı görüşler ileri sürülmektedir. Okuma,

kimilerine göre yazılı bir metnin gözle takip edilmesi, beyinle algılanması; kimilerine göre de başlı başına özel bir eğitime ihtiyaç duyulan ve birbiri içine girmiş farklı etkenlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir süreçtir. Okumanın zorla kazandırılacak bir alışkanlık olmadığı, aksine temel bir ihtiyaç olarak anlaşıldığı takdirde, süreklilik arz ettiği görülmektedir (Aytaş, 2005: 1).

Okuma, beş duyu organının çeşitli hareketlerinden ve zihnin, anlamı kavrama çabasından meydana gelen karmaşık bir faaliyettir. Genellikle, öğrendiklerimizin %1'ini tatma, %1,5'ini dokunma, %3,5'ini koklama, %11'ini işitme, %83'ünü görme duyusu yoluyla elde etmekteyiz. Bu sonuçlara göre, göze ve kulağa hitap eden okumanın öğrenmede %94 gibi önemli bir paya sahip olduğu ortaya çıkmaktadır (Aytaş, 2005: 2).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 6-8. sınıflar için hazırlanan Türkçe Öğretim Programında okuma becerisi “Programda okuma öğrenme alanıyla, öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri amaçlanmıştır” şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2006: 6). 2019 programında ise “okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması, okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması, basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi, okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması” şeklinde programının amaçlarını okuma özelinde sınırlandırmıştır (MEB, 2019: 8). Buradan da anlaşılacağı üzere okuma becerisi karmaşık bir yapıda olup diğer becerilerle bir bütün hâlinde ele alınması gereken ve birçok alanı etkileyen bir beceridir. Okuma becerisinin ediniminin ve kullanımının doğru olması bireylerin hayatlarını çağa uygun ve doğru bilgilerle devam ettirebilmeleri için çok önemlidir.

Okumanın gerçekleşmesi hususunda şu işlemler sırasıyla takip edilir: “görme”, “anlama” ve “zihinde yapılandırma”. Görme; okumanın fiziksel boyutunu oluşturup görme organının yazılı metni algılayabilmesi olarak tanımlanabilir. “Anlama”; okumanın gerçekleşmesinde ikinci işlem olup bahsi geçen konunun genel çerçevesinde ne(y)den bahsettiğini algılama olarak ve “zihinde yapılandırma” ise metnin görülüp anlaşılmasının ardından metne derinlemesine bir anlam vererek metinde anlatılmak istenilen ile ön bilgileri

bütünleştirerek yeni bir anlam yaratma süreci olarak anlatılabilir. Yukarıda anlatılanlara örnek vermek gerekirse bir kitabı elimize alıp kapağını açtığımızda görme organı sayesinde kitabın cismi algılanır ve üzerindeki kodlar beynin ilgili alanına iletilir. Bu işlemden sonra okumanın zihinsel süreci de devreye girer ve metin okunur. Okunan metin genel hatlarıyla anlaşıldığında “anlama” gerçekleşmiş olur. Anlama aşamasını bitiren birey artık metinle ilgili “bilme”, “kavrama”, “uygulama” ve “analiz” düzeyi sorulara doğru yanıtlar verebilir. Küçük çaplı “değerlendirmeler” de yapabilir. Başka bir deyişle ders kitabındaki bir metni okuyan öğrenci eğer “anlama” aşamasına gelmişse çalışma kitabında bulunan 5N 1K sorularını doğru yanıtlayabilir, tahmin ederek okuma yapabilir, cümle düzeyinde yahut paragraf düzeyinde metin tamamlamaları yapabilir. “Zihinde yapılandırma” aşamasındaki birey ise artık metinde anlatılanları anlamış ve temel düzey metinle ilişkili soruları cevaplandırmış olup ön bilgileri ile metinden edindiği bilgileri birleştirerek (sentez düzeyi) yeni bir bilgiye sezgileri yoluyla veya bilimsel bir yolla ulaşacak ve onu değerlendirecektir (değerlendirme düzeyi). Anlatılan düzeyler bilişsel Bloom taksonomisinde karşılık gelen düzeylerdir. Son iki düzey birbiriyle yer değiştirebilir (yenilenmiş Bloom taksonomisi).

Okumanın nörolojik yönü ise “Evrensel bir okuma sistemi olarak adlandırılan sistem frontal, temporal-pariyetal ve oksipital loblardaki bölgeleri yani beynin dört lobundan seçili alanları birbirine bağlar. Diğer bir deyişle okuma sırasında beyinde sadece bir alan aktif hâle gelmez. Gerçek bir kelime okunurken beyin bir arı gibi çalışarak 4 temel alandaki ilgili bölgeler birbiri ile bağlantı kurar. Üstelik okuma akıcı hâle geldikçe bu süreç otomatik denebilecek bir hıza erişir. Sonuç olarak hangi dil olursa olsun okuma becerisinin beyni enine boyuna yeniden düzenlediği ve okunanların akıcı bir şekilde kavranması için sadece bir değil birçok yolak olduğu bilinmektedir.” şeklinde açıklanmıştır (Köksal, 2017: 3).

Yukarıda okuma kavramı genel hatlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Okuma, bireyin fiziksel ve zihinsel yönleriyle ilgilidir fakat okunan metnin özelliği de bireyin okuduğunu anlamasına etki eder. Seviyesine uygun metinler verilmezse kişiler tam bir anlama süreci geçiremezler ve bu sağlıklı okumaya engel bir etkidir. Bu hususta okunabilirlik kavramı devreye girer ve aşağıda okunabilirlik kavramı açıklanacaktır.

2.1.2. Okunabilirlik Nedir?

Metin zorluğu deyince akla gelen okunabilirlik için birçok tanım yapılmıştır: “Anlama kolaylığı veya yazma tarzından dolayı anlama” (Klare, 1963), “Kelimeleri ve cümleleri okuma kolaylığı” (Herges, vd., 1998), “Belirli bir sınıf insanın belli okuma konularını çekici ve anlaşılır bulduğu derece” (McLaughlin, 1969). Dale ve Chall’a (1949) göre ise “Bir okur grubunun başarısını etkileyen belirli bir basılı materyal içindeki tüm bu öğelerin toplamı (tüm etkileşimleri dâhil). Başarı, anladıkları, optimum hızda okudukları ve ilginç bulmalarındır.” (Akt. Çınpolat, 2019: 6).

Okunabilirlik ile okuyan tarafından metinlerin ne kadar kolay ya da güç anlaşılır olduğu ifade edilmek istenir. Peki, okunabilirlikle anlaşılabilirlik aynı şey midir? Anlaşılabilirlik; metnin içeriksel yönü, başka bir deyişle niteliksel özellikleri daha ön plana alan bir kavramdır. Okunabilirlik ifadesi ile aynı anlama gelmeseler de literatürde okunabilirlik denildiğinde anlaşılabilirliği de içine alan bir kavram olarak kabul edilir (Ateşman, 1997: 71).

Sözlükte ise “okunabilirlik” kavramı: “1. Yazma stili nedeniyle anlama veya anlama kolaylığı 2. metindeki seçilmiş ve nicelenmiş değişkenlere, özellikle de bazı kelime zorluğu ve cümle zorluğu indekslerine dayanan, genellikle okuma notu düzeyi açısından, materyalin okuduğunu anlama konusundaki objektif bir tahmin” olarak açıklanmaktadır (Harris vd., 1981: 262).

Ayrıca Talim Terbiye Kurulu’nun (2021) hazırladığı “Ders Kitaplarında Okunabilirlik” isimli çalışmada belirtildiği üzere MEB Ders Kitapları ve Eğitim Araştırmaları yönetmeliğindeki dört maddenin okunabilirliğe doğrudan olmasa da dolaylı yoldan işaret ettiğini belirtmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2021: 39).

Genel anlamda yukarıda anlatıldığı şekliyle tanımlanan “okunabilirlik” kavramı metnin “kolay mı zor mu” olduğunun ve belirli bir aralık sınırlandırmasıyla “hangi yaş veya sınıf düzeyine uygun olduğu”nun belirlenmesinde tümce, sözcük ve hece sayımı yapılması yoluyla belirlenen bir kavramdır.

2.1.2.1. Okunabilirlik Formülleri

Sözlükte *okunabilirlik formülü*: “Materyallerin örneklerini analiz ederek belirlenen ve genellikle bir okuma notu seviyesi ile ifade edilen okuma materyallerinin zorluk

seviyesini tahmin etmek veya tahmin etmek için bir dizi nesnel yöntemden herhangi biri”¹ olarak tanımlanmıştır (A Dictionary of Reading and Related Terms, 1981: 263).

Okunabilirlik formülü, okunabilirliğin tespit edilmesi için oluşturulmuş araçlardır. Okunabilirlik formüllerinin metinlere uygulanmasının ardından okunabilirlik formülünün geliştiricisi araştırmacı tarafından oluşturulmuş okunabilirlik sonuç tablosuna bakılarak metnin güçlük düzeyi yahut kolaylığı ya da zorluğu belirlenir.

DuBay (2004) okunabilirlik formüllerinin başlangıcının 1920’ler olduğunu, bir metnin zorluğunu tahmin etmenin kelime zorluğu ve cümle uzunluğunu kullanmak olduğunu keşfettiklerini ifade eder. DuBay formüller üzerinde yapılan çalışmaların ve ilerlemelerin 1950’lere kadar gizli tutulduğunu; sonradan Flesh, Klare, Dale, Chall gibi yazarların formülleri ve formülleri destekleyen araştırmaları piyasaya sunduklarını ve bu formüllerin sağlık, hukuk, gazetecilik, araştırma, sigorta ve endüstride sık kullanıldığını belirtir. 1980 senesine gelindiğinde ise formül sayısının 200’lere ulaştığını ve binlerce geçerliği kanıtlanmış çalışmanın bilime kazandırıldığını ifade etmiştir (DuBay, 2004: 2).

Thorndike (1921) öğretmenlere yönelik yazdığı “*The Teacher’s Word Book*” isimli kitabı ile metinlerin zorluğu hususunda öğretmenlere yardımcı olabilecek bir kelime listesi sunmuştur. Bilimsel anlamda “okunabilirlik” özelinde ilerlemeler başlamıştır. Ardından bu kelimeler özelinde ve genel olarak okunabilirlik alanında çalışmalar yürütülmüştür.

Okunabilirlik kavramı literatürde “okunaklık” ve “anlaşılabilirlik” kavramlarıyla beraber kullanılmıştır. Bu konuda çatı kavram olarak “okunabilirlik” kavramı ele alınmalı ve diğer iki kavram bu hususta okunabilirliğin alt kavramları olarak düşünülmelidir. Bu kavramlar önceki bölümlerde anlatılmıştır.

Rye (1982) metnin okunabilirliğini etkileyen 11 etmeden bahsetmektedir:

1. Fiziksel ortam
2. Baskı biçimi
3. Sütun genişliği / satır aralığı

---

¹ Not: okunabilirlik formülleri, kelime dağarcığı zorluğu, sözdizimsel zorluk ve bir dizi ilgili faktöre tek başına ve kombinasyon hâlinde, genellikle bir çoklu regresyon denklemi açısından dayandırılmıştır. Kelime uzunluğu veya aşinalık ve ortalama cümle uzunluğu, okunabilirlik formülleri ile ölçüldüğü üzere, materyallerin okuma zorluğunun en önemli ve/veya uygun tahmin edicileri olma eğilimindedir. Formül geçerliliği tahminleri genellikle üç tür kriterle olan ilişkilere dayanmaktadır: a. okuduğunu anlama b. okuma hızı ve/veya verimliliği c. Okurlar veya uzmanlar tarafından ya da okuyucu tarafından karşılaştırılan kabul edilebilirlik.

4. Okuma amacı
5. Metnin düzenlenmesi
6. Konu önemi
7. Sözcük sıklığı
8. Sözcük uzunluğu
9. Tümce uzunluğu
10. Sözdizimi
11. Çocuğun becerisi ve okuma isteği (akt. Çetinkaya, 2010: 13).

Rye'ın (1982) belirttiği etmenlerin bazıları fiziksel bazıları ise zihinseldir. Bazıları öğrenciyle ilgili iken bazıları değildir. Buradan çıkarılacak sonuç ise okunabilirliğin birçok değişkenden etkilenebileceği olmalıdır. Değişkenler artırdıkça sonuç daha doğru çıkacaktır.

Okunabilirlik kavramı için geliştirilmiş okunabilirlik formülleri vardır. En çok kabul gören formüller aşağıda listelenecektir.

2.1.2.1.1. Flesch Okuma Kolaylığı Formülü

Flesch – Kincaid okunabilirlik formülü olarak da geçen bu formül alanyazında kabul gören bir formüldür. Bilimsel metinlerin okunabilirlik düzeyini belirlemek için geliştirilen bu formül tümce başına düşen sözcük ve sözcük başına düşen hece sayısına dayalı bir formüldür (Çetinkaya, akt. Teke, 2016).

Flesch Okuma Kolaylığı formülünde yüksek puan metnin kolay olduğunu düşük puan ise metnin zor olduğunu ifade eder (Flech, 1948). Flesch okuma kolaylığı formülü metnin seçilen 100 kelimelik bir kısmına uygulanır. Aynı Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formüllerindeki gibi ortalama sözcük ve tümce uzunluğu bulunur. Sadece bu iki formüldeki gibi metnin tamamı değil seçilen 100 kelimelik kısmı üzerinde bu işlem uygulanır. Sözcük uzunluğu bulunurken toplam hece sayısı toplam sözcük sayısına; tümce uzunluğu bulunurken toplam sözcük sayısı toplam cümle sayısına bölünür. Elde edilen sayısal veri tabloya bakılarak yorumlanır. Tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.1. Flesch Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Flesch Okuma Kolaylığı Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
0 – 29	Çok zor
30 – 49	Zor
50 – 59	Oldukça zor
60 – 69	Ölçünlü
70 – 79	Oldukça kolay
80 – 89	Kolay
90 – 100	Çok kolay

Bu formül Ateşman'ın (1997) Türkçeye uyarlamış olduğu okunabilirlik formülüdür. Bu araştırmada incelenen on dört romana uygulanacak olan formüllerden biridir. Bu konuda Çetinkaya (2010) doktora tezinde geliştirdiği formülde metnin okuyucu kitlesinin sınıf düzeyinde yaş aralığını da vermiştir. Bu konuda Flesch okunabilirlik formülünün eski bir formül olması ve bilimsel metinlerin okunabilirliği üzerinde çalışılmak üzere ortaya konulmuş olmasının etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 2.1.'de belirtilen verilere ulaşmak için ise aşağıdaki formül kullanılarak hesaplama yapılmalıdır:

$$\text{FRE (Reading Ease)} = 206.835 - (1.015 \times \text{ASL}) - (84.6 \times \text{ASW})$$

FRE= Flesch Okuma kolaylığı puanı

ASL= Ortalama hece uzunluğu

ASW= Ortalama tümce uzunluğu

2.1.2.1.2. Dale – Chall Formülü

Dale – Chall formülü (1948) 4. sınıf üzerindeki çocuklar ve yetişkinler için geliştirilmiştir (DuBay, 2004: 22). Uygulanışı şu şekildedir:

1. Metnin ilk yüz sözcüğü alınır ve tümce sayısı belirlenir.
2. Metindeki zor yani sık kullanılmayan sözcük sayısı belirlenir. Bu sözcüklerin belirlenmesinde 3000 kelimelik bir liste göz önünde bulundurulur.

3. Tümcelerın uzunluğunun belirlenmesi için sözcük sayısı tümce sayısına bölünür.

4. Zor sözcüklerin oranı belirlenirken zor sözcük sayısının kalan sözcük sayısına bölümünden elde edilen sayısal veri 100 ile çarpılır ve metindeki zor sözcük sayısı bulunur.

Bu veriler elde edildikten sonra aşağıdaki formülde yerine konulur.

$$Xc50 = 0.1579_{x1} + 0.0496_{x2} + 3.6365$$

$Xc50$ = Test sorularının yarısını doğru olarak yanıtlayan okurun okuma düzey puanı

$X1$ = Sık kullanılan 3000 sözcüklük listenin dışında kalan sözcük oranı

$X2$ = Ortalama tümce uzunluğu

Elde edilen sonuç aşağıdaki tabloda yorumlanır ve metnin hangi sınıf düzeyine ait olduğu sonucuna ulaşılır.

Tablo 2.2. Dale – Chall Formülüne Göre Okunabilirlik Düzeyleri

<u>Puan</u>	<u>Karşılık Gelen Sınıf Düzeyi</u>
4.9 ve altı	4. sınıf ve altındaki sınıflar
5.0 – 5.9	5. ve 6. sınıf
6.0 – 6.9	7. ve 8. sınıf
7.0 – 7.9	9. ve 10. sınıf
8.0 – 8.9	11. ve 12. sınıf
9.0 – 9.9	13. ve 15. sınıf (üniversite öğrencileri)
10+	16 ve üzeri sınıflar (üniversite mezunları)

2.1.2.1.3. SMOG Okunabilirlik Formülü

Mc Laughlin (1969) “ortalama tümce uzunluğu” ve “3 ve daha fazla heceli sözcük oranı” değişkenlerini temel alarak bir okunabilirlik denklemi oluşturmuştur. Diğer formüllerde kurulan denklemlerden farklı olarak değişkenleri toplamak yerine çarpma yoluna gitmiştir. Bu formülü farklı kılan bir başka özellik de diğer formüllerin yapılandırılmasında temel alınan %50 ve %75’lik anlama puanlarını değil %100’lük okuma puanlarını ölçüt olarak seçmiş olmasıdır. Okunabilirlik puanının %100’lük bir oranda seçilmesi kestirilen puanların diğer formüllere oranla daha yüksek olmasına yol açmıştır. Örneğin Dale-Chall formülü bir metni 5. eğitim düzeyinde belirtirken, SMOG aynı metnin okunabilirliğini 7. eğitim düzeyi olarak tanımlamaktadır (Dubay, 2007: 87).

Formül aşağıdaki sırayla uygulanır:

1. Metinden ardışık olarak 30 tümcelik bir kısım seçilir.
2. Seçilen kısımdaki 3 heceli ve daha fazla heceli sözcükler saptanır.
3. Bu veriler aşağıda verilen formülde yerine konular ve SMOG formülünde okunabilirlik açısından metnin hangi sınıflamaya dâhil olduğu belirlenir.
4. Ortaya çıkan sonuç tabloya bakılarak yorumlanır.

SMOG Sınıflandırması = $3 + \sqrt{\text{çok heceli sözcük sayısı}}$

Tablo 2.3. SMOG (The Simple Measure of Gobbledygook) Okunabilirlik Dönüşüm Tablosu

Toplam Çok Heceli Sözcük Sayısı	Yaklaşık Eğitim Düzeyi (+1,5 düzey)
1 – 6	5
7 – 12	6
13 – 20	7
21 – 30	8
31 – 42	9
43 – 56	10
57 – 72	11
73 – 90	12
91 – 110	13
111 – 132	14
133 – 156	15
157 – 182	16
183 – 210	17
211 – 240	18

(DuBay, 2007 akt. Çetinkaya, 2010: 52)

2.1.2.1.4. Gunning Zorluk Göstergesi

Formülün uygulanışı aşağıdaki gibidir:

1. Metinden 100 sözcüklük bir kesit alınır.
2. Bu kesitteki 3 ve daha fazla heceli sözcük sayısı belirlenerek geriye kalan sözcük sayısına bölünür. Böylece ortalama sözcük sayısı bulunmuş olur.

3. Üç heceli sözcük yüzdesi ve ortalama sözcük sayısı toplanır.
4. Fog index (0.4) ile çarpılır.
5. Sonuç 8-10 aralığındaysa metin kolay, 11 ve üzerinde ise metin zor kabul edilir.

Formül şu şekilde de gösterilebilir:

$$\text{Eğitim Düzeyi} = 0.4 (\text{ASL} + \text{PHW})$$

ASL: Ortalama cümle uzunluğu

PHW: Zor sözcük yüzdesi

2.1.2.1.5. Fry Grafik Okunabilirlik Formülü

Bu formülü Fry 1968 yılında İngilizce metinler için geliştirerek literatüre katkıda bulunmuştur. Formülün uygulanışı şu şekildedir:

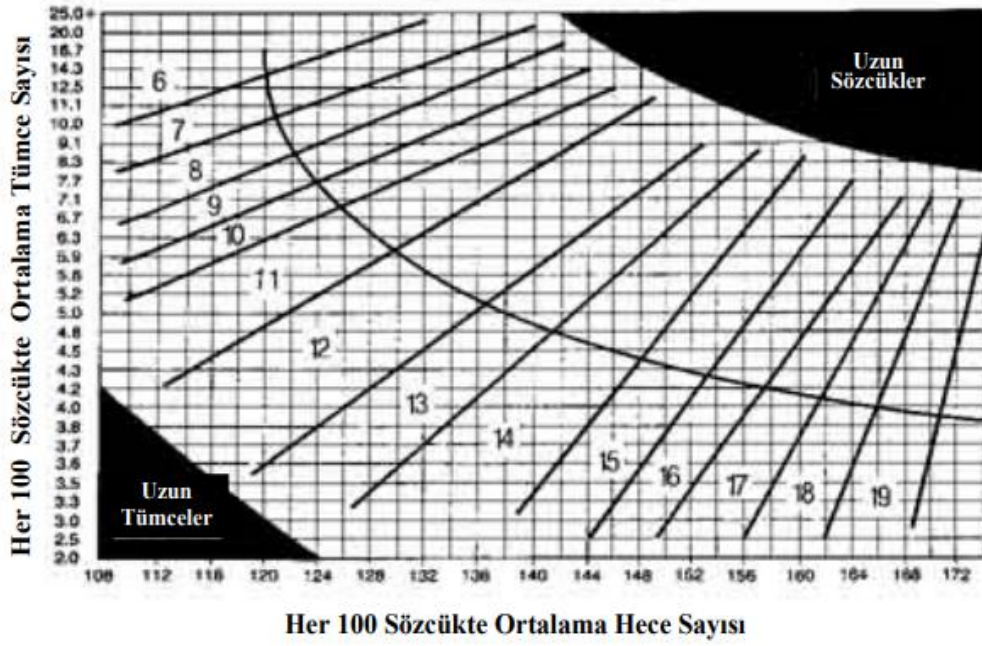
1. Okunabilirliği incelenecek metinden 100 sözcüklük 3 farklı kısım seçilir ve rakamlar seçilen 100 sözcüğe dâhil sayılmaz.
2. Seçilen 3 kısmın her birindeki tümceler sayılır. Sayım yapılırken 100. sözcük sayıldığında tümce hâlâ bitmemişse o tümcedeki sözcüklerin sayısı eşit biçimde diğer tümcelere dâhil edilir.
3. Tüm kesitlerdeki tümceler sayılır ve aşağıdaki tablo oluşturulur.
4. Veriler grafiğe girilir.
5. Grafik 2.5.'te verilen grafiğe elde edilen veriler yerleştirilir ve ortaya çıkan işaretli nokta metnin yaklaşık olarak okuma düzeyini göstermektedir.

Tablo 2.4. Fry Okunabilirlik Verilerinin Yazılacağı Tablo

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı
İlk 100 sözcük		
İkinci 100 sözcük		
Üçüncü 100 sözcük		
Toplam		
Ortalama		

Grafik 2.5. Fry Okunabilirlik Grafiği

(Akt. Çetinkaya, 2010: 55)

2.1.2.1.6. Ateşman Okunabilirlik Formülü

Ateşman alanyazında kabul gören formülünü 1997 yılında ortaya koymuştur. Formülü Flesch'ten Türkçeye uyarlamıştır. Formül aşağıda anlatılacaktır fakat bundan önce belirtilmesi gereken şudur ki formül metnin kolaylık veya zorluk düzeyini belirten bir formül olup metnin okur kitlesinin eğitim seviyesi yahut yaş aralığı hakkında bilgi vermemesi hususudur.

Formülünü ortalama sözcük ve ortalama hece hesabı üzerine oluşturmuştur. İngilizce için geliştirilen bir formülü Türkçe metinlere uyarlamıştır. Bir başka dil için oluşturulan bir formülün Türkçe için geçerli olmayacağını belirtmiştir (Ateşman, 1997: 73). Formülün uygulaması aşağıdaki şekildedir:

1. Ele alınacak metnin tamamı cümle olarak sayılır.
2. Metnin tamamı sözcük olarak sayılır.
3. Son olarak metnin tamamı hece (seslem) olarak sayılır ve tüm bu sayılanlar bir yere not edilir.

4. Ortalama tümce uzunluğu (OTU); toplam sözcük sayısının toplam tümce sayısına bölünmesi ile elde edilir.

5. Ortalama sözcük uzunluğu (OSU); toplam hece sayısının toplam sözcük sayısına bölünmesiyle bulunur.

6. Elde edilen veriler Ateşman'ın aşağıda verilen formülünde yerine konulur.

7. Ortaya çıkan sonuç daha önce de belirtildiği üzere inceleme yapılan metnin güçlük düzeyini belirtecektir.

Ateşman formülüne göre okunabilirlik sayısı (OS) aşağıdaki formül ile bulunur:

$$OS = 198,825 - 40,175x_1 - 2,610x_2$$

x_1 : ortalama sözcük sayısı (OSU)

x_2 : ortalama tümce sayısı (OTU)

Formülden çıkan sonuç aşağıda verilen Ateşman'ın (1997) makalesinde belirttiği tabloda yorumlanır (1997: 74).

Tablo 2.6. Ateşman (1997) Okunabilirlik Tablosu

Güçlük Düzeyi	Okunabilirlik Sayısı
Çok kolay	90 – 100
Kolay	70 – 89
Orta güçlükte	50 – 69
Zor	30 – 49
Çok zor	1 – 29

2.1.2.1.7. Çetinkaya – Uzun Okunabilirlik Formülü

İsim olarak Çetinkaya-Uzun formülü olarak adlandırılan bu formül gerçekte Gökhan Çetinkaya'nın 2010 yılında yazdığı doktora tezine dayanır. Çetinkaya literatür taraması yapmış ve okunabilirlik formüllerini incelemiştir. Formüllerin, metinlerin güçlük düzeyini belirttiğini fakat okur kitlesinin eğitim düzeyi hakkında bilgi vermediğini saptamıştır. Bu sebepten yerli literatüre okunabilirlik açısından okuyucunun eğitim düzeyini de belirleyebilen bir formül kazandırmıştır.

Çetinkaya'nın (2010) formülünün uygulanışı aşağıdaki aşamalardan oluşur.

1. Ele alınan metnin tamamındaki tümce, sözcük ve hece sayısını sayın.
2. Ortalama sözcük uzunluğunu bulun (Toplam hece sayısının toplam sözcük sayısına bölümüyle bulunur.).
3. Ortalama tümce uzunluğunu bulun (Toplam sözcük sayısının toplam hece sayısına bölümüyle bulunur.).
4. Verileri Çetinkaya'nın (2010) formülünde yerine koyun.
5. Elde edilen veriyi sonuç tablosuna bakarak yorumlayın.

Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülü aşağıda verilmiştir:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = Okunabilirlik Puanı

OTU = Ortalama tümce uzunluğu

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

Ortaya çıkan sonuç da aşağıdaki tabloya bakılarak yorumlanacak ve hedef metnin hem güçlük düzeyi hem de metnin hitap ettiği kitlenin eğitim düzeyi belirlenecektir.

Tablo 2.7. Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0 – 34	ENGELLİ DÜZEY	10, 11 ve 12. sınıf
35 – 50	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
51+	BAĞIMSIZ OKUMA	5, 6 ve 7. sınıf

Ayrıca Çetinkaya tezinde bir hususa daha değinmiştir ki bu da çok önemlidir: Sayımı yapılan metinde sayım konusunda dikkat edilmesi gerekenler. Bu konuda belirttikleri aşağıda verilecektir.

Sözcük sayımında:

Boşlukla aralanmış, sayılar, yazıbirimler, semboller ve yazıbirim kümeleri sözcük olarak kabul edilir. Birleştirme çizgisiyle ayrılmış sözcükler ve kısaltmalar sözcük olarak kabul edilir.

Örneğin;

- Gel-git
- O.T.U

Tümce sayımında:

Dil bilgisel olarak diğer tümce veya tümleçten bağımsız olduğu düşünülen her birim tümce olarak kabul edilir. Nokta (.), soru işareti (?), açıklama noktası (:) ve iki parantez ( ) bitirilmiş bir tümce olarak kabul edilir.

Hece sayımında:

Seslettiğiniz biçimiyle heceleri sayın.

Örneğin;

- Gel 1 hece
- Gelsin 2 hece
- Gidelim 3 hece olarak kabul edilir.

Semboller ve şekiller sesletildikleri biçimiyle sayılır.

Örneğin;

- Cm 4 hece
- 1918 7 hece olarak kabul edilir (Çetinkaya, 2010: 93).

Bu araştırmada da bu kurallar dikkate alarak sayımlar yapılmıştır.

2.1.3. Gülten Dayıoğlu'nun Yaşamı, Sanatı ve Eserleri

2.1.3.1. Gülten Dayıoğlu'nun Yaşamı

Kütahya'nın Emet ilçesinde 1935 yılında dünyaya gelen Gülten Dayıoğlu, öğreniminin bir bölümünü Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yapmıştır. İlköğrenimini Kütahya 30 Ağustos İlkokulu'nda ve liseyi İstanbul'da Atatürk Kız Lisesi'ni bitirmiş ve ardından bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okumuştur. Dışardan sınavlara girerek ilkokul öğretmeni olmuş ve bu görevini 1977'de istifa edene dek sürdürmüştür. On beş yıl öğretmenlik yapmıştır ve şu an hâlâ yazarlık yapmaktadır.

Yazma çalışmalarına ek olarak ülkede yapılan söyleşilere, imza günlerine katılmakta ve bu sayede okuyucularıyla buluşmaktadır. Aynı zamanda bir dünya gezgini olan Gülten Dayıoğlu altı kıtayı gezerek dünyanın bir bölümünü görmüştür.

Lisede öğrendiği Fransızca'nın yanında orta seviyede İngilizce bilmektedir. Ayrıca yazar evli olup iki oğlu ve üç torunu vardır.

2.1.3.2. Gülten Dayıoğlu'nun Sanatı

Tanınmış bir yazar olan Gülten Dayıoğlu, ilkokul üçüncü sınıfta öğretmeninin yönlendirmesiyle yazı denemelerine başlamış olup yazarın ilk kitabı "*Bahçivanın Oğlu*" 1963'te yayımlanmıştır.

Yazar roman, öykü, radyo oyunlarının yanı sıra yurtdışındaki işçi çocukların eğitim-öğretim sorunları, ilköğretim sorunlarıyla da ilgilenmekte ve bu konularda araştırmalar yaparak inceleme yazıları ortaya koymuştur. Bu yazılar Cumhuriyet ve Milliyet gazetelerinde 1967-1987 yılları arasında yayımlanmıştır.

Dayıoğlu birçok kurum, vakıf, dernek, gazete, dergi, sivil toplum kuruluşu tarafından ödüllendirilmiştir. İlk ödülü Cumhuriyet Gazetesi Yunus Nadi Öykü Ödülü'dür. Yazarın diğer ödülleri;

• 1964-1965

"Döl" kitabı: *Yunus Nadi Ödülü*

• 1974-1975

"Leylek Karda Kaldı" kitabı: *Arkın Çocuk Edebiyatı Ödülü*

"Güzel Hanım" eseri: *Arkın Çocuk Edebiyatı Masal Ödülü*

• 1984

"Dünya Çocukların Olsa" eseri: dünya çapında yapılan, "*Gençliğe Yarın Umudu Veren Üç Yüz Kitap*" seçkinde yer aldı.

• 1987

"Gül Gelin" eseri: *Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Koç Vakfı Öykü Ödülü*

“Kafdağının Ardına Yolculuk” eseri: *Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü*

• **1989**

“Parbat Dağının Esrarı”: *İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü*

✓ **Onursal Ödüller**

• **1990**

Altın Kitaplar Ödülü

• **1991**

Çocuk Vakfı ve Çocuk Edebiyatı Ödülü

• **1995**

Kütahya Gazeteciler Cemiyeti Onur Üyeliği ve Basın Onur Kartı ile ödüllendirildi.

Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen Eflatun Cem Güney Çocuk Kitapları Yarışmasında Nazan Erkmen’in çizimleriyle ortak oluşturdukları *Çocuk Kitaplarıyla Mansiyon* ödülü aldı. Ayrıca doğum yeri olan Emet ilçesinde ana caddeye ve çocuk parkına Gülten Dayıoğlu adı verildi.

• **1996**

İstanbul'da yapılan 13. Bilişim Kurultayı tarafından, bilişime katkıları nedeniyle *teşekkür belgesi* verilmiştir.

• **1997**

TÖMER tarafından yapılan en başarılı çocuk kitapları yazarı araştırmasında Türkiye birincisi oldu.

• **1998**

Sabah Gazetesi Dergi Grubundan, Mimoza'nın açtığı “Çağdaş bir Türkiye için mesleğine ve topluma yaptığı katkılar göz önüne alınarak, Cumhuriyetimizin 75. Yılında yapılan Yetmiş Beş Başarılı Türk Kadını “anketi sonucunda ortaya çıkan, *Yetmiş Beş başarılı Türk Kadını* listesinde yer aldı.

• **1999**

Kütahya Ticaret ve Sanayi Odasının, 73. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle verilen *Sanata katkı* onur plaketiyle ödüllendirildi.

• **1999-2000**

Ülkemiz ilk kez Uluslararası Andersen Gençlik ve Çocuk Yayınları Yarışmasına katıldı. Gülten Dayıoğlu bu yarışmada, Türkiye'yi temsil etmek üzere aday seçildi.

TÜYAP Kitap fuarında düzenlenen bir törenle *Türkiye Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü* verildi.

• **2001**

Çocuk Edebiyatı ve Sanatçıları Birliği tarafından, *Çocuk Edebiyatı Yaşam Boyu Hizmet Ödülü* verildi.

• **2004-2005**

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim okullarının, Türkçe ve edebiyat dersi öğretmenlerinden, çocuk ve ilk gençlik edebiyatında, en çok okunan yazar ve tercih edilen eserlerin, tercih oranlarına göre listesi istenmiştir. Bu çalışma sonucu MEB. Yayınlar Dairesi Başkanlığı'na ulaştırılan 12519 veri değerlendirilerek, illerden gelen sonuçlara göre en çok okunan eser ve yazarların sıralaması yapılmıştır, Bu sonuca göre, hayatta olmayan yazarlar arasında, Çocuk ve Gençlik Kitapları alanında en çok okunan Yazarın, Ömer Seyfettin olduğu, saptanmıştır. Yaşayan yazarlar sıralamasında ise Gülten Dayıoğlu birinci sırada yer almaktadır.

• **2008**

Türkiye Kütüphaneciler Derneğinin internet ortamında yaptığı ankette en iyi çocuk yazarı seçilmiş ve plakete onurlandırılmıştır.

• **2009**

Kabataş Lisesi ve Kabataşlılar Derneği tarafından yapılan seçimle *Behçet Necatigil Edebiyat Ödülü* Gülten Dayıoğlu'na verilmiştir.

• **2010**

Kasım ayında Emet'te Kütahya Valiliği tarafından yaptırılan öğretnenevi ve Akşam Lisesi'ne Gülten-Cevdet Dayıoğlu adı verildi.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, Emet'te yaptırılan anaokuluna Gülten Dayıoğlu adı verildi.

• **2011**

Kocaeli Belediyesi tarafından 23 Nisan Őenlikleri kapsamında düzenlenen Çocuk Yüzlü Ödüller adlı ankette, Gülten Dayıoğlu “*En İyi Çocuk Kitapları Yazarı*” seçildi.

✓ **Onursal Etkinlikler**

• **2001**

1971'de yayımlanan ilk romanı olan Fadiş'in deđiŐik etkinliklerle otuzuncu doğum yılı kutlandı.

Bu etkinlikler Mart 2001'de Altın Kitaplar Yayınevi'nin Pera Palas'ta düzenlediği basın toplantısı ve kokteyl ile başladı. Nisan 2001'de Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Sempozyumu, EskiŐehir Osmangazi Üniversitesi tarafından düzenlenen iki günlük ulusal nitelikli Fadiş Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Fadiş Paneli ve okullarda yapılan çeşitli toplantılarla sürdü. Bu sempozyumlarda sunulan bildiriler, Ankara Üniversitesi ve Osmangazi Üniversitesi tarafından, kitap hâline getirildi.

• **2003**

Yazarın kırkınıcı sanat yılı, çeşitli gazete, dergilerde yayımlanan yazılar ve başta TRT olmak üzere özel televizyon kanallarında yapılan program ve oturumlarla kutlandı. Yapı Kredi Yayınları tarafından 4 Őubat 2003'te çocuk ve gençlik edebiyatı oturumu düzenlendi.

• **2007**

Nitelikli çocuk ve gençlik kitaplarının yazılması ve üniversitelerde çocuk ve gençlik edebiyatıyla ilgili bilimsel araŐtırmaların yapılmasını özendirip desteklemek amacıyla *Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı* kurulup hemen çalışmalarına başlandı. Aynı zamanda, *Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ödülü* verilmesi kararlaŐtırıldı.

• **2009**

Kütahya'da belediye tarafından yaptırılan bir kütüphaneye *Gülten Dayıoğlu Çocuk Kütüphanesi* adı verildi. AçılıŐ Kùltür Bakanı tarafından yapıldı.

• **2011**

Eskader Edebiyat ve Sanatçılar Derneği 2011 yılı Çocuk Edebiyatı Ödülü (Çocuklar için yazmış olduğu bütün kitaplar nedeniyle) Gülten Dayıoğlu'na verilmiştir.

•2012

Gülten Dayıoğlu, Yayıncılar Birliği ve TÜYAP tarafından alınan kararla, 2012 (17-25 Kasım) Yılı Uluslararası TÜYAP Kitap Fuarı Onur Yazarı olarak seçilmiştir.

•2013

Uluslararası Antalya Olimpos Rotary Kulübü

Yaşam Boyu Hizmet Ödülü

Uluslararası Beyazıt Rotary Kulübü

Yazarın 50. sanat yılı, Türkiye'nin yedi bölgesinde, değişik okullarda ve üniversitelerde, çocuk ve gençlik edebiyatı seminerleri, paneller, söyleşi ve imza günleriyle kutlandı.

•2014

8.Mart 2014 Dünya Kadınlar Günü Geleneksel Meslek Ödülü

Uluslararası Bursa Koza Lions Kulübü

Melvin Jones Fellow İnsanlığa Hizmet Ödülü

Malatya Kitap Fuarı Onur Yazarı

•2018

8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle Prof. Dr. Nazan Erkmen adına verilen özel ödüle değer görüldü. Dayıoğlu, Türkiye Gezinler Kulübü tarafından verilen *Emek Ödülü*'nün de sahibi oldu.

Yakın tarihte Selim Sırrı Tarcan İlkokulu'nda Gülten Dayıoğlu Kütüphanesi'nin de açılışı gerçekleşti. Şişli Kaymakamı İdris Akbıyık ve Şişli İlçe Millî Eğitim Müdürü Murat Mücahit Yentür'ün de katılımıyla gerçekleşen açılışta Dayıoğlu, öğretmenlik yaptığı okulda adına bir kütüphane açılmış olmasını "ödü" olarak nitelendirirken bunun bir vefa örneği olduğunu da vurgulamıştır.

2.1.3.3. Gülten Dayıoğlu'nun Eserleri

Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinin tür olarak doğru bir sınıflaması tam olarak bulunmamaktadır. Bu hususta Dayıoğlu'nun kendi sitesindeki sınıflama kullanılacaktır. Burada ise sınıflama şu şekilde yapılmıştır: Yetişkin ve gençlere yönelik kitaplar, çocuk kitapları (7-9 yaş aralığı), çocuk kitapları (9-12 yaş aralığı), öykü kitapları, gezi kitapları, anı-deneme, yabancı diller, Türkçe uyarlamalar.

Yukarıdaki sınıflamaya göre başlıkların içerisine dâhil edilen eserler aşağıda verilecektir:

Tablo 2.8. Gülten Dayıoğlu'nun Eserlerinin Sınıflandırıldığı Tablo

Yetişkin ve Gençlere Yönelik Kitaplar	Döl, Geride Kalanlar, Geriye Dönenler, Yeşil Kiraz, Yeşil Kiraz 2, Sekizinci Renk, Mo'nun Gizemi 1, Mo'nun Gizemi 2, Mo'nun Gizemi 3, Alacakaranlık Kuşları, Kıyamet Çiçekleri, Yada'nın Gizilgücü, Yaşadıklarım ve Düşlediklerim, Kayıplara Karışmak, Yoksa Sen misin?
Çocuk Kitapları (7-9 Yaş Aralığı)	Azat Kuşu, Şenlik Günü, Kır Gezisi, Uçan Motor, Deli Bey, Sıcak Ekmek, Uçurtma, Kumluktaki Yavru Martı, Neşeli Boyacı, Küskün Ayıcık, Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1, Yaşanmış Hayvan Öyküleri 2, Yaşanmış Hayvan Öyküleri 3, Yalan Üç Ayaklıdır, Cambaz Parası, Damdaki Korkuluklar, Kırmızı Bisiklet, Bahçıvanın Oğlu
Çocuk Kitapları (9-12 Yaş Aralığı)	Fadiş, Dört Kardeşiler, Suna'nın Serçeleri, Yurdumu Özledim, Ben Büyüyünce, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Işın Çağı Çocukları, Ölümsüz Ece, Parpat Dağının Esrarı, Midos Kartalının Gözleri, Tuna'dan Uçan Kuş, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Ganga, Gizemli Güvercin, Akgüvercin ile Yeşilsalkım'ın Aşkı
Öykü Kitapları	Duvardaki Gölgeleler, Yüce Kim Biliyor Musunuz?, Ece Abla Oluyor, Anneler Çocuklarını Çok Sever, Kıskanç Bebekler, Ah Şu Televizyon, Ece Yazar Olmak İstiyor, Annem Beni Seviyor Mu?, Minik Fide Çiçek Açtı, Ece'nin Kardeşi Doğdu, Ablalar Yaramazlık Yapar Mı?, Ece'den Mektup Geldi, Ece'nin Turist Arkadaşları, Çok Güllünc Bir Şey Oldu, Aydede Kime Gülümsüyor?, Ece Kümese Girip Bitlendi, Ece Okula Başladı, Ece, Yüce ile Nasıl Baş Edecek?, Ece'nin Çorapları Çok Güllünc, Yüce Nasıl Katlandı?, Öyle Eğleniyorum Ki!, Leylek Karda Kaldı, A Takımı Doğuyor, A Takımı İz Sürmeyi Öğreniyor, A Takımı Cılızım'ın Başı Dertte, A Takımı ile Veda Şenliği, A Takımı Köpek Otelinde Döner Dolaplar, A Takımı Astronot Köpek Laika'nın Anısına, A Takımı Çok Bilmiş Kahraman Oluyor, A Takımı Kayıp Çocuğun Peşinde, A Takımı Koş Cılızım Koş, A Takımı Sibiryalı Kurnaz Tilki ile Karabey
Anı-Deneme	Fadiş'in Doğumunun 30. Yılı Sempozyumu, Fadiş'in Doğumunun 30. Yılında Çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarı Gülten Dayıoğlu ve Yazını Ulusal Sempozyumu, Roman Kahramanı Fadiş'in Doğumunun 30. Yılında Çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarı Gülten Dayıoğlu ve Yazını Ulusal Sempozyumu, Cumhuriyet Dönemi Çocuk ve Gençlik Öyküleri Seçkisi 1, Cumhuriyet Dönemi Çocuk ve Gençlik Öyküleri Seçkisi 2
Gezi Kitapları	Kafdağı'nın Ardına Yolculuk, Okyanuslar Ötesine Yolculuk, Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk, Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk, Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk, Kenya'ya Yolculuk, Mısır'a Yolculuk, Meksika'ya Yolculuk,

Türkçe Uyarlama Kitapları	Ayşegül Dizisi
Yabancı Dillere Çevrilmiş Kitapları	Mo'nun Gizemi 2 – Otran, Geride Kalanlar, Sık Dişini, Ebem Kuşağı, Yılan Nine, Dünya Çocukların Olsa, Yurdumu Özledim, Geriye Dönenler, Fadiş, Leylek Karda Kaldı

2.2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde okunabilirlik açısından yapılan tezler ve makaleler kısa özetler hâlinde anlatılacaktır. Anlatım yapılırken çalışmaların öncelikle tez mi yoksa makale mi olduğu bir sınıflama ile başlıklar hâlinde verilecek ve ardından yıl olarak en eski tarihliden en yeni tarihliye doğru bir sırayla anlatılacaktır.

2.2.1. Okunabilirlik Alanında Yazılmış Tezler

Temur (2002) “İlköğretim beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik açısından karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezini Ankara ilinde seçilen ilköğretim okullarında beşinci sınıf öğrencilerine kompozisyon yazdırarak uygulamış ve yazılan kompozisyonlar ile ilgili okullardaki ders kitaplarını Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmiştir. Sonuçta iki veri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bir başka deyişle ders kitaplarındaki okunabilirlik değeriyle öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlardaki okunabilirlik değerleri yakın düzeyde seyretmiştir.

Eraslan (2008) “Eğitsel içerikli web sitelerinin okunabilirlik açısından incelenmesi” adlı çalışmasında popüler arama motorlarından on farklı siteyi incelemiş ve Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmiştir. Sonuç olarak Türkiye'deki web sitelerinin okunabilirlik açısından yarısının “orta güçlükte”, %20'sinin “kolay” ve geriye kalan %30'luk kısmının da “zor” olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Hızarcı (2009) “İlköğretim 6. sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinin örneklemini MEB ile özel yayınevlerinden seçilen altı yayın oluşturmuştur. Bu yayınlar öğrencilere uygulanmış ve

sonrasında analiz edilmiştir. Tezin sonucundaki bulgular şu şekildedir: MEB kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği daha yüksektir ve öyküleyici anlatım tekniğiyle yazılan metinlerin okunabilirliği yüksek bulunurken açıklayıcı okuma tekniğiyle yazılan metinlerin okuma düzeyi yetersiz bulunmuştur.

Solmaz (2009) “İlköğretim 4 ve 5. sınıf düzeylerindeki Türkçe metinlerde cümle uzunluğu, kelime uzunluğu ve kelime hazinesinin okunabilirlik üzerine etkisi” adlı yüksek lisans tezinde seçilen metinleri on öğrenciye okutmuş ve öğrencilere çeşitli açık uçlu soruları cevaplandırarak bir ortalama puan belirlemiş ve bu puanı metnin okunabilirlik puanı olarak ele almıştır. Ardından metinlerdeki kelime uzunluğu, cümle uzunluğu gibi değişkenleri araştırmacı tarafından geliştirilen “eTMA” isimli elektronik program aracılığıyla analiz etmiştir. Araştırma sonucunda bağımsız değişkenlerin (metnin ortalama kelime uzunlukları, ortalama cümle uzunlukları ve kelime hazinesi kullanım sıklıkları) bir arada metnin okunabilirliğini %22 oranında açıklayabildikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca kelime hazinesi kullanım oranının okunabilirlik üzerinde daha fazla etkisi olduğu ortaya konulmuştur.

Çetinkaya (2010) “Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması” isimli doktora çalışmasını ilişkisel tarama modeliyle yürütmüş ve 32 Türkçe bilgilendirici metin üzerinde çalışmıştır. 5. sınıftan 12. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinden öğrencileri araştırmasında ele alan Çetinkaya, araştırmada çıkartmalı okunabilirlik işlem tekniğiyle 30’ar kişiye uygulama yapmıştır. Sonuçları SPSS programında analiz etmiş ve bir formül geliştirerek Türkçeye kazandırmıştır. Çetinkaya’nın formülünde ortalama cümle ve ortalama kelime uzunlukları bulunarak formülde değişkenler olarak belirlenen yerlere yazılırlar. Ardından bulunan sayısal değer 0-34 arasındaysa “engelli düzey”, 35-50 arasındaysa “eğitsel okuma” ve puan 51 ve üzeri ise “bağımsız okuma” metni olarak değerlendirilir. Bu sınıflandırma sonucunda metnin eğitsel okuma düzeyinde çıkması bu metnin 10, 11 ve 12. sınıf düzeyinde kullanılabilir olduğuna işaret eder. Aynı şekilde metnin eğitsel okuma düzeyinde çıkması 8. ve 9. sınıflar için kullanılabilir olduğunu gösterirken metnin bağımsız okuma düzeyinde çıkması ise metnin 5, 6 ve 7. Sınıf düzeylerine uygunluğunu gösterir.

Yürümez (2010) ortaöğretim biyoloji kitaplarının okunabilirliğini Flesch- Kincaid, Gunning fog indeksi ve Cloze testine göre araştırmış ve sonuç olarak Flesch formülüne göre okunabilirliğin düşük ve okunabilirlik yaşınının 26 olduğunu tespit etmiştir.

İskender (2013) “Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasındaki ilişki” adlı yüksek lisans tezini doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirmiş ve 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitapları üzerine çalışmıştır. Toplam 25 metin üzerinde araştırma yapmış ve bu metinleri Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmiştir. Metnin ilk, orta ve son kısımlarından toplam 30 cümle ve 300 kelime seçilmiştir. Araştırma sonucunda sıralı ve bağlı cümlelerin 5. sınıf düzeyinde daha az olduğu belirlenmiştir. Bir yapım eki almış kelime sayısının zor ve orta güçlükteki metinlerde daha fazla kullanılırken; bir çekim eki almış kelime sayısının kolay düzeydeki metinlerde daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca kolay düzeydeki metinlerde, basit kelimelerin ve basit cümlelerin daha çok kullanıldığı ve türemiş kelimelerin diğer zorluk düzeylerine göre daha az kullanıldığı saptanmıştır.

Bolat (2016) “Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği” adlı yüksek lisans tezinde çıkartmalı okunabilirlik işlemi kullanmıştır. Betimsel tarama yöntemi ile yapılan bu çalışma sonucunda ortaokul öğrencilerinin öyküleyici metinleri bilgilendirici metinlere göre daha kolay okuyabildiği tespit edilmiş olup ayrıca sınıf seviyelerine göre 6. sınıf ders kitabının en kolay okunan ders kitabı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaygın kullanılan kelimelerin daha kolay okunabildiği ve metinlerin uzunluğu 13 sözcüğü aşınca okunabilirlik puanında anlamlı düşüş olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle metinlerin okunabilirliğini etkileyen en büyük değişkenin cümle uzunlukları olduğu belirlenmiştir.

Rada (2016) “Kaan Murat Yanık’ın Uçurtma Mevsimi adlı kitabındaki öykülerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi” adlı çalışmasında ilgili kitaptaki 30 öykü okutmanlar tarafından okunmuş ve on tanesi seçilerek araştırılmaya uygun bulunmuştur. Bu on öykünün tümce, sözcük ve hece sayıları belirlenmiş ve ardından Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülüne göre değerlendirmeye alınmış ve sonuç olarak öykülerden 8 tanesi “orta güçlükte”, bir tanesi “kolay” ve bir tanesi “zor” düzeyde olarak belirlenmiştir.

Teke (2016) çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci’nin öykülerini okunabilirlik açısından değerlendirdiği yüksek lisans tezinde uzman görüşü olarak belirlediği 5. sınıf düzeyindeki on öykü üzerinde çalışmış ve öykülere Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülü açısından bir değerlendirme yapmıştır. Araştırma sonucunda belirlenen on öykünün

tamamının “kolay” düzeyde olduğunu tespit etmiş ve dolayısıyla Hasan Kallımcı öykülerinin çocuklar açısından okunabilir düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karaca (2018) “Ortaokul 7. sınıf öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyinin geliştirilmesinde özü bulma becerisinin etkisi” adlı yüksek lisans çalışmasında deneysel model kullanarak çalışmıştır. Muğla ili Özel Hatem Ortaokulu yedinci sınıf öğrencileriyle çalışmış olup çalışmada 13 kişi deney ve 13 kişi kontrol grubu olmak üzere toplam 26 öğrenci ile çalışmıştır. Deney grubundaki öğrencilere öncelikle özü bulma becerisini öğretmiş ve ardından bu beceriyi ders kitabındaki metinler üzerinden geliştirmeye çalışmıştır. Kontrol grubu öğrencileri ise ders müfredatına tabi olarak normal süreç eğitimlerine devam etmişlerdir. Özü bulma eğitimi öncesinde ve sonrasında öğrencilere yazdırılan kompozisyonlar Ateşman (1997) okunabilirlik formülü ve Çetinkaya-Uzun (2010) tarafından geliştirilen okunabilirlik formülüne göre değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışma sonucunda özü bulma becerisi eğitimi verilen öğrencilerin kompozisyonlarında okunabilirlik açısından anlamlı bir artışın olduğu ve bu eğitime tabi tutulmayan öğrencilerin kompozisyonlarında okunabilirlik açısından bir gelişme olmadığı saptanmıştır.

Adalı (2018) “Sosyal güvenlik mevzuatının okunabilirlik düzeyi ve buna ilişkin bir uygulama” adlı yüksek lisans tezinde Ateşman (1997) ve Çetinkaya (2010) okunabilirlik formüllerini kullanarak karmaşık cümle yapılarına sahip kelime ve metin olarak fazlalık durumu gösteren sosyal güvenlik mevzuatının yetmiş iki tanesini incelemiştir. Araştırma sonucunda çoğunluk “çok zor” düzeyinde olmak üzere sonuçların “zor” ve “çok zor” alanında yoğunlaştığını tespit etmiştir.

Bora (2019) yüksek lisans tezinde Türkçe ders kitabı metinlerini okunabilirlik açısından incelemiştir. Sadece düz yazı metinlerini çalışan Bora, metinleri türlerine göre ayırmış ve birden fazla okuma formülü ile incelediği yüz adet metnin genellikle “kolay” ve “orta güçlükte” olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca sınıf seviyesi arttıkça metinlerin zorluk düzeylerinin artmadığını tespit etmiş olup başka çalışmaların bir arada kullanılması ile daha doğru sonuçlara ulaşılabileceğini belirtmiştir.

Çinpolat (2019) ise Miyase Sertbarut kitaplarından 10 tanesini tarama modeliyle incelemiştir. Araştırmayı Ordu ilindeki bir okulda 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 57 kişi ile yürütmüş olup Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun’un (2010) okunabilirlik formülleri ile beraber çıkartmalı okunabilirlik formülünü kullanmıştır. Sonuç olarak ise kitapların Ateşman’a (1997) göre “kolay” düzeyde olduğu, Çetinkaya-Uzun’a

(2010) göre “eğitsel okuma” düzeyinde olduğu ve çıkartmalı okunabilirlik formülüne göre ise “zor” düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen ve velilerin öğrencilere kitap edindirirken bunları göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmiştir.

Ziya (2019) yüksek lisans tezinde Behiç Ak’ın çocuk romanlarını söz varlığı ve okunabilirlik açısından doküman analizi yöntemi ile incelemiştir. Araştırma sonucunda Behiç Ak’ın romanları Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “orta düzeyde” okunabilir olarak tespit edilmiş ve söz varlığı açısından da yeterince zengin bulunmuştur.

Şimşek (2019) “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde doküman incelemesi yöntemi ile elde edilen verileri tarama modeli ile incelemiştir. Gazi Tömer ve Yunus Emre Enstitüsü ders kitaplarının temel, orta ve ileri düzeyi ile sınırlandırılan çalışmada Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun’un (2010) okunabilirlik formülleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise metin düzeyi arttıkça okuma güçlüğüne de arttığı tespit edilmiştir.

Özcan (2020) “TÜBİTAK’ın yayımladığı sorun odaklı çocuk kitaplarının biçim-içerik ve okunabilirlik açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans tezini nitel bir yöntem olan durum çalışması şeklinde yürütmüş olup araştırmada TÜBİTAK’ın sorun odaklı çocuk kitaplarından 39 tanesini incelemiştir. Beş farklı veri toplama aracıyla elde ettiği verileri SPSS 22 programı ile analiz etmiştir. Sonuç olarak, biçim-içerik açısından yayımlanmış ilgili çocuk kitaplarının 75 maddenin 57 tanesinde “yeterli” olduğu sonucuna ulaşarak kitaplar çocuklara uygun bulunmuştur. Bu çocuk kitaplarının okunabilirliğinin belirlenmesinde Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülü kullanılmış olup yapılan uygulama sonucunda kitapların 28 tanesinin “kolay” düzeyde ve 11 kitabın da “orta güçlük” seviyesinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.2.2. Okunabilirlik Alanında Yazılmış Makaleler

Zorbaz (2007) “Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme” isimli makalesinde Ateşman (1997) okunabilirlik formülünü kullanmıştır. Araştırma sonucunda masalların kelime-cümle uzunluklarının sınıf düzeylerine göre düzenli bir artış göstermediğini ve okunabilirlik formülüne göre genel olarak masalların “kolay” çıktığını ifade etmiştir.

Çeçen ve Aydemir (2011) “Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi” isimli makalede okul öncesi öğrenci kitlesine hitap eden Öykü Yağmur setinden 50 kitabın okunabilirlik seviyesini belirlemek için Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülünü kullanmışlardır. Araştırma sonucunda ilgili kitapların “çok kolay”, “kolay” ve “orta güçlük” seviyelerinde değişim gösterdiklerini tespit etmişlerdir.

Bağcı ve Ünal (2013) “İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri” adlı çalışmalarında MEB ve Bisiklet Yayınlarının toplamda 56 metnini incelemişlerdir. Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülleri kullanılarak yapılmış bu çalışma sonucunda 56 metnin %55’inin “orta güçlükte” çıktığını, Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise metinlerin %69’unun “eğitsel okuma” düzeyinde çıktığı belirlenmiştir. Bir başka deyişle incelenen 56 metnin 8.sınıf düzeyine uygun olduğu saptanmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucu ise araştırmada kullanılan bilgilendirici ve öyküleyici metin türlerinden bilgilendirici metinlerin öyküleyici metinlere göre okunabilirlik açısından daha zor düzeyde olduğunun belirlenmesi olmuştur.

Durukan (2014) “Metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin okuma becerisi arasındaki ilişki” adlı araştırmasını ilişkisel tarama modeli ile yürütmüş olup Ateşman (1997) okunabilirlik formülünü MEB’in 7.sınıf Türkçe ders kitabındaki düzyazılardan üç tanesini seçerek uygulamıştır. Okunabilirlik açısından incelenen bu metinlere ek olarak öğrencilere okuduğunu anlama testi uygulanmış ve okuma hızları da belirlenmiştir. Çalışma sonucunda metinlerin okunabilirlik düzeyleriyle öğrencilerin okuma hızları ve okuduğunu anlama becerileri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yani öğrencilerin metinleri anlama düzeyleri kolay metinlerden zor metinlere doğru azalmakta ve okunabilirlik açısından daha kolay düzeydeki metinlerin zor düzeydeki metinlere oranla daha hızlı okunabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Baş ve İnan Yıldız (2015) “2.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi” adlı çalışmalarında 2014-2015 öğretim yılının Doku Yayınları’na ait Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerini okunabilirlik açısından incelemiş ve şiirleri ele almamışlardır. Araştırmada Ateşman (1997) okunabilirlik formülünü kullanmışlar ve araştırma sonucunda öyküleyici metinlerin okunabilirlik düzeylerinin bilgilendirici metinlere göre daha kolay düzeyde çıktığını tespit etmişlerdir.

Benzer (2020) “Yapay zekâya dayalı okunabilirlik formülüne doğru bir adım” isimli makalesinde alanyazında geliştirilen en son formülün 2010 yılında geliştirildiğini,

geliştirilen formüllerin nicel değişkenlere (tümce, sözcük, hece sayısı) odaklandığını ve nitel değişkenleri göz ardı ettiğini vurgulamıştır. Bu hususta nitel değişkenlerin de ele alınarak sadece metnin sayısal verilerinin değil okuyucunun özelliklerinin de dâhil edilmesiyle Türkçe yapay zekâya dayanan bir okunabilirlik formülünün geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim dünyada yapay zekâya dayalı okunabilirlik formüllerinin 2009 senesinden beri geliştirilmeye çalışıldığını belirtmiştir. Ayrıca yapay zekâ ile geliştirilecek okunabilirlik formülünün metnin okunabilirliği sonucunu verdiği gibi okuyucu özellikleri de formüle dâhil edildiğinden anlaşılabilirlik sonucunun da elde edilebileceğini vurgulamıştır. Araştırma sonucunda Türkçe için geliştirilebilecek yapay zekâ okunabilirlik formülüne ilişkin şu önerilerde bulunmuştur: 1. Bir sözcük havuzu oluşturulmalı ve sözcükler kitaplar tarandıkça bu havuzda toplanarak sisteme kaydedilmelidir. Sözcükler metinde sık geçiyorsa” kolay” , daha az geçiyorsa “zor” olarak etiketlenmelidir. Yapay zekâ ayrıca deyim ve atasözlerini de sözcük sonlarındaki ses olaylarını da dikkate alarak bu havuza eklemeli ve böylece elle, gözle yapılan sayımlar son bulmalıdır. 2. Sözcük havuzu ileriki zamanlarda yaş, bölge, cinsiyet gibi sınıflamalarla işe koşulmalı ve geliştirilmelidir. 3. Alanyazında şiir, kullanım kılavuzu vs. gibi nesir dışındaki türlerin okunabilirlik incelemelerine yapay zekâ okunabilirlik formülü ile dâhil edilmesi gerekmektedir. Benzer bu makalesiyle okunabilirliğin önümüzdeki yıllarda geliştirilmesine yönelik bir adım atmıştır.

2.3. GÜLTEN DAYIOĞLU HAKKINDA YAPILMIŞ BİLİMSEL ÇALIŞMALAR

Bu başlıkta Gülten Dayıoğlu'nun eserleri hakkında yapılmış bilimsel çalışmalar tezler ve makaleler olarak ayrılmış şekilde sunulacaktır. Bu sayede Gülten Dayıoğlu'nun eserleri özelinde alanyazın taraması sunulmuş olacaktır.

2.3.1. Gülten Dayıoğlu Hakkında Yazılmış Tezler

Sanlı'nın (2007) “Gülten Dayıoğlu'nun Fadış ve Dört Kardeşiler adlı öykü kitaplarının tümce anlambilim açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde ilgili iki kitabın içindeki tümcelerin biçim ve anlamsal olarak çocuğa göre kullanımlara sahip olduğunu belirlemiştir.

Gökçe'nin (2008) "Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı" isimli araştırmasında Dayıoğlu'nun öykülerinden bazılarını hikâye haritası yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu şekilde gerekli ve gereksiz tanımlamaların önüne geçileceği düşünölmüş ve sonuç olarak öykülerin Türkçeye katkı sağlayacak çok şekilde ikileme, deyim gibi söz varlıklarına sahip olduğu belirlenmiştir. Olayların aşamalı bir biçimde gerçekleştiği, kurgunun sağlam olduğu ve zengin içerikli bir dil yapısına sahip olduğu da belirlenen diğer bulgular arasındadır.

Alper'in (2008) çalışması ise "Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında genç kız" ismini taşımakta olup Gülten Dayıoğlu'nun seçilen beş romanında genç kız kavramı incelenmiştir. Bu romanlar "Yeşil Kiraz 1-2, Sekizinci Renk, Mo'nun Gizemi, Yada'nın Gizil Gücü" adlı romanlardır. Roman karakteri genç kızlar "ailesiyle çatışma hâlinde olan, mücadelecisi olan, serbest yaşayan" gibi sınıflamalarla irdelenmiştir. Ayrıca yazarın yaşama bakışı da yazarla iletişim kurularak ve romanlarla etkileşim içinde sunulmuştur.

Tozlu (2010) Gülten Dayıoğlu'nun eserlerindeki temalar üzerine çalışmış ve en çok işlenen temaları belirlemiştir. Bu hususta en çok işlenen üç tema sırasıyla "milli kültür", "duygular" ve "insanlar" temaları olarak belirlenmiştir.

Barut (2010) araştırmasında Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında zaman, dil ve temaları çalışmıştır. Araştırmasında Bloom taksonomisini kullanmış ve Dayıoğlu'nun romanlarında bilişsel alanın "bilme (bilgi)", duyuşsal alanın "alma" ve devinişsel (psikomotor) alanın "uyarılma" basamaklarını; yani taksonominin alt basamaklarını sıkça kullandığını tespit etmiştir. Bu göstergeler dışında "sevgi" ve "töre" temasının sıklıkla işlendiğini ve zaman olarak da hızlı değil yavaş akan zamanların Dayıoğlu'nun eserlerinde yeri olduğunu belirtmiştir. Dayıoğlu'nun eserlerinde zamanın daha çok "an" olarak göze çarptığını, olayların bir "an"da gerçekleştiğini; romanlarda aniden günler, aylar, yılların geçmediğini saptamıştır. Bu çalışma da kendisinden önce ve sonra yapılan diğer çalışmalar gibi metinlerin dil bilgisel açıdan zengin olduğunu da ortaya koymuştur.

Gökçek'in (2013) "Gülten Dayıoğlu'nun gençlik romanlarında fantastik unsurlar" isimli yüksek lisans tezi, Dayıoğlu'nun seçilen altı romanındaki fantastik unsurların belirlenmesi adına yapılmıştır. Bu hususta mekân değiştirme, zamanın gerçekçiliği ve hayalî oluşu, olağanüstü nesnelere, düş ve gerçek arasındaki kararsızlık, değişim/dönüşüm, fal/büyü/kehanet gibi birçok unsurun ilgili altı romanda fantastik açıdan nasıl ele alındığı anlatılmıştır. Yazarın eserlerinde kurmaca öğelerin yeri olduğu tespit edilmiştir.

Buraya kadar anlatılmış olan tezler örnek olarak seçilmiş olup Gülten Dayıoğlu özelinde yapılmış tüm tezleri kapsamamaktadır. Buradaki amaç tezin kuramsal çerçevesi açısından bu araştırmada kullanılan ve “üç kuşanın yazarı” unvanlı çocuk ve gençlik edebiyatı yazarı Gülten Dayıoğlu özelinde yapılmış bilimsel çalışmalarını genel hatlarıyla göstermektedir. Tezler incelendiğinde yazarla ilgili yapılan bilimsel çalışmaların içeriksel düzeyde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bu hususta yazarın kullandığı tümce, sözcük ve hece sayılarından hareketle yapılacak olan “okunabilirlik” çalışmaları alanında bir boşluk olduğu göze çarpmaktadır. Bu veriler de okunabilirlik alanında yapılan bu çalışmanın önemini tekrar gözler önüne sermekte olup bu araştırmanın alanyazındaki bu boşluğu doldurmak adına bir adım olduğunu göstermektedir.

2.3.2. Gülten Dayıoğlu Hakkında Yazılmış Makaleler

Aşağıda Gülten Dayıoğlu ve eserleri hakkında yapılmış çalışmalardan birkaçı örnek olarak sunulmuştur.

Çılgın (2005) “Çağını anlatan bir Türk edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu” adlı eseriyle Dayıoğlu’nun eserlerinin çağımızı ne kadar anlattığını irdelediği makalesini yazmıştır. Sonuç olarak 1971’den 1990’lı yıllara kadar yazarın bilim ve bilgi toplumunun doğurduğu problemlerden geleneksel ve kırsal sorun problemlerine, kentlere göçün doğurduğu problemlere kadar romanlarında toplumumuzun evrimini anlattığı sonucuna ulaşmıştır.

Eskimen (2015) “Gülten Dayıoğlu’nun Yada’nın Gizilgücü adlı eserinde eğitsel, fantastik, estetik ve halk kültürüne ait unsurlar” isimli makalesinde ilgili eserin teknolojik, mitolojik, kültürel çok fazla öge barındırdığını ve çocuklara uygun bir eser olduğunu tespit etmiştir.

Kaya ve Ekiçi (2015) “Sosyal bilgiler öğretiminde gezi yazılarından faydalanma: Gülten Dayıoğlu’nun gezi yazıları örneği” adlı makalede doküman analizi yöntemiyle çalışmışlar ve sonuç olarak gezi yazılarının sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmada altı gezi yazısı kitabı seçilmiş ve örnekleme oluşturmuştur.

Uçgun ve Çetinkaya (2016) “Gülten Dayıoğlu’nun öykülerindeki deyimlerin tanınırlık ve saydamlık dereceleri bakımından incelenmesi” isimli çalışmalarını ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 901 öğrenci ile yürütmüşlerdir. Beş uzman tarafından deyimlerin saydamlık dereceleri belirlenmiş ve deyimlerin tanınırlık

derecelerinin belirlenmesi için üçlü likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Uçgun ve Çetinkaya deyimleri saydamlık bakımından orta düzeyde; tanınırlık bakımından ise öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılaşma fakat cinsiyet değişkenine göre farklılaşmama olarak tespit etmişlerdir.

Şengül (2018) “Çocuk edebiyatı bağlamında Gülten Dayıoğlu’nun Fadiş romanı” adlı çalışmasında Fadiş isimli romanın çocuk edebiyatının genel özelliklerine ne kadar uyum sağladığını (dil ve üslup, konu, resimleme ve puntolar vs.) incelemiş ve eserin çocuk edebiyatı ürünleri arasında değerlendirilebileceği sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın türü, veri toplama süreci ve verilerin nasıl analiz edildiği aktarılacaktır.

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

Araştırma deseni araştırmanın amacına ve sonucuna hizmet eden soruların cevapları aranırken kullanılan yöntem olarak açıklanabilir. Bu çalışmada nitel bir çalışma olup doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve diğ. akt. Karataş, 2015: 63). “Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir” (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin ve Strauss, akt. Kırıl, 2020: 2). Doküman analizi alanyazında en fazla kullanılan modellerden biridir.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın çalışma materyali olarak Gülten Dayıoğlu'nun romanları belirlenmiştir. Yazarın belirlenmesi aşamasında çocuk ve gençlik edebiyatı literatür çalışmaları esas alınmıştır. Dolayısıyla bilindik yazarlardan olan Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinin incelenmesi uygun bulunarak tercih bu yönde yapılmıştır. Çocuk ve gençlerin Gülten Dayıoğlu'nun eserlerini çokça okuduğu yazarın kitaplarının baskılarından ve yazarın eserleri hakkında yapılmış bilimsel çalışmalardan anlaşılacaktır. Bununla birlikte literatür

taramasında da yazarın eserlerinin okunabilirliği ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fadiş romanının 50. yılına özel olarak Cumhuriyet gazetesinin 1636 sayılı “Kitap” ekinde Gülten Dayıoğlu kendisine sorulan “ *Kuşaklar boyu okunan / okunmaya da devam eden Fadiş’in farklı yaşlardan okurlarıyla karşılaşmalarınızda size hangi tespitlerde bulunuluyor?*” sorusuna şöyle cevap verir: “*Bu soruyu Fadiş okurlarının sözleriyle yanıtlamak geliyor içimden: Fadiş’te kendimden bir şeyler buluyorum, acı tatlı, onun yaşadığı olaylarla özdeşleşmek hoşuma gidiyor. Bu nedenle Fadiş’i on kez okudum. Ailecek de okuduk. Kızlarımız çeyiz sandığında Fadiş kitabını yeni evine götürüyor.*” Akdemir, G. (2021, 24 Haziran) “Kitap” eki. *Cumhuriyet*, s.10-11. Görüldüğü üzere Fadiş romanı da yazarın diğer romanları gibi çok fazla ilgi görmekte ve her yaş kitesinden okuyucuya sahip olmaktadır. Bu araştırmanın ele alınan yazarının Gülten Dayıoğlu olmasının başlıca gerekçesi budur.

Ardından literatür taraması Gülten Dayıoğlu eserleri özeline indirgenmiştir. Tez ve makaleler incelenmiştir. Gülten Dayıoğlu’nun roman ve öyküleri üzerine yapılmış pek çok çalışma literatürde bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları bir önceki bölümde verilmiştir. Alanyazında yapılan bu tarama sonucunda literatürde çokça yer alan “okunabilirlik” çalışmalarının Gülten Dayıoğlu romanları özelinde yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu veriler birleştirildiğinde bu çalışmanın Gülten Dayıoğlu’nun romanları üzerine yapılmasına karar verilmiştir. İncelenecek romanlar belirlenirken Gülten Dayıoğlu’nun resmî sitesinde yer alan sınıflama esas alınmış ve 9-12 yaş aralığındaki 16 eserden türü roman olan 14 tanesi okunabilirlik açısından incelenmek üzere ele alınmıştır². Belirlenen romanlar üzerine hâlihazırda alanyazında da birçok farklı konuda çalışmalar yapılmış bulunmaktadır. Bu hususta romanların okunabilirlik alanında yapılmış çalışmaların olmaması, özellikle de Gülten Dayıoğlu’nun eserleri özelinde de okunabilirlik çalışmasına rastlanmaması araştırmacının bu çalışmayı oluşturmasında etkili olmuştur.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmanın verilerini Gülten Dayıoğlu’nun kendi sitesinde sınıflandırılmış olan 9-12 yaş aralığı başlığındaki 14 romandan oluşturmaktadır. Listedeki kitaplardan sadece roman kategorisindeki eserler incelenmiştir.

---

² Çıkarılan iki eserin türü masal olduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir.

1. Fadiş
2. Akıllı Pireler
3. Dünya Çocukların Olsa
4. Dört Kardeşiler
5. Ganga
6. Midos Kartalı'nın Gözleri
7. Ölümsüz Ece
8. Suna'nın Serçeleri
9. Ben Büyüyünce
10. Tuna'dan Uçan Kuş
11. Gökyüzündeki Mor Bulutlar
12. Işın Çağı Çocukları
13. Parbat Dağı'nın Esrarı
14. Yurdumu Özledim

Verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından bizzat tümce, sözcük ve hece sayımı yapılan kitaplar ve [Hece Hesaplama - hesapla.online](http://hesapla.online) sitesindeki veri sayım aracı kullanılmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin oluşturulması aşamasında araştırmacı romanların bizzat tümce, sözcük ve hece sayısını belirlerken şu yolları takip etmiştir:

1. Belirlenen kitaptaki ilk sayfa açılarak sayfadaki tümcelerin tamamı sayılmış ve not edilmiştir (Ön söz kısmı dâhil edilmemiştir.).
2. Aynı sayfadaki sözcüklerin tamamı sayılmış ve not edilmiştir.
3. Son olarak yine aynı sayfadaki hecelerin sayısı sayılmış ve not edilmiştir.
4. Aynı işlem kitabın son sayfasına kadar tüm sayfalarda tek tek yapılmıştır. Yani kitabın ilk sayfasından son sayfasına kadar tüm sayfaları araştırmacı tarafından tümce, sözcük ve hece bakımından sayılmıştır.
5. Kitap bölümler hâlinde ayrıldığından bölümlerin hece, sözcük ve tümce sayıları oluşturulan dosyaya toplanarak not edilmiştir.
6. Son aşamada ise kitabın bölümlerindeki hece, sözcük ve tümceler toplanılarak kitabın toplam kaç tümce, sözcük ve heceden oluştuğu belirlenmiştir.

7. Belirlenen toplam sayı Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formüllerinde belirlenmiş değişkenlerin yerine konularak ilgili kitabın okunabilirlik puanı hesaplanmıştır.

8. Hesaplanan okunabilirlik puanı, hangi formül uygulandıysa o formüldeki sonuç tablosuna bakılarak yorumlanmıştır.

9. Tablodan çıkan sonuç, kitabın okunabilirlik açısından bilimsel olarak karşılığını vermekte olup Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre kitabı okuyan çocuk ve gençlerin yaş aralığını sunmaktadır. Tablodan çıkan sonuç Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre ise metnin güçlük düzeyini vermektedir.

Kitaplar sayılırken nelere dikkat edildiği burada önemli bir kıstastır. Bu aşamada okunabilirlik ile ilgili makale ve tezler taranmıştır. Ortaya çıkan sonuçta en çok dikkate alınan husus ise okunabilirlik formüllerinde kitapların sayımı konusunda hassasiyetle belirtilenler olmuştur. Örneğin; Çetinkaya (2010) *“Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması”* isimli doktora tezinde, okunabilirlik açısından yapılan sayımlarda;

- Sözcüklerin sayımında boşlukla ayrılmış sayı, sözcük, yazıbirim ve yazıbirim kümelerinin sözcük olarak sayılacağını ve birleştirme çizgisiyle ayrılmış sözcük ve kısaltmaların sözcük olarak kabul edilerek sayılması gerektiğini belirtmiştir (s. 93).

- Tümce sayımında nokta (.), iki nokta (:), soru işareti (?) ve iki parantezin ( ) bitirilmiş cümle sayılması gerektiğini ifade etmiştir (s. 93).

- Hece sayımında ise heceleri seslettiğimiz biçimiyle saymamız gerektiğini belirtmiştir. Aynı kuralı kısaltma (cm gibi) ve sayılarda (1918 gibi) da işletmemiz gerektiğini belirtmiştir. “cm” kısaltması bu durumda 4 hece olurken “1918” sayısı 7 heceden oluşmaktadır.

Yukarıdaki kurallar dikkate alınarak sayım yapılmıştır. Kurallarda belirtilmeyen durumlarla sayım esnasında karşılaşılmıştır. Bu gibi durumlarda nasıl sayılması gerektiği kurallarda belirtilmemiş olan hece, sözcük ve tümceler bir düzen dâhilinde hep aynı şekilde sayılmıştır. Aşağıda “Fadiş”, “Akıllı Pireler”, “Dünya Çocukların Olsa”, “Dört Kardeşiler” romanlarının sayımı esnasında karşılaşılan bu tip sözcüklerin nasıl sayıldığı anlatılacaktır.

1. Fadiş

- Hatalı olarak yazılan sözcükler yanlış yazılmış hâliyle değil yazımının doğrusu ne ise o şekilde kabul edilerek sayılmıştır. Örneğin;

- 9. sayfadaki "... her şey alt üst olmuştu." cümlesinde yanlış olarak yazılmış ve doğrusu "altüst" şeklinde olan kelime sayımda tek kelime olarak sayılmıştır.

- 127. sayfadaki "Taş da verseler horgörmeyeceksiniz," cümlesindeki "hor görmek" ifadesinin doğru yazımı esas alınarak tek değil iki sözcük olarak sayılmıştır.

- Bazı seslenişlerde kendini gösteren iki ünlünün yan yana gelmiş hâli tek ünlü kabul edilip tek hece sayılmıştır.

- 63. sayfadaki "ohoo!" şeklinde yazılan ifadede üç ünlü bulunmasına karşılık sözcük iki hece sayılmıştır.

- 109. sayfadaki geçen "Hiiiç!" kelimesi de tek ünlü varmış kabul edilerek tek hece sayılmıştır.

- 113. sayfadaki geçen "Yoo!" ifadesi de aynı şekilde tek hece sayılmıştır.

- 125. sayfadaki "Koooy, koooy!" ifadeleri de toplamda iki hece olarak sayılmıştır.

- Alanyazın taramasında şiir türünün okunabilirlik sayımlarına dâhil edilmediği görüldüğünden Fadiş romanının içinde 127 ve 128. Sayfalarda geçen toplam 16 dizeden oluşan 4 kıta şiir, sayıma dâhil edilmemiştir. Tamamen yok sayılmış ve tümce, sözcük yahut hece sayımına alınmamıştır. Kitaptaki tek şiir örneği de budur.

- " – " ile birbirine bağlanmış sözcükler tek sözcük kabul edilmiştir. Çetinkaya (2010) doktora tezinde sayımın bu şekilde yapılması hususunu dile getirmiştir.

- Bu sebeple 142. sayfadaki "...gece oturmalarında varıl-yoksul ayrımı yapmazlardı." cümlesindeki "varıl-yoksul" ifadesi tek kelime kabul edildiğinden tek sözcük olarak sayılmıştır.

- Aynı kural geçerliliğini sürdürdüğünden yine 142. sayfadaki "... 5-6 odalı evler de vardı." Cümlesinde geçen "5-6" ifadesi her ne kadar sözcükler arasında değil sayılar arasında bir bütünlük kurmuş olsa da tek sözcük kabul edilmiş ve sayımı bu şekilde alınmıştır.

- Kitapta bulunan sayılar Çetinkaya'nın (2010) doktora tezinde belirtildiği üzere sesletildiği şekli ile yazılmış kabul edilerek sayıma alınmıştır.

- 142. sayfadaki "... 5-6 odalı evler..." tümcesinde geçen "5-6" ifadesi "beş-altı" şeklinde sesletileceği için 3 hece olarak sayılmıştır.

- 153. sayfadaki “ 29 Ekim günü...” şeklinde geçen cümledeki “29” sözcüğü “yirmi dokuz” şeklinde sesletileceği için bu hâliyle sayıma alınmış ve dört hece iki sözcük olarak sayılmıştır.

- Türkçenin kuralları göz önüne alındığında sözcük başında iki ünlünün yan yana gelmediği görülür. Fadiş romanında 17. sayfada geçen “tren” sözcüğü, 18. sayfada geçen “tramvay” sözcüğü, 33. sayfada geçen “plan” sözcüğü gibi sözcükler sırasıyla “tiren, pılan, tıramvay” şeklinde sesletileceği için sözcük başındaki iki ünsüzün arasında bir ünlü varmış gibi kabul edilerek sayıma alınmıştır. Sözcükler sırasıyla 2, 2, 3 hece sayılmıştır.

2. Akıllı Pireler

- Türkçenin kuralları göz önüne alındığında sözcük başında iki ünlünün yan yana gelmediği görülür. Akıllı Pireler romanındaki 38. sayfadaki “plan”, 54. sayfadaki “kral”, 58. sayfadaki “prens”, 69. sayfadaki “problemler”, 114. sayfadaki “kraliçeler, prensesler” kelimeleri sesletildiği şekliyle arada ünlü heceye sahip olduğu düşünülerek sayıma alınmıştır.

- Kitapta bulunan sayılar Çetinkaya’nın (2010) doktora tezinde belirtildiği üzere sesletildiği şekli ile yazılmış kabul edilerek sayıma alınmıştır: 85. sayfadaki “21 gün kalarak...” cümlesindeki sayısal ifade “yirmi bir” şeklinde yazılmış olarak kabul edilmiş ve sözcük sayısı olarak 2; hece sayısı olarak 3 birim olarak sayılmıştır.

- Hatalı olarak yazılan sözcükler yanlış yazılmış hâliyle değil yazımının doğrusu ne ise o şekilde yazılmış kabul edilerek sayılmıştır. Örneğin; 10. sayfada iki kez geçen ve kitabın birçok yerinde bazen doğru bazen yanlış şekliyle yazılan “soy kırımı” ifadesi doğru yazılmış hâli olan “soykırım” şeklinde yazılmış kabul edilip 1 sözcük ve 3 hece şeklinde sayıma dâhil edilmiştir. 75. sayfadaki “geceyarısı” şeklinde yazılan sözcüğün doğru yazımı “gece yarısı” olup bu hâliyle 2 sözcük ve 5 hece olarak sayılmıştır.

- İmla hatalı sözcük teknik olarak basım hatasının olduğu düşünüldüğü şekildeyse ve bu sayıma etki etmiyorsa bu sözcükler olduğu gibi sayıma alınabilir ya da doğru hâliyle yazılmış şekilde düşünülebilir. Örneğin 21. sayfada “olacağına” yazılacağı yerde “olacağına” yazılmıştır. Bu sözcük doğru hâliyle de yanlış yazılmış yukarıdaki hâliyle de sayımda 1 sözcük ve 5 hece olduğundan, araştırmacı tarafından hata olarak görülmemiştir.

- Yine teknik bir hata olduğu düşünülen bazı hatalara Akıllı Pireler kitabında rastlanmıştır. Örneğin 80. sayfadaki “inanyorum” şeklinde yazılan sözcükte arada basımsal

bir hata olarak unutulmuş harf araştırmacı tarafından var kabul edilerek sözcük 5 hece olarak sayılmıştır.

- Bazı seslenişlerde kendini gösteren iki ünlünün yan yana gelmiş hâli tek ünlü kabul edilip tek hece sayılmıştır. Örneğin 98. sayfadaki “*öhö, öhö, öhööö*” şeklinde yazılmış ifade 3 sözcük görülmektedir. İlk iki sözcük 2 hece, son sıradaki sözcük ise aynı diğerleri gibi yazılmış kabul edilerek yine 2 hece sayılmıştır.

- Kısaltmalar uzun hâliyle yazılmış kabul edilerek sayıma alınmıştır. Örneğin 8. sayfadaki “*vb.*” şeklinde yazılmış ifade “*ve benzeri*” şeklinde yazılmış kabul edilerek 2 sözcük ve 4 hece olarak sayıma alınmıştır.

- 24. sayfadaki “*aile*”, 27. sayfadaki “*şampuan*”, 31. sayfadaki “*dua*”, 61. sayfadaki “*havai fişek*” sözcüğü gibi sözcükler iki ünlü yan yana gelmiş olsa da her ünlünün bir hece oluşturması dolayısıyla ünlüleri sayılarak sayıma alınmıştır. Sözcükler sırasıyla 3, 3, 2,5 hece olarak sayılmıştır.

3. Dünya Çocukların Olsa

- Hatalı olarak yazılan sözcükler yanlış yazılmış hâliyle değil yazımının doğrusu ne ise o şekilde yazılmış kabul edilerek sayılmıştır. Örneğin; 9. sayfadaki “*hehâlde*” şeklinde yazılan sözcükte bir harf unutulmuştur. Sayıma etki etmediği için araştırmacı tarafından sözcüğe işlem yapılmadan sayıma alınmıştır.

- Yapılan yazım hatası sözcüklerin ayrı veya birleşik yazımından da kaynaklanabilir. Yine araştırmacı tarafından yapılan sayıma doğru yazılmış hâli ile dâhil edilmişlerdir. Örneğin; 34. sayfadaki “*sözkonusu*” şeklinde yazılan sözcüğün doğru yazımı “*söz konusu*” şeklinde olduğundan burada yanlış yazılan tek sözcük yerine iki sözcük olarak sayılmıştır. Aynı işlem 86. sayfadaki “*işbölümü*”, 107. sayfadaki “*azgelişmiş*” şeklinde ayrı yazılması gerekirken birleşik sözcüklere de uygulanmıştır.

- Türkçenin kuralları göz önüne alındığında sözcük başında iki ünlünün yan yana gelmediği görülür. Bu ünsüzlerin arasında ünlü harf varmış gibi sesletildiği şekliyle sayıma alınmıştır. 19. sayfadaki “*krater, plaj, stadyum*” örnekleri “*kırater, pilaj, sıtadyum*” şeklinde yazılmış kabul edilerek sayıma alınmıştır. 27. sayfadaki “*protein*”, 36. sayfadaki “*plaka*”, 38. sayfadaki “*tren*”, 49. sayfadaki “*plastik*”, 63. sayfadaki “*grafik*” sözcüklerine de aynı işlem uygulanmıştır.

- Yine teknik bir hata olduğu düşünülen bazı hatalara Dünya Çocukların Olsa kitabında rastlanmıştır. Bu sefer karşımıza noktalama hatası olarak çıkan durum 89. sayfada

virgöl konulacak yerde nokta koyulması ile oluşmuştur. Tümce ortasında görülen bu “nokta” normalde tümce sayımına dâhil edilmesi gerekirken bir hata olduğu görüldüğü için nokta yerine virgöl koyulmuş kabul edilerek sayım yapılmıştır.

Bir başka örneğe ise 126. sayfada rastlanmıştır. Buradaki hata ise tümce bitmiş olmasına karşın tümcenin sonuna gereken noktama işareti olan “nokta”nın konulmamasıdır. Araştırmacı nokta varmış kabul ederek sayıma devam etmiştir. Ayrıca kitabın bölümlerindeki başlıkların da tümce niteliğinde olduğunun fark edilmesiyle, başlık olması hususuyla sonuna noktalama işareti konulmayan başlıklara da aynı işlem uygulanmıştır.

- 19. ve 27. sayfadaki “*saat*”, 49. sayfadaki “*kakao, iddia*” sözcükleri Türkçenin hece sayımında esas olan ünlülerin sayımı olması kuralı sebebiyle Türkçe sözcük olmasalar da hecelemede bu şekilde sayılmışlardır. Sözcükler sırasıyla 2, 3, 3 hece olarak sayıma dâhil edilmişlerdir.

4. Dört Kardeşiler

- Kitapta basım hataları mevcuttur. Örneğin: 8. sayfadaki “*.. sokak kapısının eşikliğini atlayıp içeri daldı.*” cümlesinde “*eşikliğini atlayıp*” şeklinde ayrı yazılması gereken iki sözcüğün arasına kuvvetle muhtemel boşluk bırakılmasının unutulması hatası ile birleşik yazılmıştır. Bu hâliyle tek sözcük olarak görülen bu iki sözcük, aralarında boşluk varmış gibi yazılmış kabul edilip iki sözcük olarak sayılmıştır. 11. sayfada “*Kızlar biraz da budurumu çekemiyorlardı.*” cümlesinde, 13. sayfadaki “*... iş kavgaya döndü ve çocuklar birbirlerine girdiler.*” cümlesinde, 68. sayfadaki “*Durumu gören öğretmen daha fazla üstelemedi.*” cümlesinde de aynı boşluk hatası görülmekte olup diğer cümlelerde yapıldığı gibi doğru yazımı esas alınarak sayılmıştır.

- 20, 21, 22, 25 ve 73. sayfalarda bulunan çocuk karakterlerin kendi aralarında oynadıkları oyunlarda söyledikleri şayışmacalar şiir niteliğinde olup sayıma dâhil edilmemiştir. Okunabilirlik sayımlarına şiirler dâhil edilmediğinden bu kural araştırmacı tarafından bu kitapta da uygulanmıştır.

- Bazı hataların ise boşluk hatası mı yoksa dil bilgisi hatası mı olduğu anlaşılmasa da, ayrı yazılması gereken sözcüklerin birleşik yazıldığı hatalar olduğu tespit edilmiştir. 13. sayfadaki “*birgün*”, 52. sayfadaki “*kulakmemesi*”, 55. sayfadaki “*sutaşı, elbirliği*”, 77. sayfadaki “*günbatımı*”, 80. sayfadaki “*alinteri*”, 99. sayfadaki “*gözkapakları*”, 101. sayfadaki “*karıkoca*” ve yine aynı sayfadaki “*Feten’e her aybaşında yine biraz para*”

veriyordu.” cümlesindeki “aybaşı”, 108. sayfadaki “göğüskafesi, gözkapakları” , 112. sayfadaki “İleride iyi kötü biriyle başgöz ederler.” cümlesindeki “başgöz” , , 159. sayfadaki “... taşıt bulabilecekmisin?” cümlesindeki “bulabilecekmisin” sözcükleri ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılmış sözcüklerdir. Araştırmacı hepsinin doğru yazılmış hâllerini göz önüne alarak sayımı gerçekleştirmiştir.

- Birleşik yazılması gereken sözcüklerin ayrı yazıldıkları da araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Örneğin: 100. sayfadaki “arta kalan” şeklinde yazılmış sözcük doğru yazımı olan “artakalan” şeklinde yazılmış kabul edilerek tek sözcük olarak sayıma alınmıştır. Aynı şekilde 123. sayfadaki “... başını kumlara koyup uyuya kalmıştı.” cümlesindeki “uyuya kalmıştı” sözcüğü de ayrı değil bitişik yazılmalıdır.

- “ – “ ile birbirine bağlanmış sözcükler tek sözcük kabul edilmiştir. Çetinkaya (2010) doktora tezinde sayımın bu şekilde yapılması hususunu dile getirmiştir. Fakat 90. sayfadaki “Kız zaten beş-altı yaşından beri bu işlerle haşır neşir.” cümlesinde “-“ işareti ile yazılmış sözcük ikileme niteliğinde olup “beş altı” şeklinde yazılması gerektiğinden yukarıdaki Çetinkaya-Uzun (2010) tanımlamasının dışında kaldığından “-“li sözcükte “-“ işareti görmezden gelinerek “beş altı” şeklinde iki sözcük ve üç hece olarak doğru yazımıyla sayıma dâhil edilmiştir. Aynı şekilde bir hata da 103. sayfada “yirmi-otuz kadar kaz...” cümlesinde de “yirmi-otuz” şeklinde yazılmış fakat iki ayrı sözcük olan bu iki sözcükte de görülmüş olup yukarıdaki örnekle aynı kural işletilmiştir.

5. Diğer Kitaplar

Geriye kalan 10 kitabın araştırmacı tarafından tümceleri sayılmıştır. tümce verileriyle beraber elde edilmesi gereken veriler (sözcük ve hece sayıları) kitapların taratılarak Word biçimine dönüştürülmesiyle beraber [Hece Hesaplama - hesapla.online](http://hesapla.online) sitesindeki sayım aracı kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin daha önce araştırmacı tarafından bizzat sayımı yapılan kitaplardaki verilerle doğruluğu karşılaştırılmıştır. Veriler sonucu değiştirmeyecek düzeyde ufak farklarla neredeyse elle yapılan sayımla aynı sonucu vermektedir.

Bu şekilde sayım sitesinden sözcük ve hece sayıları belirlenen kitaplar aşağıda listelenmiştir:

- Ganga
- Midos Kartalı'nın Gözleri
- Ölümsüz Ece
- Suna'nın Serçeleri

- Ben Büyüyünce
- Tuna'dan Uçan Kuş
- Gökyüzündeki Mor Bulutlar
- Işın Çağı Çocukları
- Parbat Dağı'nın Esrarı
- Yurdumu Özledim

Yukarıda yapılan sayımlar sonucunda hesaplanan puanlar okunabilirlik formüllerinde belirtilen değerlendirme tablolarında hangi aralıktaysa kitabın okunabilirlik açısından değeri o kabul edilmiştir. Bu kısım tezin bulgular kısımlarında daha ayrıntılı olarak anlatılacaktır. Bu hususta alanyazında en fazla tercih edilen formüller seçilmiştir. Bu formüller Ateşman (1997) okunabilirlik formülü ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüdür.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Yöntem bölümünde tümce, sözcük ve hece sayısı verilerine nasıl ulaşıldığı açıklanan ilgili romanlar bu bölümde daha anlaşılır hâle gelmesi için grafik ve tablolar hâline dönüştürülecektir. Tablolar, akademik kaynaklardaki sayısal veriler kullanılarak romanlarda elde edilen tümce, sözcük ve hece sayılarıyla ilişkili bir biçimde sunulacaktır.

4.1. “GANGA” ROMANI

Ganga isimli ilk roman sayısal veriler açısından incelendiğinde aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.1.1. Ganga Romanının Sayısal Verileri

	Tümce Sayısı	Sözcük Sayısı	Hece Sayısı
Ganga	4318	38.901	115.814

Çetinkaya (2010) formülüne göre ortalama tümce uzunluğu;

OTU = Toplam sözcük sayısı / toplam tümce sayısı

Yani; 38.901 / 4318

= 9,0090319592

Ortalama sözcük uzunluğu;

OSU = Toplam hece sayısı / toplam sözcük sayısı

Yani; 115.814 / 38.901

= 2,977147117

Metnin okunabilirlik puanı: **OP = 118,823 – 25,987 x OSU – 0,971x OTU**

Yani 118,823- 25,987 x 2,97 – 0,971 x 9,00

= 118,823 – (77,18139) – (8,739)

= 118,823 – 77,18139 – 8,739

= 41,64161 – 8,739

=**32,90261**

Formülün Ganga kitabına uygulanması sonucunda elde edilen 32 puan Ganga adlı romanın Çetinkaya okunabilirlik formülü tablosuna bakılarak yorumlanması sonucunda **0-34 aralığına** denk geldiği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle Ganga adlı roman *engelli düzey* kategorisinde olup 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerine uygundur.

Ateşman (1997) formülüne göre ise;

$$OS = 198,825 - 40,175 \times 2,97 - 2,610 \times 9,00$$

$$= 198,825 - 119,31975 - 23,49$$

$$= 79,50525 - 23,49$$

$$= 56,01525$$

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 56 puan *50-69 aralığındaki* kategoriye girmekte olup bu verinin yorumlanması da Ganga adlı kitabın *orta güçlükte* olduğunu göstermektedir.

4.2. “FADIŞ” ROMANI

İkinci roman olan Fadiş sayısal veriler açısından incelendiğinde sonuç aşağıdaki gibi olacaktır:

Tablo 4.2.1. Fadiş Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Fadiş	4.876	29.927	78.950

Çetinkaya'nın (2010) formülüne göre ortalama tümce uzunluğu;

$$OTU = \text{Toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$\text{Yani; } 29927 / 4876$$

$$= 6,1376127974$$

Ortalama sözcük uzunluğu;

$$OSU = \text{Toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$\text{Yani; } 78950 / 29927$$

$$= 2,6380860093$$

Metnin okunabilirlik puanı: **OP = 118,823 – 25,987x OSU- 0,971x OTU**

Yani 118,823 – 25,987 x 2,63 – 0,971 x 6,13

= 118,823 – (68,34581) – (5,95223)

= 50,47719 – 5,95223

= **44,52496**

Bulunan 44 küsuratlı puan Fadiş kitabının Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre puan değeridir. Bulunan değer Çetinkaya'nın sonuç tablosuna göre yorumlandığında tabloya göre 35-50 puan arasındaki sınıflamaya girmektedir. Bu da demektir ki Fadiş kitabı 44 puanıyla **“eğitsel okuma”** adıyla isimlendirilip **8. ve 9. sınıf düzeyine uygun** bulunmuştur.

Ateşman'ın (1997) formülüne göre ise;

OS = 198,825 – 40,175 x 2,63 – 2,610 x 6,13

= 198,825 – (105,66025) – (15,9993)

= 93,16475 – 15,9993

= **77,16545**

Fadiş adlı roman Ateşman okunabilirlik formülüne göre 77 küsur puanı ile Ateşman'ın tablosuna göre incelendiğinde 70-89 aralığına yani **“kolay”** okunabilir sınıflamasına girmektedir. Bir başka deyişle Fadiş romanı okunabilirlik açısından **“kolay”** bir metin olarak belirlenmiştir.

4.3. “AKILLI PİRELER” ROMANI

Araştırmada kullanılan 3. roman olan Akıllı Pireler romanı sayısal veriler açısından aşağıdaki şekilde gösterilebilir:

Tablo 4.3.1. Akıllı Pireler Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Akıllı Pireler	4.071	32.026	90.277

Bu durumda Çetinkaya'nın (2010) okunabilirlik formülü Akıllı Pireler romanına uygulanırsa ortalama tümce uzunluğu;

OTU = Toplam Sözcük Sayısı / Toplam Tümce Sayısı

Yani; 32026 / 4071

= **7,8668631786**

Ortalama sözcük uzunluğu;

OSU = Toplam Hece Sayısı / Toplam Sözcük Sayısı

Yani; 90277 / 32026

= **2,8188659214**

Metnin okunabilirlik puanı:

OP = 118,823 – 25,987 x OSU – 0,971 x OTU

Yani; 118,823 – (25,987 x 2,81) - (0971 x 7,86)

= 118,823 – (73,02347) – (7,63206)

= 45,79953 – 7,63206

= **38,16747**

Formül sonucu 38 küsuratlı puanı ile Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 35-50 puan aralığındaki sınıflamaya dâhil olarak “*eğitsel okuma*” düzeyinde çıkmıştır. Yani metin **8 ve 9. sınıf** seviyesinde bulunmuştur.

Akıllı Pireler romanını tümce, sözcük ve seslem sayısı toplamı Ateşman’ın (1997) formülüne uygulandığında ise;

OS = 198,825 – 40,175 x OSU – 2,610 x OTU

= 198,825 – (40,175 x 2,81) – (2,610 x 7,86)

= 198,825 – 112,89175 – 20,5146

= 85,93325 – 20,5146

= **65,41865**

Akıllı Pireler romanı 65 küsur puanı ile Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülünde 50-69 puan aralığına karşılık gelmektedir. Yani kitap “*orta güçlükte*”dir.

4.4. “DÜNYA ÇOCUKLARIN OLSA” ROMANI

Araştırmada kullanılan dördüncü roman olan Dünya Çocukların Olsa adlı romanın sayısal verileri aşağıdaki şekilde gösterilebilir.

Tablo 4.4.1. Dünya Çocukların Olsa Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Dünya Çocukların Olsa	4.328	31.916	90.147

Yukarıdaki sayısal veriler Çetinkaya'nın (2010) okunabilirlik formülünde yerine koyulduğunda aşağıdaki işlem sırası izlenir:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = Okunabilirlik Puanı

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

OTU = Ortalama tümce uzunluğu

Bu durumda Dünya Çocukların Olsa adlı romanın verilerinin formüle uygulanışı şu şekilde olacaktır:

$$OSU = \text{Toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$\text{Yani; } 90147 / 31916$$

$$= 2,8245080837$$

$$OTU = \text{Toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$\text{Yani; } 31916 / 4328$$

$$= 7,3743068392$$

Formülde yerine koyulduğunda;

$$= 118,823 - (25,987 \times 2,82) - (0,971 \times 7,37)$$

$$= 118,823 - (73,28334) - (7,15627)$$

$$= 45,53966 - 7,15627$$

$$= 38,38339$$

Dünya Çocukların Olsa adlı roman yukarıdaki formülden elde edilen 38 küsur puanı ile Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne göre 35-50 puan aralığındaki sınıflamaya dâhil olmuştur. Bu da demektir ki Dünya Çocukların Olsa isimli roman Çetinkaya formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olup *8. ve 9. sınıf eğitim düzeyinde* bulunmuştur.

Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülüne göre ise;

$$OS = 198,825 - 40,175 \times OSU - 2,610 \times OTU$$

OS = Okunabilirlik sayısı

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

OTU = Ortalama tümce uzunluğu

Bu durumda;

$$OS = 198,825 - (40,175 \times 2,82) - (2,610 \times 7,37)$$

$$= 198,825 - (113,2935) - (19,2357)$$

$$= 85,5315 - 19,2357$$

$$= \mathbf{66,2958}$$

Dünya Çocukların Olsa adlı roman yukarıda formül sonucu olarak görünün 66 puanı ile Ateşman (1997) formülünde 50-69 arasındaki puanlamaya dâhil olmaktadır. Yani roman “*orta güçlükte*” bulunmuştur.

4.5. “DÖRT KARDEŞTİLER” ROMANI

Bu çalışmada kullanılan beşinci roman olan Dört Kardeşiler adlı Gülten Dayıoğlu romanının sayısal verileri aşağıda gösterilecektir:

Tablo 4.5.1. Dört Kardeşiler Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük Sayısı	Hece sayısı
Dört Kardeşiler	4171	24.868	66.036

Yukarıdaki veriler Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne uygulandığında;

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

Bu durumda;

OSU = toplam hece sayısı / toplam sözcük sayısı

$$= 66036 / 24868$$

$$= \mathbf{2,6554608332}$$

OTU = toplam sözcük sayısı / toplam tümce sayısı

$$= 24868 / 4171$$

$$= \mathbf{5,9621193958}$$

Çetinkaya'nın formülünde ise;

$$= \mathbf{118,823 - (25,987 \times 2,65) - (0,971 \times 5,96)}$$

$$= 118,823 - 68,86555 - 5,78716$$

$$= 49,95745 - 5,78716$$

$$= \mathbf{44,17029}$$

Dört Kardeşiler romanı 44 küsur puanı ile Çetinkaya sonuç tablosunda 35-50 arasındaki sınıflamaya dâhil olmaktadır. Yani roman eğitim düzeyi olarak **“8. ve 9. sınıf”**; okunabilirlik düzeyi açısından ise **“eğitsel okuma”** aralığına dâhil olmuştur.

İlgili roman Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne uygulandığında ise;

$$OS = 198,825 - (40,175 \times 2,65) - (2,610 \times 5,96)$$

$$= 198,825 - (106,46375) - (15,5556)$$

$$= 198,825 - 106,46375 - 15,5556$$

$$= 92,36125 - 15,5556$$

$$= \mathbf{76,80565}$$

Bu durumda 76 küsur puanı ile Dört Kardeştiler romanı Ateşman'ın (1997) formülünde 70-89 puan aralığına dâhil olarak okunabilirlik açısından “*kolay*” bulunmuştur.

4.6. “MİDOS KARTALI’NIN GÖZLERİ” ROMANI

Çalışmanın altıncı romanı olan Midos Kartalı'nın Gözleri adlı romanın sayısal verileri aşağıda tablo hâlinde gösterilecektir.

Tablo 4.6.1. Midos Kartalı'nın Gözleri Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Midos Kartalı'nın Gözleri	4012	28.709	83.530

Yukarıdaki veriler etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne uygulandığında aşağıdaki Şekilde hesaplama yapılır:

$$\mathbf{OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU}$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

Bu durumda;

$$OSU = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 83.530 / 28.709$$

$$= \mathbf{2,9095405622}$$

$$OTU = \text{Toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$= 28.709 / 4012$$

$$= 7,155782652$$

Yukarıda elde edilen osu ve otu verileri formülde yerine konulduğunda;

$$OP = 118,823 - (25,987 \times 2,90) - (0,971 \times 7,15)$$

$$= 118,823 - (75,3623) - (6,94265)$$

$$= 43,4607 - 6,94265$$

$$= 36,51805$$

Midos Kartalı'nın Gözleri adlı roman Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 36 *küsur* puanıyla 35-50 aralığına denk gelmekte olup **8. ve 9. sınıf düzeyinde** yani "**eğitsel okuma**" kategorisinde bulunmuştur.

Mezkûr roman Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre;

$$OS = 198,825 - 40,175 \times 2,90 - 2,610 \times 7,15$$

$$= 198,825 - (116,5075) - (18,6615)$$

$$= 82,3175 - 18,6615$$

$$= 63,656$$

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre Midos Kartalı'nın Gözleri adlı kitap 63 puanıyla 50-69 aralığına dâhil olup seviye olarak "**orta güçlükte**" bulunmuştur.

4.7. "ÖLÜMSÜZ ECE" ROMANI

Araştırmanın yedinci romanını oluşturan Ölümsüz Ece adlı eser tümce, sözcük ve hece sayısı bakımından aşağıdaki şekilde tablolştırılabilir:

Tablo 4.7.1. Ölümsüz Ece Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Ölümsüz Ece	4667	43.079	124.940

Ölümsüz Ece romanını Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülünde uygulamaya koyarsak;

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

OSU = toplam hece sayısı / toplam sözcük sayısı

$$= 124.940 / 43.079$$

$$= \mathbf{2,9002530235}$$

OTU = Toplam sözcük sayısı / toplam tümce sayısı

$$= 43.079 / 4667$$

$$= \mathbf{9,2305549604}$$

Elde edilen veriler formüle uygulandığında;

$$OP = 118,823 - 25,987 \times (2,90) - 0,971 \times (9,23)$$

$$= 118,823 - (75,3623) - (8,96233)$$

$$= 43,4607 - 8,96233$$

$$= \mathbf{34,49837}$$

Ölümsüz Ece adlı roman Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre *34 puanıyla* okunabilirlik düzeyi olarak 0-34 aralığına dâhil olarak “*engelli düzey*”de yani *10., 11. ve 12. sınıf* düzeyinde bulunmuştur.

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne Ölümsüz Ece romanının sayısal verilerini uygularsak;

$$OS = 198,825 - (40,175 \times OSU) - (2,610 \times OTU)$$

$$= 198,825 - (40,175 \times 2,90) - (2,610 \times 9,23)$$

$$= 198,825 - (116,5075) - (24,0903)$$

$$= 82,3175 - 24,0903$$

$$= 58,2272$$

Ölümsüz Ece romanı Ateşman (1997) okunabilirlik formülünün sonuç tablosuna bakılarak yorumlandığında 50-69 aralığına 58 puanıyla dâhil olmaktadır. Bu durumda Ölümsüz Ece romanı “*orta güçlükte*” olarak bulunmaktadır.

4.8. “SUNA’NIN SERÇELERİ” ROMANI

Belirlenen sekizinci roman Suna’nın Serçeleri romanı olup tümce, sözcük ve hece sayıları aşağıda tablo hâlinde sunulacaktır:

Tablo 4.8.1. Suna’nın Serçeleri Romanının Sayısal Verileri

	Tümce Sayısı	Sözcük Sayısı	Hece Sayısı
Suna’nın Serçeleri	4183	27.215	76.356

Suna’nın Serçeleri adlı roman Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre işleme alındığında;

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

$$OSU = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 76.356 / 27.215$$

$$= \mathbf{2,8056586441}$$

$$OTU = \text{Toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$= 27.215 / 4183$$

$$= \mathbf{6,5060961033}$$

Bu durumda;

$$OP = 118,823 - (25,987 \times 2,80) - (0,971 \times 6,50)$$

$$= 118,823 - (72,7636) - (6,3115)$$

$$= 46,0594 - 6,3115$$

$$= 39,7479$$

Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre Suna'nın Serçeleri kitabının 39 küsur puanı ile 35-50 puan aralığına dâhil olmaktadır. Yani ilgili kitap “*eğitsel okuma*” düzeyinde; 8. ve 9. sınıflara uygun bulunmuştur.

Suna'nın Serçeleri adlı roman Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne ise aşağıdaki şekilde uygulanır;

$$OS = 198,825 - (40,175 \times OSU) - (2,610 \times OTU)$$

$$= 198,825 - (40,175 \times 2,80) - (2,610 \times 6,50)$$

$$= 198,825 - (112,49) - (16,965)$$

$$= 86,335 - 16,965$$

$$= 69,37$$

Suna'nın Serçeleri adlı eser 69 puanı ile Ateşman (1997) okunabilirlik sonuç tablosuna göre 50-69 sınıflamasına dâhil olmuştur. Yani roman “*orta güçlükte*” bulunmuştur.

4.9. “BEN BÜYÜYÜNCE” ROMANI

Dokuzuncu romanın tümce, sözcük ve seslem sayıları aşağıda tablo şeklinde gösterilecektir:

Tablo 4.9.1. Ben Büyüyünce Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Ben Büyüyünce	4022	26.795	73.333

Veriler Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne uygulandığında sonuç aşağıdaki gibi olacaktır:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

$$OSU = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 73.333 / 26.795$$

$$= 2,7368165703$$

$$\begin{aligned}
\text{OTU} &= \text{toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı} \\
&= 26.795 / 4022 \\
&= \mathbf{6,6621084038}
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\text{OP} &= 118,823 - (25,987 \times 2,73) - (0,971 \times 6,66) \\
&= 118,823 - (70,94451) - (6,46686) \\
&= 47,87849 - 6,46686 \\
&= \mathbf{41,41163}
\end{aligned}$$

Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülü uygulanıp sonuç tablosuna bakıldığında Ben Büyüyünce adlı roman 41 puanı ile 35-50 puan aralığına dâhil olmaktadır. Bu durumda roman “*eğitsel okuma*” düzeyinde olup 8. ve 9.sınıflara uygun bulunmuştur.

Kitabın verileri kullanılarak Ateşman (1997) okunabilirlik formülü ile sonuç elde edildiğinde ise durum aşağıdaki şekilde ilerleyecektir:

$$\begin{aligned}
\text{OS} &= 198,825 - (40,175 \times \text{OSU}) - (2,610 \times \text{OTU}) \\
&= 198,825 - (40,175 \times 2,73) - (2,610 \times 6,66) \\
&= 198,825 - (109,67775) - (17,3826) \\
&= 89,14725 - 17,3826 \\
&= \mathbf{71,76465}
\end{aligned}$$

Ben Büyüyünce adlı roman Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre aldığı 71 puan ile 70-89 aralığına girmektedir. Bir başka deyişle roman “*kolay*” bulunmuştur.

4.10. ”TUNA’DAN UÇAN KUŞ” ROMANI

Araştırmanın onuncu romanı Tuna’dan Uçan Kuş adlı romanın sayısal verileri aşağıda gösterilecektir:

Tablo 4.10.1. Tuna’dan Uçan Kuş Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Tuna’dan Uçan Kuş	4273	33.812	98.105

Tuna’dan Uçan Kuş romanının Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne uygulanması:

$$\text{OP} = 118,823 - 25,987 \times \text{OSU} - 0,971 \times \text{OTU}$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

OSU = Toplam hece sayısı / toplam sözcük sayısı

= 98.105 / 33.812

= **2,90148468**

OTU = toplam sözcük sayısı / toplam tümce sayısı

= 33.812 / 4273

= **7,9129417271**

OP = 118,823 – 25,987 x OSU – 0,971 x OTU

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

OP = 118,823 – (25,987 x 2,90) – (0,971 x 7,91)

= 118,823 – (75,3623) – (7,68061)

= 43,4607 – 7,68061

= **35,78009**

Dayıoğlu'nun Tuna'dan Uçan Kuş adlı romanı Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 35 puan almıştır. Bu durumda ilgili roman 35-50 kategorisine dâhil olup “*eğitsel okuma*” düzeyinde 8. ve 9. sınıflara uygun bulunmuştur.

Bu romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre puanı ise aşağıdaki gibi hesaplanır:

OS = 198,825 – (40,175 x OSU) – (2,610 x OTU)

= 198,825 – (40,175 x 2,90) – (2,610 x 7,91)

= 198,825 – (116,5075) – (20,6451)

= 82,3175 – 20,6451

= **61,6724**

Tuna'dan Uçan Kuş adlı roman Ateşman (1997) formülüne göre 61 puanıyla 50-69 sınıflamasına dâhil olmaktadır. Bir başka deyişle roman “*orta güçlükte*”dir.

4.11. “GÖKYÜZÜNDEKİ MOR BULUTLAR” ROMANI

Çalışmanın on birinci romanı olan Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanının sayısal verileri aşağıda tablo hâlinde gösterilecektir.

Tablo 4.11.1. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Gökyüzündeki Mor Bulutlar	4306	35.355	101.432

Gökyüzündeki Mor Bulutlar adlı romanın Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre okunabilirlik puanı şu şekilde hesaplanır:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

$$OSU = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 101.432 / 35.355$$

$$= 2,8689577146$$

$$OTU = \text{toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$= 35.355 / 4306$$

$$= 8,2106363214$$

$$OP = 118,823 - (25,987 \times 2,86) - (0,971 \times 8,21)$$

$$= 118,823 - (74,322282) - (7,97191)$$

$$= 44,50018$$

Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre bu araştırmanın on birinci romanı olan Gökyüzündeki Mor Bulutlar kitabı 44 puan almıştır. 35-50 puan aralığına dâhil edilebilecek olan bu kitap sonuç tablosu incelediğinde “*eğitsel okuma*” kategorisine girmekte olup 8. ve 9. sınıf çocuklarına uygun bulunmuştur.

Ateşman (1997) formülü uygulandığında;

$$OS = 198,825 - (40,175 \times OSU) - (2,610 \times OTU)$$

$$= 198,825 - (40,175 \times 2,86) - (2,610 \times 8,21)$$

$$= 198,825 - (114,9005) - (21,4281)$$

$$= 83,9245 - 21,4281$$

$$= 62,4964$$

Gökyüzündeki Mor Bulutlar isimli çocuk romanı Ateşman (1997) okunabilirlik formülünde 62 puana sahiptir. Bu da Ateşman'ın sonuç tablosunda 50-69 aralığına denk gelmektedir. Sonuç olarak kitap “*orta güçlükte*” bulunmuştur.

4.12. “IŞIN ÇAĞI ÇOCUKLARI” ROMANI

Gülten Dayıoğlu'nun Işın Çağı Çocukları isimli çocuk romanı tümce, sözcük ve hece sayısı bakımından aşağıda gösterilecektir.

Tablo 4.12.1. Işın Çağı Çocukları Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece Sayısı
Işın Çağı Çocukları	4098	27.997	84.175

Yukarıdaki sayısal veriler ışığında Işın Çağı Çocukları romanı Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne uygulandığında sonuç aşağıdaki gibi olacaktır:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

$$OSU = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 84.175 / 27.997$$

$$= 3,0065721327$$

$$OTU = \text{toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$= 27.997 / 4098$$

$$= 6,8318692045$$

$$OP = 118,823 - (25,987 \times 3,00) - (0,971 \times 6,83)$$

$$= 118,823 - (77,961) - (6,63193)$$

$$= 40,862 - 6,63193$$

$$= 34,23007$$

Elde edilen sonuca göre 34 puanıyla Işın Çağı Çocukları isimli çocuk romanı Çetinkaya-Uzun okunabilirlik sonuç tablosuna göre “*engelli düzey*” de yani *10., 11. ve 12. sınıflara* uygun bulunmuştur.

Ateşman (1997) formülüne göre Işın Çağı Çocukları eserinin verileri aşağıdaki şekilde formüle uygulanır:

$$\begin{aligned} \text{OS} &= 198,825 - (40,175 \times \text{OSU}) - (2,610 \times \text{OTU}) \\ &= 198,825 - (40,175 \times 3,00) - (2,610 \times 6,83) \\ &= 198,825 - (120,525) - (17,8263) \\ &= 78,3 - 17,8263 \\ &= \mathbf{60,4737} \end{aligned}$$

Formül sonucunda 60 puan alan Işın Çağı Çocukları romanı Ateşman (1997)’in sonuç tablosunda 50-69 puan aralığına dâhil olmaktadır. Bir başka deyişle roman “*orta güçlükte*” bulunmuştur.

4.13. “PARBAT DAĞI’NIN ESRARI” ROMANI

Çalışmanın on üçüncü romanı olan Parbat Dağı’nın Esrarı adlı çocuk romanının sayısal verileri aşağıda tablo hâlinde sunulacaktır.

Tablo 4.13.1. Parbat Dağı’nın Esrarı Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Parbat Dağı’nın Esrarı	4191	29.661	87.929

Çetinkaya-Uzun formülüne yukarıdaki verileri girersek;

$$\text{OP} = 118,823 - 25,987 \times \text{OSU} - 0,971 \times \text{OTU}$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

$$\text{OSU} = \text{toplam hece sayısı} / \text{toplam sözcük sayısı}$$

$$= 87.929 / 29.661$$

$$= \mathbf{2,9644651226}$$

$$\text{OTU} = \text{Toplam sözcük sayısı} / \text{toplam tümce sayısı}$$

$$= 29.661 / 4191$$

$$= 7,0773085183$$

$$\begin{aligned} OP &= 118,823 - (25,987 \times 2,96) - (0,971 \times 7,07) \\ &= 118,823 - (76,92152) - (6,86497) \\ &= 41,90148 - 6,86497 \\ &= 35,03651 \end{aligned}$$

Parbat Dağı'nın Esrarı adlı çocuk romanı Çetinkaya-Uzun (2010) formülünden aldığı 35 puanıyla 35-50 puan aralığına dâhil olmuş ve “*eğitsel okuma*” düzeyinde çıkmıştır. Yani roman **8. ve 9. sınıflara** uygun bulunmuştur.

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre ise;

$$\begin{aligned} OS &= 198,825 - (40,175 \times OSU) - (2,610 \times OTU) \\ &= 198,825 - (40,175 \times 2,96) - (2,610 \times 7,07) \\ &= 198,825 - (118,918) - (18,4527) \\ &= 79,907 - 18,4527 \\ &= 61,4543 \end{aligned}$$

Parbat Dağı'nın Esrarı isimli çocuk romanı Ateşman (1997) okunabilirlik formülünden aldığı 61 puanıyla 50-69 puan aralığına dâhil olmaktadır. Bu durumda roman “*orta güçlükte*”dir.

4.14. “YURDUMU ÖZLEDİM” ROMANI

Yurdumu Özledim adlı çocuk romanı bu araştırmanın on dördüncü ve son romanıdır. İlgili roman da diğer romanlar gibi Çetinkaya-Uzun (2010) ve Ateşman (1997) okunabilirlik formüllerine sokularak okunabilirlik puanları tespit edilecek ve gerekli değerlendirmelerle okunabilirlik açısından ifade ettiği durum ortaya koyulacaktır.

Öncelikle diğer romanlara da yapıldığı gibi Yurdumu Özledim kitabının sayısal verileri aşağıda tablo şeklinde gösterilecektir.

Tablo 4.14.1. Yurdumu Özledim Romanının Sayısal Verileri

	Tümce sayısı	Sözcük sayısı	Hece sayısı
Yurdumu Özledim	4496	37.609	105.957

Yukarıdaki veriler Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne uygulandığında;

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP = okunabilirlik puanı

OSU = ortalama sözcük uzunluğu

OTU = ortalama tümce uzunluğu

OSU = toplam hece sayısı / toplam sözcük sayısı

$$= 105.957 / 37.609$$

$$= \mathbf{2,817330958}$$

OTU = toplam sözcük sayısı / toplam tümce sayısı

$$= 37.609 / 4496$$

$$= \mathbf{8,3649911032}$$

$$OP = 118,823 - (25,987 \times 2,81) - (0,971 \times 8,36)$$

$$= 118,823 - (73,02347) - (8,11756)$$

$$= 45,79953 - 8,11756$$

$$= \mathbf{37,68197}$$

Yurdumu Özledim romanı Çetinkaya'nın (2010) okunabilirlik formülünden aldığı 37 puan ile 35-50 puan aralığındaki "*eğitsel okuma*" kategorisine dâhil olmuştur. Yani romanın "*8. ve 9. sınıf*" seviyesinde olduğu saptanmıştır.

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre ise;

$$\mathbf{OS = 198,825 - (40,175 \times OSU) - (2,610 \times OTU)}$$

$$= 198,825 - (40,175 \times 2,81) - (2,610 \times 8,36)$$

$$= 198,825 - (112,89175) - (21,8196)$$

$$= 85,93325 - 21,8196$$

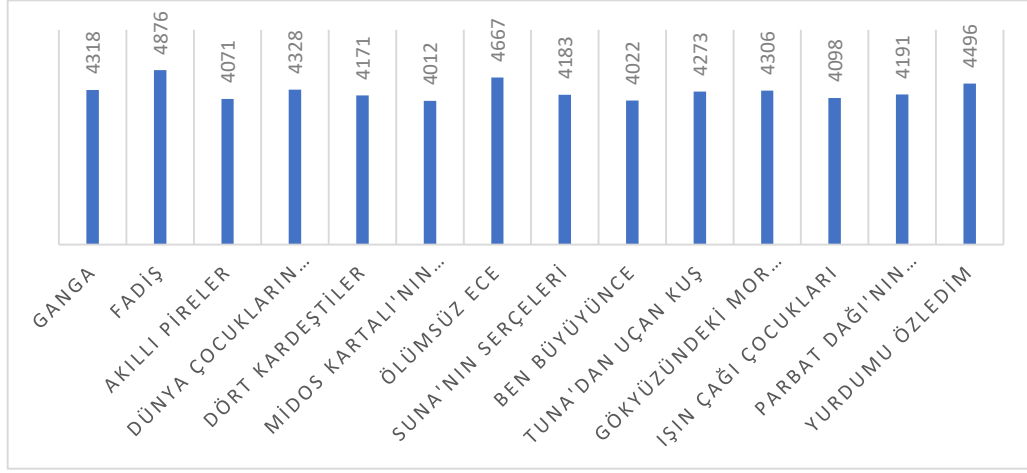
$$= \mathbf{64,11365}$$

Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre aldığı 64 puanıyla 50-69 aralığına dâhil olmakta olup okunabilirlik açısından "*orta güçlükte*" bulunmuştur.

4.15. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ TÜMCE, SÖZCÜK VE HECE SAYISI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

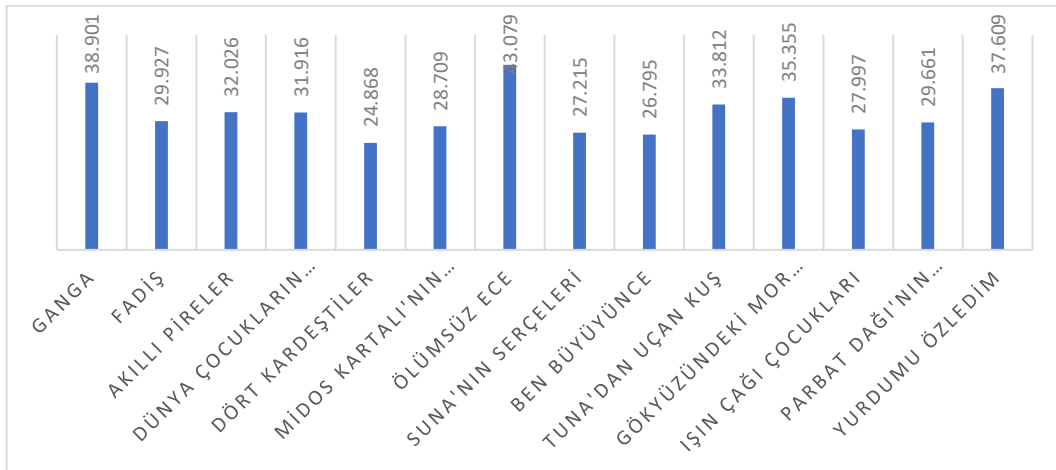
Bu bölümde, incelenen on dört romanın tümce, sözcük ve hece sayıları bakımından kendi içlerinde değerlendirmeye tabi tutulması söz konusu olacaktır. Önce tablo hâlinde sunulacak olan veriler ardından grafikler vasıtasıyla daha anlaşılır hâle getirilecektir.

Grafik 4.15.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Tümce Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi

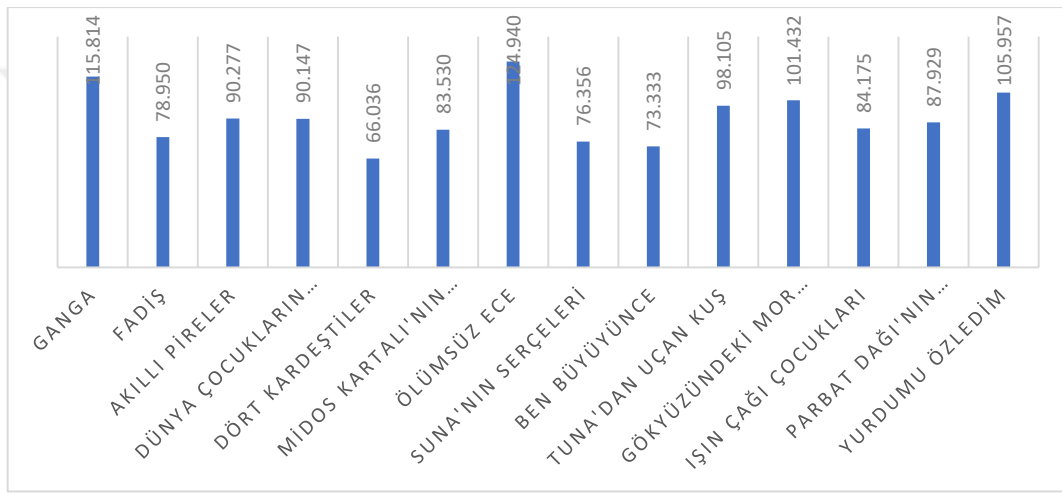
Yukarıdaki grafikte görüleceği gibi romanların tümce sayıları incelendiğinde en fazla tümceye sahip roman 4876 tümce sayısı ile Fadış adlı roman olmuştur. Ardından onu takip eden romanlar sırasıyla: Ölümsüz Ece (4667), Yurdumu Özledim (4496), Dünya Çocukların Olsa (4328), Ganga (4318), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (4306), Tuna'dan Uçan Kuş (4273), Parbat Dağı'nın Esrarı (4191), Suna'nın Serçeleri (4183), Dört Kardeştiler (4171), Işın Çağı Çocukları (4098), Akıllı Pireler (4071), Ben Büyüyünce (4022) adlı romanlardır. En az tümceye sahip roman ise 4012 tümce sayısı ile Midos Kartalı'nın Gözleri adlı roman olmuştur.

Grafik 4.15.2. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Sözcük Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi

Grafikte görüleceği gibi en yüksek sözcük sayısına sahip eser 43.079 sözcük sayısı ile Ölümsüz Ece adlı romandır. Ardından sözcük sayısına göre romanlar şu sırayla devam etmektedir: Ganga (38.901), Yurdumu Özledim (37.609), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (35.355), Tuna'dan Uçan Kuş (33.812), Akıllı Pireler (32.026), Dünya Çocukların Olsa (31.916), Fadiş (29.92), Parbat Dağı'nın Esrarı (29.661), Midos Kartalı'nın Gözleri (28.709), Işın Çağı Çocukları (27.997), Suna'nın Serçeleri (27.215), Ben Büyüyünce (26.795). Bu durumda Dört Kardeşiler adlı roman 24.868 sözcük sayısı ile en az sözcüğe sahip roman olarak belirlenmiştir.

Grafik 4.15.3. *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Toplam Hece Sayılarının Grafik Hâlinde Gösterimi*

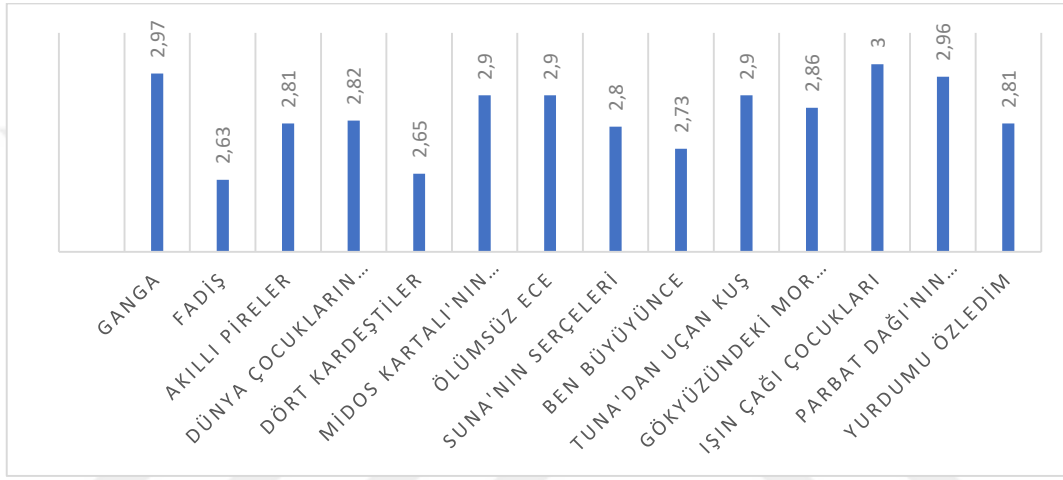

Grafikte görüleceği gibi araştırmada en yüksek hece sayısına sahip roman 124.940 hece sayısı ile Ölümsüz Ece adlı roman olmuştur. Romanlar en fazla sözcük sayısından en az sözcük sayısına doğru sıralandığında sıralama şu şekilde olmaktadır: Ganga (115.814), Yurdumu Özledim (105.957), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (101.432), Tuna'dan Uçan Kuş (98.105), Akıllı Pireler (90.277), Dünya Çocukların Olsa (90.147), Parbat Dağı'nın Esrarı (87.929), Işın Çağı Çocukları (84.175), Midos Kartalı'nın Gözleri (83.530), Fadiş (78.950), Suna'nın Serçeleri (76.356), Ben Büyüyünce (73.333). Bu durumda en az hece sayısına sahip roman 66.036 hece sayısı ile Dört Kardeşiler adlı roman olmuştur.

4.16. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ ORTALAMA SÖZCÜK UZUNLUKLARININ (OSU) VE ORTALAMA TÜMCE UZUNLUKLARININ (OTU) KARŞILAŞTIRILMASI

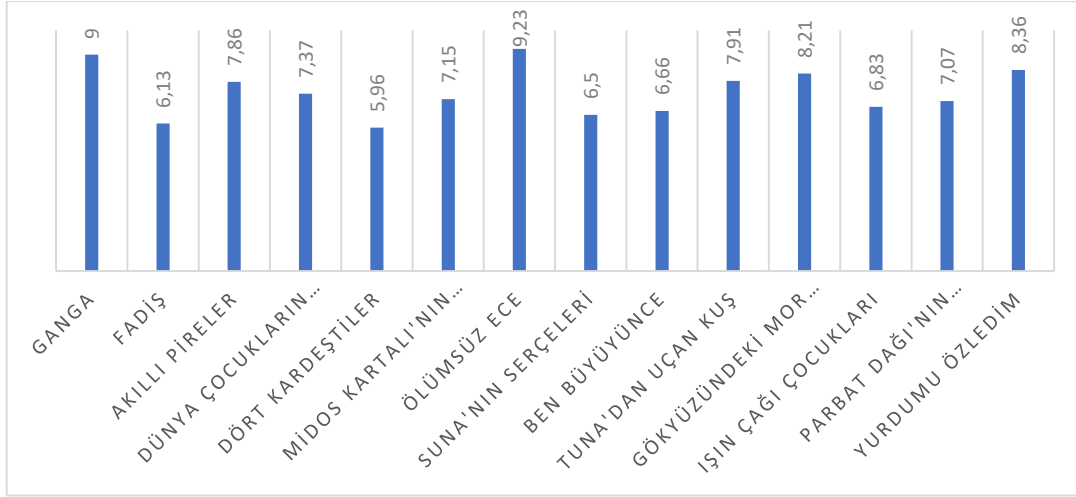
Bu bölümde araştırmada çalışılan 14 romanın daha önce hesaplanmış olan ortalama sözcük uzunlukları (osu) ve ortalama tümce uzunlukları (otu) tablo ve grafikler hâlinde sunulurken verilerin daha anlaşılır hâle gelmesi sağlanacaktır.

Grafik 4.16.1. Gültен Dayıoğlu'nun Romanlarının Ortalama Sözcük Uzunluklarının (OSU) Grafik Hâlinde Karşılaştırılması

Yukarıdaki grafik incelendiğinde ortalama sözcük uzunluğu (osu) verilerinde en yüksek oranın 3,00 ile Işın Çağı Çocukları adlı roman olduğu belirlenmektedir. Ardından oranların büyükten küçüğe doğru sıralanışı şu şekilde olmaktadır: Ganga (2,97), Parbat Dağı'nın Esrarı (2,96), Midos Kartalı'nın Gözleri (2,90), Ölümsüz Ece (2,90), Tuna'dan Uçan Kuş (2,90), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (2,86), Dünya Çocukların Olsa (2,82), Akıllı Pireler (2,81), Yurdumu Özledim (2,81), Suna'nın Serçeleri (2,80), Ben Büyüyünce (2,73), Dört Kardeştiler (2,65). Formülde yapılmış hesap sonucunda ortalama sözcük uzunluğu en az çıkan roman ise Fadış (2,63) olmuştur.

Grafik 4.16.2. Gültен Dayıoğlu'nun Romanlarının Ortalama Tümce Uzunluklarının (OTU) Grafik Hâlinde Karşılaştırılması

Yukarıdaki grafikte görüleceği gibi Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının toplam tümce, sözcük ve hece sayılarının formülde hesaplanması sonucu elde edilen ortalama tümce uzunluğu (otu) verileri incelendiğinde en yüksek oranın 9,23 ile Ölümsüz Ece adlı roman olduğu saptanmıştır. Ardından oranların büyükten küçüğe doğru sıralanışı şu şekildedir: Ganga (9,00), Yurdumu Özledim (8,36), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (8,21), Tuna'dan Uçan Kuş (7,91), Akıllı Pireler (7,86), Dünya Çocukların Olsa (7,37), Midos Kartalı'nın Gözleri (7,15), Parbat Dağı'nın Esrarı (7,07), Işın Çağı Çocukları (6,83), Ben Büyüyünce (6,66), Suna'nın Serçeleri (6,50), Fadiş (6,13). Ortalama tümce uzunluğu (otu) verisinin en az olduğu roman ise 5,96 sayısal verisi ile Dört Kardeşiler adlı roman olmuştur.

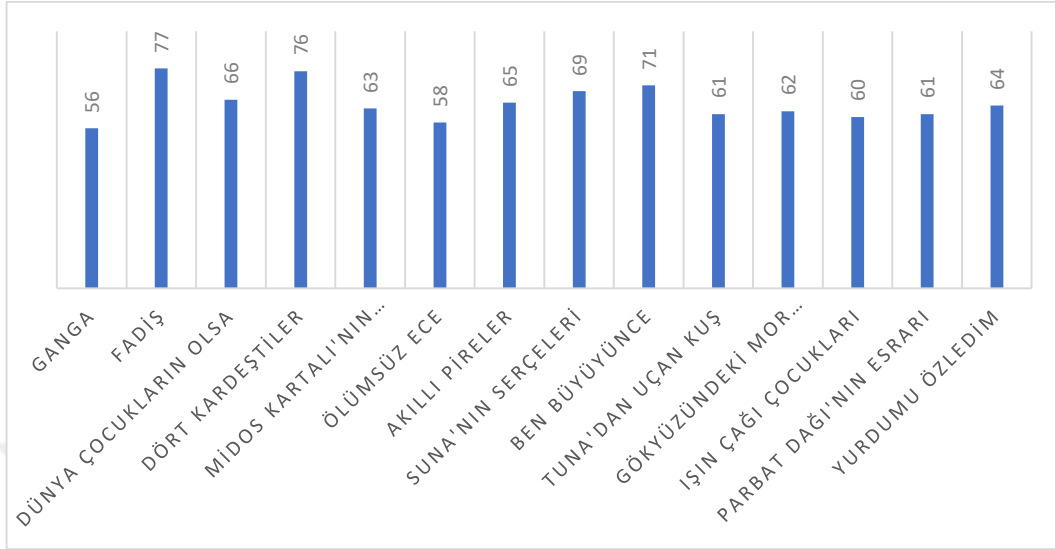
4.17. GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ROMANLARININ ÇETİNKAYA-UZUN (2010) OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE GÖRE VE ATEŞMAN (1997) OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE GÖRE OKUNABİLİRLİK PUANLARI

Araştırmada kullanılan Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının okunabilirlik formülleri açısından değerlendirildiğinde bazı puanları olduğu görülmektedir. Bu puanlar belirlendikten sonra hangi formül uygulanmışsa o formülün sonuç tablosuna bakılarak romanın hangi sınıflamaya dâhil olduğu belirlenmekte ve böylece metnin okunabilirlik açısından alanyazında ifade ettiği değer ortaya konulmaktadır. Aşağıda tablo hâlinde verilecek olan bu değerler daha anlaşılır olması açısından tablonun altında grafiğe dökülecektir.

Tablo 4.17.1. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Ateşman (1997) Formülüne Göre Okunabilirlik Puanları ve Güçlük Düzeyleri

	<i>Ateşman Okunabilirlik Puanı</i>	<i>Ateşman Güçlük Düzeyi</i>
GANGA	56	ORTA GÜÇLÜKTE
FADIŞ	77	KOLAY
DÜNYA ÇOCUKLARIN OLSA	66	ORTA GÜÇLÜKTE
DÖRT KARDEŞTİLER	76	KOLAY
MİDOS KARTALI'NIN GÖZLERİ	63	ORTA GÜÇLÜKTE
ÖLÜMSÜZ ECE	58	ORTA GÜÇLÜKTE
AKILLI PİRELER	65	ORTA GÜÇLÜKTE
SUNA'NIN SERÇELERİ	69	ORTA GÜÇLÜKTE
BEN BÜYÜYÜNCE	71	KOLAY
TUNA'DAN UÇAN KUŞ	61	ORTA GÜÇLÜKTE
GÖKYÜZÜNDEKİ MOR BULUTLAR	62	ORTA GÜÇLÜKTE
IŞIN ÇAĞI ÇOCUKLARI	60	ORTA GÜÇLÜKTE
PARBAT DAĞI'NIN ESRARI	61	ORTA GÜÇLÜKTE
YURDUMU ÖZLEDİM	64	ORTA GÜÇLÜKTE

Grafik 4.17.2. Romanların Tamamının Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanlarının Grafik ile Gösterimi

Yukarıda verilen grafikte görüleceği üzere Ateşman (1997) okunabilirlik formülü sonucunda elde edilen okunabilirlik puanlarına göre en yüksek puana sahip roman 77 puanıyla Fadış adlı roman olmuştur. Puanlarına göre romanların büyükten küçüğe doğru sıralaması şu şekilde devam etmektedir: Dört Kardeşiler (76), Ben Büyüyünce (71), Suna'nın Serçeleri (69), Dünya Çocukların Olsa (66), Akıllı Pireler (65), Yurdumu Özledim (64), Midos Kartalı'nın Gözleri (63), Gökyüzündeki Mor Bulutlar (62), Tuna'dan Uçan Kuş (61), Parbat Dağı'nın Esrarı (61), Işın Çağı Çocukları (60), Ölümsüz Ece (58). Okunabilirlik puanı açısından en düşük veriye sahip roman ise 56 puanıyla Ganga adlı roman olarak belirlenmiştir.

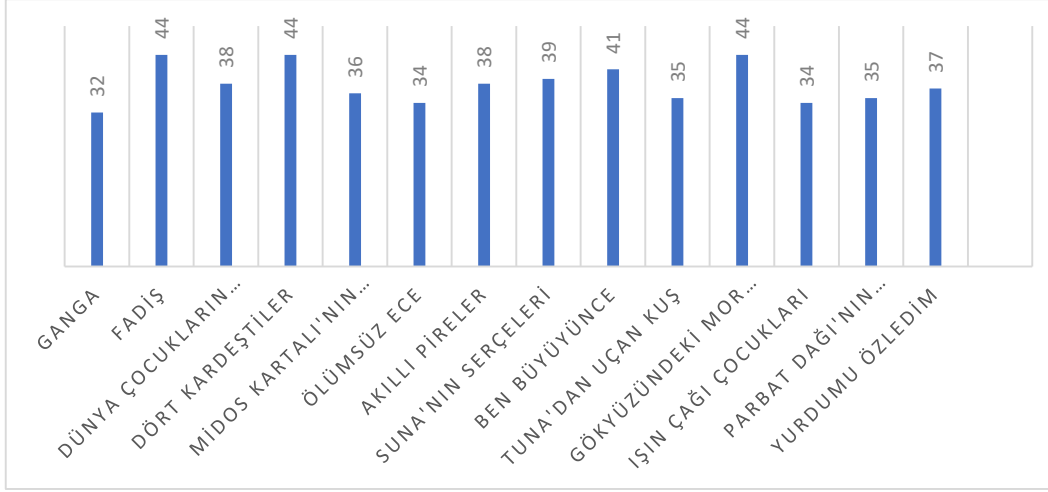
Tablo 4.17.3. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanları

	Çetinkaya Okunabilirlik Puanı	Çetinkaya Okunabilirlik Düzeyi	Çetinkaya Eğitim Düzeyi
GANGA	32	ENGELLİ DÜZEY	10, 11 ve 12. sınıf
FADIŞ	44	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf

DÜNYA ÇOCUKLARIN OLSA	38	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
DÖRT KARDEŞTİLER	44	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
MİDOS KARTALI'NIN GÖZLERİ	36	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
ÖLÜMSÜZ ECE	34	ENGELLİ DÜZEY	10, 11 ve 12. sınıf
AKILLI PİRELER	38	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
SUNA'NIN SERÇELERİ	39	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
BEN BÜYÜYÜNCE	41	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
TUNA'DAN UÇAN KUŞ	35	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
GÖKYÜZÜNDEKİ MOR BULUTLAR	44	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
İŞİN ÇAĞI ÇOCUKLARI	34	ENGELLİ DÜZEY	10, 11 ve 12. sınıf
PARBAT DAĞI'NIN ESRARI	35	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf
YURDUMU ÖZLEDİM	37	EĞİTSEL OKUMA	8. ve 9. sınıf

Grafik 4.17.4. Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Puanlarının Grafik ile Gösterimi

Yukarıdaki grafikte görüleceği gibi Gültan Dayıoğlu'nun romanlarının okunabilirlik açısından en yüksek puana sahip 3 romanı 44 puanıyla Fadış, Dört Kardeştiler ve Gökyüzündeki Mor Bulutlar adlı romanlardır. Sıralama şu şekilde devam etmektedir: Ben Büyüyünce (41), Suna'nın Serçeleri (39), Dünya Çocukların Olsa (38), Akıllı Pireler (38), Yurdumu Özledim (37), Midos Kartalı'nın Gözleri (36), Tuna'dan Uçan Kuş (35), Parbat Dağı'nın Esrarı (35), Ölümsüz Ece (34), Işın Çağı Çocukları (34). Okunabilirlik puanı açısından en düşük puana sahip olan roman ise 32 puanıyla Ganga adlı roman olarak belirlenmiştir.

4.18. ROMANLARIN SAYFA SAYILARI İLE OKUNABİLİRLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Romanların sayfa sayısı ile okunabilirlik düzeyi arasında matematiksel veya mantıksal olarak doğrusal veya ters yönlü hiçbir ilişki belirlenememiştir. Aşağıda araştırmacı tarafından hazırlanan tablo yardımıyla bu durum daha açık hâle getirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4.18.1. Gültan Dayıoğlu'nun Romanlarının Sayfa Sayılarının ve Güçlük Düzeylerinin Tablo Şeklinde Gösterimi

	Sayfa Sayısı	Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülünde Belirlenen Seviyesi	Çetinkaya (2010) Okunabilirlik Formülünde Belirlenen Seviyesi
Ganga	189	Orta güçlükte	Engelli düzey

Fadış	159	Kolay	Eğitsel okuma
Dünya Çocukların Olsa	128	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Dört Kardeştiler	159	Kolay	Eğitsel okuma
Midos Kartalı'nın Gözleri	168	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Ölümsüz Ece	208	Orta güçlükte	Engelli düzey
Akıllı Pireler	128	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Suna'nın Serçeleri	174	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Ben Büyüyünce	112	Kolay	Eğitsel okuma
Tuna'dan Uçan Kuş	175	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Gökyüzündeki Mor Bulutlar	191	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Işın Çağı Çocukları	127	Orta güçlükte	Engelli düzey
Parbat Dağı'nın Esrarı	142	Orta güçlükte	Eğitsel okuma
Yurdumu Özledim	174	Orta güçlükte	Eğitsel okuma

Yukarıdaki tablo açıklanmak istendiğinde aşağıdaki örnekler verilebilir: *Dört Kardeştiler* romanı ve *Ben Büyüyünce* romanı sayfa sayısı açısından birbirine yakın düzeylerde olmamakla beraber her ikisi de Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre kolay düzeyde çıkmıştır. Bir başka örnekte ise yine *Dört Kardeştiler* romanı bu sefer *Parbat Dağı'nın Esrarı* adlı romanla mukayese edilecek olsaydı birbirine yakın sayfa sayısına sahip bu iki romandan biri Ateşman (1997) okunabilirlik formülünde kolay düzeyde iken diğerleri orta güçlükte çıkmıştır. Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise engelli düzeyde çıkan üç romanın (*Işın Çağı Çocukları*, *Ölümsüz Ece* ve *Ganga*) sırasıyla 127, 208 ve 189 sayfa sayısında olduğu görülmüştür ki bu da tek başına sayfa sayısının Çetinkaya formülünde de ilişki olarak okunabilirlikle ilişki kurulamayacak bir özellik olduğunu göstermiştir. Yine Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre kitaplardan *Gökyüzündeki Mor Bulutlar* ile *Ganga* adlı eser aralarında sadece iki sayfa fark bulunmasına

karşın *Ganga* engelli düzeyde; *Gökyüzündeki Mor Bulutlar* eseri ise eğitsel okuma düzeyinde çıkmıştır.

Yukarıda ayrıntılı anlatılan durum gözlemlendiğinde; sayfa sayısı aynı olan eserlerin her iki formülde de aynı düzeyde çıktığı örnekler de mevcuttur. Örneğin Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre sayfa sayısı eşit olan *Fadiş* ve *Dört Kardeşiler* romanı kolay düzeyde olarak belirlenmiştir. Yine sayfa sayısı eşit olan *Akıllı Pireler* ve *Işın Çağı Çocukları* isimli romanlar da Ateşman formülünde aynı düzeyde olarak belirlenmiştir (orta güçlükte). Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise her ikisi de 174 sayfa olan *Suna'nın Serçeleri* ve *Yurdumu Özledim* adlı eserlerin her ikisinin sayfa sayısı ile beraber okunabilirlik düzeylerinin de aynı olduğu görülmüştür. Bu durumun tamamen tesadüfi bir durumdur ve genellenemez.

4.19. ROMANLARIN ORTALAMA TÜMCE UZUNLUKLARI (OTU) VE ORTALAMA SÖZCÜK UZUNLUKLARI (OSU) VERİLERİNİN OKUNABİLİRLİĞE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Aşağıda Gülten Dayıoğlu'nun incelenen 14 romanının osu ve otu verilerinin okunabilirliğe etkisini göstermek amacıyla hazırlanan veriler tablo hâlinde sunulmuştur.

Romanların sayfa sayısı ile ne Ateşman (1997) formülünde ne de Çetinkaya-Uzun (2010) formülünde güçlük düzeyi ve/veya sınıf düzeyi açısından okunabilirlik üzerinde hiçbir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Romanların ortalama sözcük uzunlukları (osu) ya da ortalama tümce uzunlukları (otu) belirli hesaplamalarla elde edilen verilerdir. (Hesaplamalar her kitap için özel olarak bulgular bölümünde anlatılmıştır.) Fakat tek başına bu iki veri de okunabilirlik açısından sonuç tablosunda; Ateşman (1997) yahut Çetinkaya-Uzun (2010) formülleri için bir fikir vermemektedir. Örneğin; Ateşman (1997) formülünde “kolay” güçlük düzeyinde ve Çetinkaya-Uzun (2010) formülünde “engelli düzey” çıkan 3 roman aşağıda tablo şeklinde incelenseydi:

Tablo 4.19.1. Ateşman (1997) Tablosuna Göre Güçlük Düzeyi “kolay” Olarak Belirlenen Romanların OTU ve OSU Verileri Tablosu

	OTU	OSU
Fadiş	6,13	2,63
Dört Kardeşiler	5,96	2,65
Ben Büyüyünce	6,66	2,73

Tabloda görüleceği gibi her ne kadar otu verilerinde Fadiş ve Dört Kardeşiler adlı romanlar sayısal açıdan birbirine yakın görünmüş olsalar da her üç romanın da “kolay” düzeyde çıktığı göz önüne alınır ve incelemeye Ben Büyüyünce adlı romanın otu verisi de dâhil edilirse; romanların sadece otu verilerinin güçlük düzeyleriyle doğrudan ilişki kuramayacak veriler olduğu anlaşılacaktır. Osu verileri üç romanda da birbirine yakın çıkmıştır. Bu hususta aşağıdaki tablo Çetinkaya-Uzun formülünde yine aynı okunabilirlik düzeyinde çıkan fakat osu verileri de incelenirse ortalama sözcük uzunluğu (osu) verilerinin de tek başına sonuç tablosunda çıkan okunabilirlik düzeyiyle ilişki kuramadığı sonucuna ulaşılabilecektir. Bu tablodaki yakınlık tesadüfi bir yakınlıktır, genellemeye götürmez.

Tablo 4.19.2. Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülünde “Engelli Düzey”de Olduğu Belirlenen 3 Romanın OTU ve OSU Verilerinin Tablo Şeklinde İncelenmesi

	OTU	OSU
Ganga	9,00	2,97
Ölümsüz Ece	9,23	2,90
Işın Çağı Çocukları	6,83	3,00

Tabloda görüleceği gibi Ganga ve Ölümsüz Ece romanları otu verileri açısından aynı puanın küsuratında farklılık göstermiş olsa da yine aynı düzeyde olduğu belirlenen Işın Çağı Çocukları adlı romanın adı geçen iki romandan sayısal veri olarak çok uzaklaştığı görülmektedir. Osu verilerinde görülen yakınlık yine tesadüfi olup şu şekilde örneklendirilebilir:

- *Ölümsüz Ece* isimli roman Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 2,90 ortalama sözcük uzunluğu verisine sahip bir romandır ve sonuç tablosunda okunabilirlik açısından “engelli düzey”dedir. Yine aynı formülde 2,90 ortalama sözcük uzunluğu verisine sahip olan *Midos Kartalı'nın Gözleri* romanı ve *Tuna'dan Uçan Kuş* adlı roman sonuç tablosunda yorumlandığında “eğitsel okuma” düzeyinde yani 8. ve 9. sınıf seviyesinde çıkmıştır. Bu da yukarıdaki iki tabloda çıkan osu verilerinin birbirine yakınlığının tamamen rastlantısal olarak ortaya çıktığını net bir şekilde göstermektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Araştırmanın son bölümü olan bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlar ilgili literatürle desteklenerek ve karşılaştırılarak sunulmuştur.

Bu çalışmada “Gülten Dayıoğlu’nun romanlarının okunabilirlik açısından hangi sınıf düzeyinde ve hangi yaş aralığında olduğu” araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Gülten Dayıoğlu’nun romanlarının tümce, sözcük ve hece sayılarının belirlenmesi ve bu sayısal verilerden Ateşman (1997) ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formüllerine göre elde edilen sonuç, ilgili tablolara bakılarak incelenen romanların okunabilirlik açısından düzeyi ortaya konulmuştur.

Buna göre “Ganga” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*engelli düzey*” de olduğu araştırmacı tarafından ortaya konulmuştur. Bu bağlamda Ganga isimli romanın ortaöğretim düzeyine uygun olduğu söylenebilir.

“Fadiş” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*kolay*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından ortaya konulmuştur. Bu bağlamda Fadiş isimli romanın ortaokul düzeyine uygun olduğu söylenebilir.

“Dünya Çocukların Olsa” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Bu bağlamda Dünya Çocukların Olsa adlı romanın ortaokul seviyesinde olduğu ifade edilebilir.

“Dört Kardeşiler” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*kolay*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Dört Kardeşiler romanının ortaokul düzeyine uygun olduğu söylenebilir.

“Midos Kartalı’nın Gözleri” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Midos Kartalı’nın Gözleri adlı romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Ölümsüz Ece” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*engelli düzey*” de

olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda lmsz Ece isimli romanın ortaöğretim seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Akıllı Pireler” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Akıllı Pireler adlı romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Suna’nın Serçeleri” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Suna’nın Serçeleri isimli romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Ben Büyüyünce” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*kolay*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Ben Büyüyünce adlı romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Tuna’dan Uçan Kuş” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Tuna’dan Uçan Kuş adlı romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Gökyüzündeki Mor Bulutlar” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Gökyüzündeki Mor Bulutlar isimli romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Işın ağı çocukları” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*engelli düzey*” de olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Işın ağı çocukları isimli romanın ortaöğretim seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

“Parbat Dağı’nın Esrarı” adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Bu bağlamda Parbat Dağı’nın Esrarı adlı romanın ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

Çalışmada incelenen son roman olan Yurdumu özledim adlı romanın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “*orta güçlükte*” ve etinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “*eğitsel okuma*” düzeyinde olduğu araştırmacı tarafından elde

edilmiştir. Bu bağlamda Yurdumu Özledim adlı romanın ortaokul düzeyine uygun olduğu söylenebilir.

Yukarıda adı geçen “Fadiş, Dört Kardeşiler ve Ben Büyüyünce” adlı romanların Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “kolay” düzeyde çıkması bu romanların çocukların seviyesine uygunluk açısından bakıldığında daha küçük yaş gruplarına hitap ettiği sonucuna ulaşılabilir. Öte yandan bahsi geçen anlatıların içeriğinin de incelenmesi gerekir. Çünkü roman her ne kadar okunabilirlik formülü açısından “kolay” olsa da içerik bakımından belirtilen yaş grubunun idrakinde zorlanabileceği bir içeriğe de sahip olabilir. Yine yukarıda adı geçen ve bu çalışmada incelenen “Ganga, Dünya Çocukların Olsa, Midos Kartalı’nın Gözleri, Ölümsüz Ece, Akıllı Pireler, Suna’nın Serçeleri, Tuna’dan Uçan Kuş, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Işın Çağı Çocukları, Parbat Dağı’nın Esrarı ve Yurdumu Özledim” adlı romanların Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “orta güçlükte” çıkması bu romanların diğer “kolay” düzeyde çıkan üç romana göre güçlük seviyesi açısından biraz daha üst düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durumda orta güçlük seviyesinde çıkan bu romanların kolay güçlük seviyesinde çıkan romanlardan daha üst sınıflara ve daha üst yaş gruplarına hitap ettiği anlaşılmaktadır.

Araştırmada incelenen romanlardan “Ganga, Ölümsüz Ece ve Işın Çağı Çocukları” adlı romanların Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “engelli düzey” seviyesinde çıkması bu romanların 10, 11 ve 12. sınıf düzeyine uygun olduğu anlaşılmaktadır. Romanlardan “Fadiş, Dünya Çocukların Olsa, Dört Kardeşiler, Midos Kartalı’nın Gözleri, Akıllı Pireler, Suna’nın Serçeleri, Ben Büyüyünce, Tuna’dan Uçan Kuş, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Parbat Dağı’nın Esrarı ve Yurdumu Özledim” adlı romanların ise Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre “eğitsel okuma” düzeyinde çıkması bu romanların 8. ve 9. sınıf düzeyine uygun olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle bu romanlar engelli düzey seviyesinde çıkan romanlardan daha alt yaş gruplarına hitap etmektedir.

Sonuç olarak romanların iki farklı formülden çıkan sonuçları birbirine yakın düzeylerde. Genel olarak romanlar 7, 8 ve 9. sınıf düzeylerine hitap etmektedir. Ateşman okunabilirlik formülüne göre “kolay” düzeyde çıkan romanlar 9-12 yaş aralığı sınıflamasına daha uygundur. Geriye kalan on bir roman “orta güçlük” seviyesinde çıktığı için onların 10-14 yaş aralığına daha uygun olduğu ifade edilebilir.

5.2. TARTIŞMA

Fadiş ve Dört Kardeşiler romanını Sanlı (2007) yüksek lisans tezinde çalışmış, her iki romanın da gerek konusu gerekse karakter seçimi bakımından “çocuğa göre” olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ise her iki romanın da Ateşman (1997) formülüne göre kolay, Çetinkaya (2010) formülüne göre eğitsel okuma düzeyinde olduğu saptanmıştır. Görüldüğü üzere literatürde yapılan tez çalışması ile bu araştırmanın sonuçları paralellik göstermektedir.

Yavuzkılıç (2019) Ölümsüz Ece adlı romanı yüksek lisans tezinde çalışmış ve Ölümsüz Ece romanının söz varlığını yabancı kelimeler, argo sözcük sıklığı, kalıp sözler gibi başlıklar altında incelemiştir. Araştırma sonucunda Gülten Dayıoğlu'nun Türkçe Öğretim Programındaki kazanımlarla bu kitaptaki söz varlığının uyumlu olduğunu görülmüştür. Araştırmacı, yazarın çocuk gelişimine ve Türkçeye katkı sağladığını çalışmasında belirtmiştir. Bu hususta bu çalışmada okunabilirlik açısından ele alınan Ölümsüz Ece romanı ise Ateşman okunabilirlik formülüne göre orta güçlük seviyesinde belirlenmiştir. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise engelli düzeyde çıkmıştır. Bu verilerden hareketle yapılabilecek çıkarım, Yavuzkılıç'ın (2019) araştırmasında da görüldüğü gibi Ölümsüz Ece adlı romanın okunabilirlik açısından da çocuğa göre olduğu sonucudur. Yavuzkılıç'ın (2019) ortaya koyduğu sonuç ile bu çalışmanın sonucu örtüşmektedir.

Düzenli'nin (2021) “Dünya Çocukların Olsa ve Işın Çağı Çocukları adlı yapıtların bilimkurgu ve çocuk edebiyatı bağlamında incelenmesi” isimli makale çalışmasında “*Dünya Çocukların Olsa, yetişkinlerin birçok soruna neden olarak felakete sürüklediği dünyayı kurtaranların çocuklar olması ile çocuk okurlarda ilgi ve merak uyandıracak niteliktedir. Işın Çağı Çocukları, okuru anlatıya çekecek biçimde bilimkurgu türünün özelliklerini taşımaktadır. Okurun düş gücünü devindirecek konusıyla okurun belleğinde yeni anlamlar oluşturmaya olanak sağlayıcıdır, denilebilir. Her iki yapıtta da olaylar, karamsar gelecek (distopya) çizgisinde ilerlerken sevgi, barış, sağduyu ve hoşgörü karşısında bu durum değişerek gelecek beklentisi, insanlık adına umuda dönüşür.*” (Düzenli Gür, 2021: 15). Düzenli, her iki romanı da çocukların bilişsel gelişimine uygun bulmuştur. Bu çalışmada incelenen Dünya Çocukların Olsa ve Işın Çağı Çocukları adlı romanlar okunabilirlik açısından incelendiğinde araştırmacı her iki romanın da Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre “orta güçlükte” olduğunu saptamıştır. Bu da ilgili kitapların ortaokul seviyesindeki yaş gruplarına uygun olduğunu ifade etmektedir. Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre ise Dünya Çocukların Olsa adlı roman “eğitsel okuma”

düzeyinde çıkmış olup 8. ve 9. sınıf öğrenci kitlesine uygun görülmektedir. Işın Çağı Çocukları adlı roman bu hususta bir farklılık göstermekte ve “engelli düzey”de çıkmaktadır. Bu düzeyin de 10, 11 ve 12. sınıf düzeyine hitap ettiği Çetinkaya tarafından belirtilmiştir.

Fırat’ın (2008) “Çocuk romanlarında sosyal yaşama yönelik eğitsel öğeler” isimli makale çalışmasında birçok yazarın birçok romanı eğitsel öğeler bakımından incelenmiştir. Makalede incelenen Gülten Dayıoğlu’na ait romanlar şunlardır: Tuna’dan Uçan Kuş, Midos Kartalı’nın Gözleri, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Ganga, Işın Çağı Çocukları, Parbat Dağı’nın Esrarı, Ölümsüz Ece. Fırat’ın (2008) incelediği romanların tamamı bu araştırmada okunabilirlik açısından incelenmiştir. Fırat’ın (2008) çalışmasında sosyal yaşama yönelik eğitsel öğeleri incelerken temaları ayırarak hangi romanda hangi temanın işlendiğini açıkladığı görülmektedir. Fırat’ın (2008) çalışmasında incelediği kitaplarda insan, hayvan, yaşam, vatan ve doğa sevgisi; yardımlaşma, savaş, barış, umut, dayanışma ve görgü kuralları temalarının olduğu saptanmıştır.

Fırat’ın (2008) araştırmasının belirlediği temalar ve alt başlıklar incelendiğinde çocuklar açısından sosyal yaşamda karşılaştıkları ve karşılaşılabilecekleri konular üzerinde durulduğu görülmektedir. Gülten Dayıoğlu’nun romanlarının çocuklara eğitsel yönden bu öğelerle destek olması hem çocuklar açısından hem de alanyazın açısından önem arz etmektedir. Çocukların bu değerlerin eğitimini hem çevreden hem de kitaplardan edinmeleri önemli bir husustur. Bu durumda Fırat’ın bu makale çalışmasında ilgili kitapların çocukları birçok açıdan sosyal yaşama yönelik eğitebilecek öğelerle donatılmış olduğu tespit edilmiştir. Çocuğa uygun olarak belirlenen ve Fırat tarafından incelenen yukarıdaki romanların okunabilirlik açısından ele alındığı bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

-Fırat’ın (2008) araştırmasındaki romanların tamamı (Tuna’dan Uçan Kuş, Midos Kartalı’nın Gözleri, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Ganga, Işın Çağı Çocukları, Parbat Dağı’nın Esrarı, Ölümsüz Ece) Ateşman (1997) okunabilirlik formülü açısından incelendiğinde “orta güçlükte” olarak belirlenmiştir. Buradan çıkarılabilecek sonuç, Fırat’ın (2008) makalesindeki eğitsel değerlerin işlendiği bu romanların okunabilirlik açısından orta güçlük seviyesinde bulunarak literatürde birbirini desteklemesidir. İlgili temaların çocukların bilişsel gelişimi göz önüne alınarak düşünüldüğünde ortaokul son sınıflara ve lise düzeyi başlangıç sınıflarına (7, 8 ve 9. sınıf) daha uygun olduğu ve bu iki çalışmanın da bunu kanıtlar nitelikte olduğu görülmektedir.

-Fırat'ın (2008) çalışmasındaki romanlar Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre incelendiğinde Ganga, Işın Çağı Çocukları ve Ölümsüz Ece adlı romanların “engelli düzey”de çıktığı görülmektedir. Yani bu romanların lise düzeyinde 10, 11 ve 12. sınıflara uygun olduğu belirlenmiştir. Geriye kalan romanların (Tuna'dan Uçan Kuş, Midos Kartalı'nın Gözleri, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Gökyüzündeki Mor Bulutlar, Parbat Dağı'nın Esrarı) “eğitsel okuma” düzeyinde olduğu saptanmıştır. Bu hususta romanların Ateşman (1997) ve Çetinkaya (2010) okunabilirlik formüllerine göre ortaokul düzeyine uygun olduğu söylenebilir. Fırat'ın (2008) çalışmasıyla bu araştırmanın sonucu örtüşmektedir.

Özetle Gülten Dayıoğlu'nun incelenen 14 romanının okunabilirlik açısından ortaokul ve lise düzeyine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber Gülten Dayıoğlu'nun kitapları üzerine yapılan çalışmalarda da bu kitapların içerik bakımından çocuklara uygun olduğu ifade edilmiştir.

5.3. ÖNERİLER

Araştırmanın sonucundan hareketle aşağıdaki öneriler araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup ebeveynlere, öğretmenlere ve okunabilirlik çalışması yapacak olan araştırmacılara önerilerdir:

-Ebeveynler ve öğretmenlerin çocukların kitap seçimi konusunda hassas davranmaları gerekmektedir. Bu hususta öğretmen ve ebeveynlerden beklenen, çocuk yaştaki tüm bireylere kitap seçerken sadece kitap kapaklarında yazılı olanlardan ve kitapçı raflarındaki sınıflandırmalardan hareket etmemeleridir. Çocuklara kitap seçerken ya da önerirken içerik ve kitabın çocuk düzeyine uygunluğu dikkate alınmalıdır. Kitapları içerik olarak değerlendirmek için kitabı okumaları ya da kitap özelinde yapılmış bilimsel çalışmaları (makale ve tezleri) okuyarak çocuğun kitap seçiminde ona rehber rol üstlenmeleri doğru olacaktır. İçerik dikkate alınarak yapılmış kitap seçimine ek olarak öğrencilere hitap ettiği düşünülen tüm eserlerin okunabilirlik açısından öğretmenler tarafından incelenmesi uygun olacaktır.

-Okunabilirlik yönünden eldeki mevcut kitabın hitap ettiği kitle, çocuk yaştaki bireyin öğretmeni tarafından belirlenemiyorsa -ebeveynin de bunu yapamayacağı göz önünde bulundurulduğundan- ebeveyn ve öğretmenlere bu durumda verilecek en uygun

tavsiye; okunabilirlik alanında ilgili kitap hakkında yapılmış bilimsel çalışmalardan faydalanmaları olacaktır.

-Ebeveyn ve eğitimcilerin içerik ve okunabilirlik açısından uygun kitapları çocuklara önermeleri durumunda öğrenciler, kitaplara yakınlaşarak hayatlarının ileriki dönemlerinde de “okuma alışkanlığı kazanmış” bireyler olacaklardır. Ülkemizde ve dünyada okuma alışkanlığı kazanmış bireylerin yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde daha rahat iletişim kurabilen, sosyalleşmede sorun yaşamayan, diğer tüm becerilerle beraber empati becerisini de geliştirebilen mutlu insanlar oldukları da dikkate alınırsa çocuklara kitap seçiminde ne kadar özenli davranılması gerektiği daha net ortaya çıkacaktır.

-Ülkemizde okunabilirlik alanında yapılacak çalışmalarda, araştırmacıların yerli alanyazında okunabilirlik özelindeki çalışmaların yeni yeni artış göstermeye başladığını fark etmesiyle bu husustaki boşluğu doldurmaya çalışması esastır. Bu konuda yapılabilecek en doğru hareket ise önceliği popüler yazarların roman ve öykülerine vermek olacaktır. Bu şekilde öğretmen ve ebeveynlere yol gösterici mahiyette çalışmaların sayısı artmış olacaktır.

-Seçilen tür roman ve hedef kitle ortaokul öğrencilerine hitap eden eserler ise araştırmacı tarafından bizzat sayımı yapılan tümce, sözcük ve hece sayımı siteden yapılan sayıma göre daha zor olacağından bu hususta ortalama 100-150 sayfa bir kitabın ilgili tüm verilerinin oluşturulmasının yaklaşık 15-20 gün süreceğini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Kitap tümce, sözcük ve hece sayısı bakımından sayılırken aynı zamanda okunduğu için bu hususta imla hatalarının³ belirlenmesi ve bunların belirtilmesi iyi olacaktır. Romanların sayısı artırılmak istendiğinde bu çalışmada kullanılan sitedeki verilerin araştırmacı tarafından bizzat yapılan sayımla çok yakın sonuçlar verdiği gözlemlendiğinden, Word dosyası hâline getirilmiş romanların ilgili siteye yüklenmesiyle daha fazla bilimsel veriye ulaşma imkânı doğacaktır.

-Seçilen tür hikâye ise ilköğretim I. kademedeki hikâyelerinin birkaç saat içinde araştırmacı tarafından sayılması daha doğru bir tercih olacaktır. Sözcük, hece ve tümce sayısının az olduğu bu hikâyelerde resimlemelerin de bolluğu sebebiyle araştırmacının işi roman türüne göre oldukça fazla kolaylaşmış olacaktır. İlköğretim II. kademe öğrencilerine hitap eden hikâyelerin bir kısmı araştırmacı tarafından sayılabilir ve ek olarak ilgili siteden yardım alınabilir. Bu önerinin sebebi bu sınıf aralığında resimlemelerin az olması (veya hiç

---

³ Bunların belirlenmesi tüm verilere etki etse de formüller uygulandıktan sonra elde edilen sonuç değişmemektedir. Çünkü okunabilirlik düzeyi kısıtlı bir yaşı veya sınıfı değil geniş bir aralığı kapsamaktadır.

olmaması) ve punto büyüklüğünün sınıf düzeyinin artmasıyla ters orantılı olacak şekilde küçülmesi göz önüne alındığından araştırmacının sayısal verilere ulaşma süresinin artacak olmasıdır.

-Okunabilirlik çalışmalarında eğer doktora tezi yazılıyorsa -aynı Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülünün bir doktora tezinde oluşturulması gibi- yeni formüller oluşturulması; alanyazında uygulamaya alınan kitaplar için daha doğru sonuçlar vermesi açısından önemlidir. Yeni formüllerin literatüre katılmasına çabalanmalıdır.

-Okunabilirlik çalışmalarının özen ve dikkat isteyen çalışmalar olduğu göz önüne alınmalıdır. Sayısal işlem yoğunluğu fazla olan bu çalışmaların ortak özelliği ufak bir işlem hatasıyla dâhi sonucun değişebilmesidir. Kontroller birden fazla kez yapılmalıdır.

-Yayınevlerinin kitap kapaklarını tasarlarken üzerine yazdıkları yaş veya yaş aralığı kısımlarında kitapların içerik özelliklerini göz önüne alırken aynı zamanda “okunabilirlik” özelliklerini de göz önüne almaları tavsiye edilebilir. Basılı kitapları satan kitapevlerinin de kitapları sınıflandırmaya giderken aynı hususa dikkat etmesi tavsiye edilebilir.

Yukarıdaki öneriler ve bu çalışmanın amacı çocuklarımızın bilişsel ve duyuşsal gelişimine etki eden kitapları onlara sevdirebilmektir. Kitapları seven çocuklar insanı, hayvanı, doğayı sevecek ve vatana millete hayırlı evlatlar olarak dünyaya kazandırılacaktır. Öğrencilerin ne kadar kitap okudukları önemlidir, ne okudukları da önemlidir. Okunan kitapların çocuğu her yönüyle kuşatabilmesi için çocuk edebiyatı eserleri daha fazla akademik çalışmada yer almalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Adalı, A. (2018). *Sosyal Güvenlik Mevzuatının Okunabilirlik Düzeyi ve Buna İlişkin Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Akdemir, G. (2021, 24 Haziran) “Kitap” eki. *Cumhuriyet*, s.10-11.
- Alper, Y. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarında Genç Kız*. (Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ateşman, E. (1997). Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 461-470.
- Bağcı, H., Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.
- Barut, İ. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarında Dil, Tema ve Eğitimsel Göstergeler*. (Yüksek Lisans Tezi) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Baş, B., İnan Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 52-61.
- Benzer, A. (2020). Yapay Zekâya Dayalı Okunabilirlik Formülüne Doğru Bir Adım. *Araştırma ve Deneyim Dergisi (ADEDER)*, 5 (1), 48-82.
- Bolat, K. K. (2016). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği*. (Yüksek Lisans Tezi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü. Bolu. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Bora, A. (2019). *Türkçe Ders Kitaplarının Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzincan. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çeçen M.A., Aydemir, F. (2011). Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 185-194.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerin Tanımlanması ve Sınıflandırılması*. (Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çılgin, A. S. (2005). Çağın Anlatan Bir Çocuk Edebiyatçısı: Gülten Dayıoğlu. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (8) , 35-46. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosbilder/issue/23111/246848>
- Çinpolat, E. (2019). *Miyase Sertbarut'un Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi) Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ordu. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- DuBay, W.H. (2004). The Principles of Readability. <https://eric.ed.gov/?id=ed490073>

- DuBay, W.H. (2007). Smart Language: Readers, Readability, and the Grading of Text. <https://eric.ed.gov/?id=ED506403>
- Durukan, E. (2014). Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arındaki İlişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 68-76.
- Düzenli Gür, F. (2021). “Dünya Çocukların Olsa” ve “Işın Çağı Çocukları” Adlı Yapıtların Bilimkurgu ve Çocuk Edebiyatı Bağlamında İncelenmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi (ÇEDED)*, 4 (1), 1-20. Doi no: 10.47935/ceded.897239
- Eraslan, F. (2008). *Eğitsel İçerikli Web Sitelerinin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Eskimen, A.D. (2015). Gülten Dayıoğlu'nun Yada'nın GizilGücü Adlı Eserinde Eğitsel, Fantastik, Estetik ve Halk Kültürüne Ait Unsurlar. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 18 (34), 63-77.
- Etoğlu Kibris, P. (2019). *Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Duyarlık Eğitimi Bağlamında İncelenmesi: Gülten Dayıoğlu Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kütahya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Fırat, H. (2008). Çocuk Romanlarında Sosyal Yaşama Yönelik Eğitsel Ögeler. *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 20, 87-102.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimi ve Öykülerin Türkçeye Katkısı*. (Yüksek Lisans Tezi) İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Gökçek, H.S. (2013). *Gülten Dayıoğlu'nun Gençlik Romanlarında Fantastik Unsurlar*. (Yüksek Lisans Tezi) On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Harris, Theodore .L.; Hodges, Richard .E. (Eds.). *A Dictionary of Reading and Related Terms*, : International Journal of Rehabilitation Research: December 1981 – Volume 4 – Issue 4 – p 602.
- Hızarcı, S. H. (2009). *İlköğretim 6. sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Okunabilirlik Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- İskender, E. (2013). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime ve Cümle Yapılarıyla Okunabilirlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi) Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karaca, I. (2018). *Ortaokul 7. sınıf Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeylerinin Geliştirilmesinde Özü Bulma Becerisinin Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Muğla. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 62-80.

- Kaya, E., Ekiçi, M. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi Yazılarında Yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Yazıları Örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19 (1), 87-114. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/21494/230426>
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15, 170-189.
- Köksal, A. (2017). Okuma ve Okuyamamanın Nörolojik Hikâyesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 37 (1), 73-81. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iupcd/issue/32435/346090>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2021). *Ders Kitaplarında Okunabilirlik*. Ankara.
- Özcan, K. (2020). *TÜBİTAK'ın Yayımladığı Sorun Odaklı Çocuk Kitaplarının Biçim-İçerik ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tokat. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Rada, M. (2016). *Kaan Murat Yanık'ın Uçurtma Mevsimi Kitabındaki Öykülerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Sanlı Çeloğlu, S. (2007). *Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş ve Dört Kardeşiler Adlı Öykü Kitaplarının Tümce Anlambilim Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Solmaz, E. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe Metinlerde Cümle Uzunluğu, Kelime Uzunluğu ve Kelime Haznesinin Okunabilirlik Üzerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Şengül, M.B. (2018). Çocuk Edebiyatı Bağlamında Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş Romanı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 35 (1), 72-84.
- Şimşek, E. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*. (10. Baskı). Ankara. s. 1494.
- Teke, S. (2016). *Çocuk Edebiyatı Yazarı Hasan Kallımcı'nın Öykülerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinler ile Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Thorndike, E.L. (1921). *The Teacher's Word Book*. Teacher's Collage Columbia University. New York City.
- Tozlu, M. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun Eserlerinde Temalar*. (Yüksek Lisans Tezi) Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Uçgun, D., Çetinkaya, G. (2016). Gülten Dayıoğlu'nun öykülerindeki deyimlerin tanınırlık ve saydamlık dereceleri bakımından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 210, 521-537.
- Ulusoy, M. (2009). Boşluk Tamamlama Testinin Okuma Düzeyini ve Okunabilirliği Ölçmede Kullanılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 105-126.
- Yavuzkılıç, S. (2019). *Gülten Dayıoğlu'nun Ölümsüz Ece Adlı Romanının Söz Varlığı İncelemesi ve Türkçe Öğretimine Katkısı*. (Yüksek Lisans Tezi) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sivas. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yürümez, B. (2010). *Ortaöğretim 9. sınıf Biyoloji Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu*. (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ziya, S. (2019). *Behiç Ak'ın Çocuk Romanlarının Söz Varlığı ve Okunabilirlik Yönünden Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Zorbaz, K.Z. (2007). Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 87-101.

İncelenen Kitaplar

- Dayıoğlu, G. (2017). *Ben Büyüyünce*. (37. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2018). *Yurdumu Özledim*. (41. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Akıllı Pireler*. (41. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Dünya Çocukların Olsa*. (42. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Ganga*. (24. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Gökyüzündeki Mor Bulutlar*. (34. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Midos Kartalı'nın Gözleri*. (32. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Ölümsüz Ece*. (45. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Parbat Dağı'nın Esrarı*. (37. Baskı.). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Tuna'dan Uçan Kuş*. (34.Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020). *Dört Kardeştiler*. (77. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020). *Fadiş*.(98. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020). *Işın Çağı Çocukları*. (46. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Dayıoğlu, G. (2020). *Suna'nın Serçeleri*. (66.Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Özlem SEMİZ

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği.

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi.

Yayınlar:

1. SÖZEL BİLDİRİLER / ÖZET

Semiz, Ö. (2021). Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. III. Uluslararası Kapadokya Sosyal Bilimler Kongresi. 16-18 Haziran 2021. Kırşehir/Türkiye (Yayın Tarihi: 10.08.2021).